

Jaarstukken 2025

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
Telefoon: (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	4
De Programma's	6
1. Programma Bestuur en omgeving	7
1.1. Wat hebben we bereikt?	7
1.2. Wat hebben we gedaan?	7
1.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten	7
1.2.2 Speciale projecten programma Bestuur en omgeving.....	19
1.2.3 Afronding maatregelen programma Bestuur en omgeving	20
1.3. Wat heeft het gekost?	21
2. Programma Waterveiligheid	22
2.1. Wat hebben we bereikt?	22
2.2. Wat hebben we gedaan?	22
2.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten.....	22
2.2.2 Speciale investeringen programma Waterveiligheid	28
2.2.3 Afronding maatregelen programma Waterveiligheid.....	31
2.3. Wat heeft het gekost?	32
3. Programma Voldoende en gezond water	34
3.1. Wat hebben we bereikt?	34
3.2. Wat hebben we gedaan?	35
3.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten	35
3.2.3 Afronding maatregelen programma Voldoende en gezond water	48
3.3. Wat heeft het gekost?	49
4. Programma Schoon, gezuiverd water	51
4.1. Wat hebben we bereikt?	51
4.2. Wat hebben we gedaan?	51
4.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten.....	51
4.2.2 Speciale investeringen programma Schoon, gezuiverd water	57
4.2.3 Afronding maatregelen programma Schoon, gezuiverd water.....	59
4.3. Wat heeft het gekost?	60
5. Programma Financiën, organisatie en informatie	62
5.1. Wat hebben we bereikt?	62
5.2. Wat hebben we gedaan?	63
5.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten	63
5.2.2 Speciale investeringen programma Financiën, organisatie en informatie.....	70
5.2.3 Afronding maatregelen programma Financiën, organisatie en informatie	70
5.3. Wat heeft het gekost?	70
6. Verplichte Paragrafen.....	72
6.1. Bedrijfsvoering	72
6.2. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	74
6.3. Incidentele baten en lasten	74
6.4. Onttrekkingen voorzieningen en bestemmingsreserves	74
6.5. Waterschapsbelastingen	74
6.6. Weerstandsvermogen.....	78
6.7. Financiering.....	84

6.8. Verbonden partijen.....	87
6.9. EMU-saldo	88
6.10. Topinkomens	89
6.11. Openbaarheidsparagraaf	90
6.12. Asset management.....	92
Jaarrekening.....	95
7. Overzicht van baten en lasten.....	96
7.1. Overzicht van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten.....	96
7.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	97
7.3. Overzicht van baten en lasten naar programma's.....	105
7.4. Overzicht van baten en lasten naar kostendragers.....	110
7.5. Melding in het kader van de WNT.....	112
8. Overzicht van gerealiseerde investeringen	113
8.1. Overzicht van gerealiseerde investeringen per 31 december	113
8.2. Toelichting op het overzicht van gerealiseerde investeringen per 31 december....	114
9. Balans.....	118
9.1. Balans per 31 december	118
9.2. Toelichting op de balans.....	119
9. Overige gegevens	137
9.1. Gebeurtenissen na balansdatum	137
9.2. Rechtmatigheidsverantwoording 2025.....	137
9.3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	139
Analyse begroting en resultaat en bestemming resultaat	140
10. Begrotingswijzigingen, financiële prognoses en gerealiseerd resultaat	141
10.1. Begrotingswijzigingen.....	141
10.2. Financiële prognoses versus gerealiseerd resultaat	142
11. Bestemming resultaat.....	144

Inleiding

2025 was een bijzonder en betekenisvol jaar voor Waterschap Zuiderzeeland. In ons jubileumjaar vierden we dat we al 25 jaar werken aan waterveiligheid en aan voldoende, gezond en schoon water. We stonden stil bij wat we samen hebben opgebouwd, terwijl we tegelijkertijd grote stappen zetten richting de toekomst. Het jaar werd gekenmerkt door hydrologische extremen, belangrijke bestuurlijke besluiten en de overgang van planvorming naar uitvoering bij enkele van onze grootste projecten. Steeds weer bleek hoe belangrijk een robuust watersysteem, vakmanschap en samenwerking met partners en omgeving zijn.

Samen 25 jaar bouwen aan water

Het jubileumjaar bood gelegenheid om terug te kijken op een kwart eeuw waterbeheer in een uniek gebied, maar vooral ook om vooruit te kijken. Met inwoners, partners en collega-waterschappen deelden we kennis en ervaringen en benadrukten we de blijvende opgaven waar we voor staan: bescherming tegen overstromingen, omgaan met droogte en piekbuien en het duurzaam zuiveren van afvalwater. Het jubileum onderstreepte de verbindende rol van water in ons beheergebied en de verantwoordelijkheid die daarbij hoort.

Grote stappen in waterveiligheid

Waterveiligheid stond ook in 2025 nadrukkelijk op de agenda. Een belangrijke mijlpaal was de gunning en start van de realisatiefase van de Versterking IJsselmeerdijk: van planuitwerking naar zichtbare uitvoering. De versterking van de Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk is nu in zijn geheel geprogrammeerd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en met de verkenningsfase is gestart. De versterking van de Oostvaardersdijk is geprogrammeerd en is de voorverkenningfase gestart. Ook aan andere keringen is gewerkt, zoals de definitieve beoordeling van dijktraject 8-1 (Gooimeerdijk, Eemmeerdijk en Nijkerkerdijk). Deze projecten maken ons gebied beter bestand tegen toekomstige klimaatontwikkelingen en vragen om een zorgvuldige samenwerking met partners en de omgeving.

Waterbeheer onder druk van extremen

Het jaar begon met een uitzonderlijk droog voorjaar, gevolgd door lokaal hevige neerslag in de zomer. Dankzij alert beheer en de inzet van onze gemalen bleef de overlast beperkt. Tegelijkertijd werd duidelijk hoe kwetsbaar zoetwaterbeschikbaarheid kan zijn, bijvoorbeeld in droge perioden. In 2025 stelde het Algemeen Bestuur de Uitgangspuntennotitie Zoetwaterbeschikbaarheid vast. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor een samenhangende aanpak gericht op water vasthouden, zuinig gebruik en een eerlijke verdeling van zoet water. Nu en in de toekomst.

Schoon water en toekomstbestendige zuiveringen

Ook op het gebied van afvalwaterzuivering zijn belangrijke stappen gezet. Projecten zoals het vergroten van de capaciteit van AWZI Zeewolde en natuurlijk de voortgang in de bouw van Almere Fit for the Future, dragen bij aan een robuuste, duurzame en toekomstbestendige afvalwaterketen. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar energie-efficiëntie, circulariteit en de groei van Almere en omliggende gebieden. In Oosterwold bleef de samenwerking met partners essentieel om waterbeheer en ruimtelijke ontwikkeling goed op elkaar af te stemmen.

Digitalisering en organisatie in ontwikkeling

Om onze opgaven goed te kunnen blijven uitvoeren, investeerden we in 2025 verder in onze organisatie en digitalisering van ons werk. Een belangrijke stap was de vaststelling van de Digitale Strategie 2026-2030. Deze strategie ondersteunt een veilige, betrouwbare en toekomstgerichte informatievoorziening en helpt ons om slimmer samen te werken en data beter te benutten. Tegelijkertijd werkten we aan een toekomstbestendige organisatie, met aandacht voor vakmanschap en duurzame inzetbaarheid.

Andere mijlpalen en besluiten in 2025

Een greep uit andere mijlpalen en besluiten die het jaar 2025 kenmerken:

- Aandacht voor integriteit, weerbaarheid en goed bestuur, onder meer via de bestuursconferentie en gesprekken met externe partners.

- Intensivering van samenwerking met gemeenten en ketenpartners rond water en ruimtelijke ontwikkeling.
- Vaststelling van het gewijzigde peilbesluit Bovenwater en Hollandse Hout en start van een brede inventarisatie van peilgrenzen in het beheergebied.
- Voortgang in het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland, met ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst en voorbereiding van pilots.
- Flexibel peilbeheer met aandacht voor energie-efficiëntie en ecologie.
- Succesvolle uitvoering en afronding van het project Versterking Kunstwerk Noordoostpolder binnen één uitvoeringsseizoen.
- Verdere voorbereiding en uitwerking van watermaatregelen in het project Nieuwe Natuur Schokland.
- Verdere ontwikkeling van circulariteit, met pilots en voorbereidingen voor een integrale visie en uitvoeringsagenda.
- Actualisatie van het treasurystatuut en verdere professionalisering van financieel beleid en risicobeheersing.
- De nieuwe kostentoedeling is vastgesteld en daarmee een rechtvaardige verdeling van de kosten het watersysteembeheer voor nu en in de toekomst.

Het vrij te bestemmen resultaat over 2025 is € 3,5 miljoen

Dit resultaat komt overeen met de bestuurlijke eindprognose zoals meegedeeld aan het Algemeen Bestuur in maart 2026. De afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025 waren onder andere het gevolg van hogere belastingopbrengsten en lagere exploitatielasten. Een toelichting is opgenomen in hoofdstuk 7.

Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het jaarresultaat toe te voegen aan de tariefegalisatiereserve (watersysteemtaak) en de algemene reserve (zuiveringstaak).

Vooruitkijken met vertrouwen

2025 liet zien dat Zuiderzeeland staat voor zijn opgaven. Met stevige besluiten, zichtbare voortgang in grote projecten en aandacht voor innovatie en samenwerking bouwen we verder aan een veilig, leefbaar en toekomstbestendig gebied.

De Programma's

1. Programma Bestuur en omgeving

1.1. Wat hebben we bereikt?

2025 was een bijzonder jaar voor Waterschap Zuiderzeeland: zo vierden we op verschillende manieren het 25-jarig bestaan van het waterschap en is dijkgraaf Hetty Klavers benoemd voor haar derde termijn. Ondertussen werkten we aan belangrijke actualisaties en herzieningen. Zo stelde het Algemeen Bestuur de herziening van het belastingstelsel, de actualisatie van de Waterschapsverordening en de geactualiseerde communicatiestrategie vast. Daarnaast besteedden we aandacht aan integriteit en weerbaarheid en werkten we over de grens in Ethiopië.

Tegelijkertijd stond 2025 in het teken van samenwerken. Onze belangen op het gebied van water en bodem zijn nadrukkelijk ingebracht in gebiedsontwikkelingen en omgevingsvisies. Ondertussen werkten we door aan het verhaal van water en bodem sturend in ons beheergebied en de kwaliteit van onze vergunningverlening, toezicht en handhaving, zodat we ook in de toekomst onze waterbelangen goed kunnen borgen.

Ook dit jaar zijn er duidelijke stappen gezet op het gebied van toekomstig handelen. Het AB besloot de Agenda Biodiversiteit voort te zetten en te borgen in het reguliere werk, met de energiestrategie bereikten we mijlpalen zoals energieneutraliteit van onze gemalen en zuiveringen en we legden de eerste bouwstenen voor de brede welvaartsanalyse en onze visie op circulariteit.

1.2. Wat hebben we gedaan?

1.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten

➤ Functionele overheid

Dijkgraaf Hetty Klavers benoemd voor haar derde termijn

In maart stelde het Algemeen Bestuur van Waterschap Zuiderzeeland de aanbeveling van de vertrouwenscommissie voor herbenoeming vast. Vervolgens stuurde Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland de aanbeveling met hun beschouwingen door aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en besloot de Kroon tot herbenoeming. Op 23 september 2025 is dijkgraaf Hetty Klavers van Waterschap Zuiderzeeland door commissaris van de Koning in Flevoland Arjen Gerritsen officieel beëdigd. Deze derde ambtsperiode loopt van 1 oktober 2025 tot en met 30 september 2031. Bij het gevolgde proces voor de herbenoeming is vooruitgelopen op de wijziging van de regelgeving circulaire (her)benoeming voorzitters waterschappen, hierdoor had de commissaris van de Koning een prominente rol. Onze ervaringen zijn ingebracht bij de herziening van de circulaire.

Figuur 1: Herbenoeming dijkgraaf Hetty Klavers

Jubileumjaar: 25 jaar Werk aan het Water

In 2025 vierden wij ons 25-jarig bestaan: 25 jaar Werk aan het Water. Doel van het jubileumprogramma was onder andere om het gevoel van trots te versterken, de zichtbaarheid van het waterschap te vergroten en het waterschap te positioneren als aantrekkelijk werkgever. Voornamelijk werden reguliere activiteiten gebruikt om extra aandacht te vestigen op ons waterschap/het jubileumjaar, maar er zijn ook mooie nieuwe activiteiten georganiseerd voor onze inwoners zoals het jubileumfestival en de tentoonstelling 'Zuiderzee in Beeld: films en verhalen' in gemaal De Blocq van Kuffeler. Daarnaast werkten we mee aan een reeks radio-interviews over het waterwerk bij Omroep Flevoland en zijn er 12 verhalen over collega's gemaakt voor social media en de website. Ook het congres van de Unie van Waterschappen, georganiseerd in ons beheergebied, stond in het teken van ons jubileum.

Figuur 2 Waterschapscongres 2025 in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland

Geactualiseerde communicatiestrategie vastgesteld

De communicatiestrategie van Waterschap Zuiderzeeland stamde uit 2016. In het Collegeplan 2023-2027 is opgenomen om de strategie te actualiseren in de context van maatschappelijke en technologische trends en ontwikkelingen. De kern van de geactualiseerde communicatiestrategie blijft een communicatieve organisatie met een communicatief bestuur. De uitgangspunten zijn dat we omgevingsgericht werken, heldere en begrijpelijke taal gebruiken en open en transparant zijn. Met onze communicatie willen we het waterbewustzijn van onze inwoners en ondernemers vergroten. Daarmee bedoelen we dat we onze inwoners en ondernemers er bewust van willen maken dat het niet vanzelfsprekend is dat wij veilig leven in een polder achter sterke dijken waar schoon en voldoende (oppervlakte)water beschikbaar is. Dat het waterschap daar dagelijks hard aan werkt en dat we aan iedereen vragen om daaraan bij te dragen. In november 2025 stelde het AB de geactualiseerde communicatiestrategie vast.

Aandacht voor weerbaar bestuur

Dit jaar was er aandacht voor de onderwerpen integriteit en ondermijning. Het Algemeen Bestuur voerde een integriteitsgesprek, waarbij de zijn ondersteund door het (Rijks)Ondersteuningsteam. Het Ondersteuningsteam werkt aan een toolkit voor waterschappen. Ook tijdens de jaarlijkse bestuursconferentie spraken de leden van het Algemeen Bestuur met elkaar over integriteit en weerbaarheid.

Begin 2025 werd het waterschap partner van de Flevolandse Norm 2.0: de samenwerking tussen overheden in de bestrijding van ondermijning in Flevoland. In dit verband besteedt het Algemeen Bestuur elk jaar expliciet aandacht aan dit onderwerp, onder meer in het integriteitsgesprek (dit gesprek is een verplichting vanuit het Reglement van orde voor de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en de Waterschapswet). Daarnaast bracht deze samenwerking het waterschap een aantal actiepunten dat vooral betrekking heeft op de werkorganisatie. Deze actiepunten pakt het waterschap volgens afspraak op.

Het belastingstelsel is aangepast

In 2020 hebben de waterschappen een voorstel gedaan aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om het belastingstelsel te herzien. Met als doel het profijtbeginsel bij de watersysteemheffing te versterken, ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkelingen en bestaande knelpunten op te lossen. Dit leidde tot een wetgevingstraject dat resulteerde in een wijziging van de Waterschapswet per 1 januari 2026. Onderdeel hiervan is een nieuwe, eerlijker methode voor de kostentoedeling van de watersysteemtaak. Als gevolg hiervan is in 2025 de kostentoedelingsverordening herzien. In de nieuwe systematiek beschikt het bestuur over meer beleidsruimte, waarbij de kostenaandelen worden onderbouwd op basis van gebiedskenmerken. Het Algemeen Bestuur heeft, conform de afspraken in het bestuursprogramma, een werkgroep ingesteld om de herziening van het belastingstelsel te begeleiden. De werkgroep heeft gekozen voor een zoveel mogelijk gelijkmatige lastendruk, waardoor de kostenaandelen voor de vier belangencategorieën grotendeels ongewijzigd zijn gebleven. Voor de categorie natuurterreinen is mede op advies van de bestuurlijke werkgroep het kostenaandeel met 0,5 procentpunt neerwaarts bijgesteld. Voor de categorieën ingezetenen, gebouwd en natuurterreinen sluiten de kostenaandelen hierdoor aan bij het rekenkundig bepaalde aandeel. Voor de categorie ongebouwd is gekozen voor een hoger kostenaandeel dan op basis van de berekening zou volgen. Dit vanwege het overwegend agrarische karakter van het gebied. Daarmee blijft de kostentoedeling voor de categorie ongebouwd gelijk aan die van de vorige periode. In september 2025 stelde het Algemeen Bestuur de kostentoedelingsverordening voor 2026 en verder unaniem vast. De nieuwe wetgeving bracht ook veranderingen met zich mee voor de administratieve afhandeling van separaat afvalwater, die vanaf 2026 privaatrechtelijk in plaats van publiekrechtelijk wordt opgelegd. Ondanks de relatief beperkte financiële omvang, waren aanzienlijke aanpassingen nodig om de facturatie vanaf 2026 goed in te richten. Daarbij zijn ook alle bestaande contracten voor aanvoer per as en de bijbehorende werkwijze herzien.

Belastingheffing buitendijks water

Er bestond onduidelijkheid over de belastingheffing op open water buiten de dijken, maar binnen het door de provincie vastgestelde beheergebied van het waterschap. Dit leidde ertoe dat een belastingplichtige een rechtszaak startte tegen zijn aanslag. Onder de oude wetgeving oordeelden zowel de Rechtbank als het Hof dat het waterschap in dit gebied niet bevoegd was om belasting te heffen, omdat het waterschap in de wet niet duidelijk was aangewezen als beheerder van buitendijks water. Op basis van een in het voorjaar 2025 uitgevraagd juridisch advies en een fiscaal-juridische analyse van het Erasmus Studiecentrum voor belastingen van lokale overheden is bevestigd dat het waterschap vanaf belastingjaar 2024 wél bevoegd is. Dit volgt uit de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, waarin het waterschap wel expliciet is aangewezen als beheerder van buitendijks water.

College verklaart zelf financiële rechtmatigheid jaarrekening 2025

Door wijziging van de landelijke wetgeving verklaart niet langer de externe accountant, maar het college vanaf de jaarrekening 2025 zelf dat de cijfers financieel rechtmatig tot stand zijn gekomen. In 2025 zijn de vernieuwde verordeningen vastgesteld en in lijn gebracht met de wettelijke eisen. Dankzij heldere kaders, versterkte interne beheersing en structurele controles kan het college deze rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Een nadere toelichting op de rechtmatigheid in 2025 is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Focus op verder versterken inkoop- en aanbestedingsproces

In de jaarrekening 2024 werd geoefend met de nieuwe wetgeving. Daarbij bleek dat enkele Europese aanbestedingen niet geheel volgens de regels waren verlopen. In 2025 lag de focus op het verder versterken van het inkoop- en aanbestedingsproces en is een aanvang gemaakt met het verstevigen van de beheersmaatregelen, ondersteund door periodieke interne controles en extra inzet op kennis en bewustwording.

Tien verzoeken vanuit de Wet open overheid (Woo)

In 2025 ontving Waterschap Zuiderzeeland tien verzoeken op grond van de Wet open overheid (Woo). Bij de afhandeling van de verzoeken is consequent ingezet op persoonlijk contact met verzoekers, wat heeft bijgedragen aan verduidelijking van vragen en een gerichtere informatieverstrekking. Dankzij verdere professionalisering van het Woo-proces en verbeteringen in de informatiehuishouding konden Woo-verzoeken efficiënter worden afgehandeld, al blijft de behandeling ervan een aanzienlijke inspanning vanwege de complexiteit en omvang van de gevraagde informatie. Daarnaast zijn in 2025 belangrijke stappen gezet in de structurele borging

van openbaarheid, onder meer door de ingebruikname van het publicatieplatform en het verder vullen van de Woo-index. Hiermee legt het waterschap een stevige basis voor een open, transparante en betrouwbare overheid, waarbij openbaarmaking niet alleen een wettelijke verplichting is, maar een integraal onderdeel vormt van zorgvuldig en toegankelijk bestuur.

Evaluatie kwijtscheldingsbeleid

In het bestuursprogramma 'Verbinden en koers houden' is vastgelegd dat het kwijtscheldingsbeleid van Zuiderzeeland wordt geëvalueerd. Ook zijn er maatschappelijke signalen binnengekomen (van Sociaal Raadslieden, Cliëntenberaad Almere en de FNV) en is de tekst van de huidige kwijtscheldingsregeling verouderd. De wetgever introduceerde sinds de vaststelling van het huidige beleid nieuwe verruimingsmogelijkheden voor decentrale overheden. Om inzicht te verkrijgen in de toepassing hiervan bij omliggende gemeenten en GBLT-organisaties en de financiële impact van de verruimingen, is in 2025 een benchmarkonderzoek uitgevoerd door het Centrum voor Onderzoek naar de Economie van de Lage Overheden. Het Algemeen Bestuur behandelt dit onderwerp in het voorjaar van 2026 opiniërend, waarna besluitvorming volgt over de inrichting van de kwijtschelding vanaf belastingjaar 2027.

Uitval primaire processen

Om op korte termijn inzicht te krijgen in de weerbaarheidsopgave van ons waterschap zijn we in 2025 gestart met een verkenning naar het voorkomen van de uitval van primaire processen. Uitgangspunt is dat het waterschap minimaal 72 uur zelfredzaam is, waarbij de primaire processen op voldoende niveau blijven presteren. Deze verkenning is inmiddels afgerond. Het Algemeen Bestuur stemde op 30 september 2025 in met het voorstel voor verdere uitwerking in een vervolgproject.

Levendige samenwerking over de grens

Onze samenwerking met Ethiopië verliep in 2025 voorspoedig. Wij sloten een *Letter of Intent* af met Nederlandse en Ethiopische partijen om gezamenlijk subsidies aan te vragen voor Naturebased solutions (ter bescherming van het watersysteem). We rondden een subsidieproject succesvol af en kregen drie nieuwe subsidieprojecten, op het gebied van Naturebased solutions en sociale inclusie/stakeholder betrokkenheid. Vanuit de Blue Deal kregen we € 150.000 extra omdat ons Ethiopië-programma prioriteit heeft voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook kregen we voor twee jaar een trainee uit het KIWI-programma die gaat kijken hoe wij e-learning kunnen inzetten in onze kennisoverdracht. Eind 2025 startte een externe evaluatie (Midterm Review), waarbij ons Ethiopië-partnerschap een diepte-evaluatie ondergaat. De uitkomsten worden in 2026 vastgesteld.

Zuiderzeeland leverde in de Blue Deal-partnerschappen in Roemenië en Ghana een bijdrage aan integrale planvorming, klimaatadaptatie en stakeholderbetrokkenheid.

Visie Dutch Water Authorities (DWA) 2030

Het opstellen en bestuurlijk voorleggen van de vertaling van de visie DWA 2030 naar het werk van Zuiderzeeland vindt in 2026 plaats. In 2025 zijn diverse afgebakende initiatieven ontplooid die passen binnen de visie DWA 2030 en daar alvast op vooruit liepen. Bijvoorbeeld kennisuitwisseling met Spanje op het gebied zoetwaterbeschikbaarheid en een internationaal webinar gericht op kennisuitwisseling rondom hergebruik van effluent.

Kennis uitwisselen in Europa

In het kader van de *European Week for Regions and Cities* brachten bestuurders en ambtenaren in oktober een bezoek aan Brussel. De recentelijk gepubliceerde Europese *Water Resilience Strategy* stond centraal. In deze strategie wordt de nadruk gelegd op grensoverstijgend samenwerken op het niveau van stroomgebieden. Tijdens dit bezoek, dat werd gefaciliteerd door Bureau Brussel, trok Waterschap Zuiderzeeland op bestuurlijk en ambtelijk niveau op met de andere waterschappen uit oostelijk Nederland. Er waren ontmoetingen met hoge Europese ambtenaren en twee Europarlementariërs. Zij gaven aan het prettig te vinden om met een grote delegatie uit de Nederlandse watersector op vaak praktisch niveau van gedachten te kunnen wisselen.

Eerste stappen naar een Beleidshuis continue op orde

In de eerste helft van 2025 werd aan de hand van een in opdracht van het waterschap uitgevoerde extern analyse duidelijk dat het Beleidshuis van Zuiderzeeland onvoldoende actueel is, dat opgenomen beleid onvoldoende vindbaar is omdat adequate meta-gegevens ontbreken en dat een eenduidige opmaak- en schrijfstijl ontbreekt. Ook werd geconstateerd dat een goed beschreven en

werkende beleidscyclus ontbreekt. Om te komen tot een continue actueel Beleidshuis is een project ingericht en een externe projectleider geworven. Het AB wordt voor de zomer van 2026 beeldvormend geïnformeerd over de voortgang.

Waterschapsverordening en Legger Watersysteem zijn geactualiseerd

In 2025 actualiseerden we zowel onze Waterschapsverordening als onze Legger Watersysteem. De legger van het watersysteem is het geografische register waarin gegevens zijn vastgelegd over de ligging, vorm (profiel), afmeting en constructie van de waterstaatswerken binnen het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland. In de legger hebben we ook vastgelegd wie, waar en waarvoor verantwoordelijk is ten aanzien van het onderhoud aan de waterstaatswerken. Deze geactualiseerde legger kwam in de plaats van de legger stedelijk en landelijk gebied 2013.

Op basis van de eerste ervaringen met het werken van de Waterschapsverordening maakten we in 2025 de balans op en zijn aanpassingen aan de juridische regels en het toepassingsgebied doorgevoerd. Parallel met de actualisatie van de Waterschapsverordening zijn de beleidsregels rond de waterkeringen geactualiseerd. De doorwerking van de actualisatie van beleidsregels is meegenomen in de Waterschapsverordening. Bij deze actualisatie zijn we gekomen tot een eenduidige en consistente uitwerking van de regels in de Waterschapsverordening. Vanaf 2026 voeren we jaarlijks een actualisatie van de Waterschapsverordening en de legger door.

➤ **Vroegtijdig samenwerken**

Inzet in 2025 voor de draagkracht van onze water- en bodemsystemen

Behoud van de draagkracht van onze water- en bodemsystemen is noodzakelijk voor de huidige generatie en vooral ook voor toekomstige generaties. Draagkracht betekent voldoende water van goede kwaliteit en een gezonde bodem. Behoud van draagkracht begint bij bewustwording. Daar werken we voortdurend aan door lezingen, artikelen, bijdragen aan symposia en de ontwikkeling van principes die bijdragen aan deze draagkracht. Tijdens het jubileumjaar van het waterschap vroeg dit veel inzet van onze bestuurders en de organisatie. Bijvoorbeeld voor ons jubileumfestival, de IJsselmeertop op Urk, het symposium "Samen maken we Flevoland", de ontvangst van de waterschapsbestuurders tijdens het Waterschapscongres en presentaties over ons werk tijdens de cafés landelijk gebied in Dronten en Lelystad en het symposium van de Polderbreed Academie op Aeres hogeschool in Almere.

Figuur 3: IJsselmeertop 2025 op Urk

Niet alleen bewustwording is van belang, ook moet duidelijk zijn wat "water en bodem sturend" of "de stem van het water" in de praktijk betekent. Daarbij is het noodzakelijk handvatten en instrumenten te ontwikkelen en informatie te ontsluiten waarmee onze partners zelf afwegingen kunnen maken voor het behoud of vergroten van de draagkracht. Samen met de provincie Flevoland werkten we in 2025 aan een informatiehub die gebruikt kan worden bij de ontwikkeling van ruimtelijke initiatieven. Deze hub is een digitaal hulpmiddel waar gegevens en informatie centraal worden opgeslagen en van waaruit informatie kan worden gedeeld. We verwachten deze hub in 2026 in gebruik te kunnen nemen. Daarnaast hebben we het proces opgestart dat gaat leiden tot een gezamenlijk verhaal over water en de bodem in ons beheergebied en redenerlijnen hoe de draagkracht van het water- en bodemsysteem te behouden.

Omgevingsbewust werken gericht op de ruimtelijke ordening

Voor het realiseren van opgaven en doelen is een goede afstemming met de omgeving van steeds groter belang. In 2025 was er veel aandacht voor ruimtelijke ordening zowel op nationaal niveau (Ontwerp Nota Ruimte) als ook op lokaal (omgevingsvisie Lelystad en Almere) en provinciaal niveau (Omgevingsvisie Flevoland). Vooral deze processen hebben een belangrijke directe relatie met het uitgangspunt van water en bodem sturend en de robuustheid van water- en

bodemsystemen. Er is veel focus geweest op het domein van de ruimtelijke ordening en geïnvesteerd in de bijbehorende samenwerkingspartners om dit ook goed te laten landen in deze beleidskaders.

Uitvoeringsagenda van Samen maken we Flevoland geactualiseerd

Begin 2023 stelden alle Flevolandse overheden de Strategische Agenda Flevoland vast. Deze agenda bestaat uit twee delen: het strategische perspectief en een uitvoeringsagenda. Eens in de twee jaar wordt de uitvoeringsagenda bijgewerkt en aangepast aan actuele ontwikkelingen en prioriteiten. Vanuit Zuiderzeeland is vooral meer aandacht gevraagd voor versterking van toekomstbestendige woningbouw en agendering van het vraagstuk over (drink)waterbeschikbaarheid. De geactualiseerde uitvoeringsagenda is in 2025 opgesteld en begin 2026 vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg Rijk Regio.¹

Samen aan de slag in het landelijk gebied

Begin 2025 is het "Ambitiedocument landelijk gebied" vastgesteld door de provincie Flevoland. Dit document bevat de doelen en maatregelen die eerder waren opgenomen in het Flevolands Programma Landelijk Gebied. Ter versterking van de samenwerking en de uitvoeringskracht in Flevoland is eind 2025 de "Intentieverklaring landelijk gebied" ondertekend door 20 samenwerkende partijen: provincie Flevoland, zes gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland, Staatsbosbeheer, landbouworganisaties en terreinbeherende organisaties. Om de ambities te kunnen realiseren wordt een programma opgesteld waarin de doelen en maatregelen van de samenwerkende partners zijn vastgelegd. Het gaat hierbij om maatregelen in het landelijk gebied die bijdragen aan een toekomstbestendig landelijk gebied waarin landbouw, natuur, water, bodem, klimaat en leefbaarheid centraal staan. Wij zijn nauw betrokken bij het opstellen van dit programma.

Kennisontwikkeling samen met Boerderij van de Toekomst

Waterschap Zuiderzeeland sprak in 2025 de intentie uit om samen met Boerderij van de Toekomst (BvdT) gedurende drie jaar gezamenlijk kennis te ontwikkelen ten behoeve van duurzame landbouw in Flevoland. De beoogde samenwerking richtte zich op het bundelen van expertise op het gebied van water, bodem en landbouw. Met als doel bij te dragen aan toekomstbestendige beleidsvorming en praktische oplossingen voor agrarische ondernemers. Doordat een subsidieaanvraag door Boerderij van de Toekomst is afgewezen, verliep deze samenwerking anders dan voorzien.

De Boerderij van de Toekomst is de afgelopen zes jaar gefinancierd vanuit een subsidie van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), met cofinanciering van de provincie Flevoland en Wageningen University & Research (WUR). In juli 2025 is deze subsidieperiode beëindigd en diende BvdT een nieuwe aanvraag in via de RVO-regeling Experimenteerlocaties. Deze aanvraag is door RVO afgewezen, waardoor de activiteiten van de BvdT nu op pauze staan.

In de eerste maanden van 2026 evalueert BvdT wat de afgelopen zes jaar is gerealiseerd en verkent, onder andere samen met de provincie Flevoland, hoe de toekomst van de BvdT vorm kan krijgen. Waterschap Zuiderzeeland volgt deze recente ontwikkelingen rond de continuïteit van de BvdT en de mogelijke gevolgen daarvan voor de beoogde samenwerking.

In 2025 stappen gezet voor de herijking van het Deltaprogramma

In 2027 worden de deltabeslissingen herijkt. Doel van het Deltaprogramma is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Dit betekent dat de waterveiligheid, de zoetwaterbeschikbaarheid en de ruimtelijke inrichting dan op orde moeten zijn. Nieuwe keuzes worden voorbereid over de waterverdeling over de Rijntakken en de waterbuffer in het IJsselmeergebied. Afgelopen periode is er veel tijd en energie gestoken in het meedenken hierover. Dit ter voorbereiding van de deltabeslissingen 2027 waarvoor in 2026 vanuit de regio een advies wordt gegeven aan de Deltacommissaris.

¹ Het AB ontving hier eind januari 2026 een informatiebrief over.

Door actieve betrokkenheid bij grootschalige gebiedsontwikkelingen zorgen we voor robuuste en toekomstbestendige watersystemen en dijken

Als waterschap zijn we actief betrokken bij grootschalige gebiedsontwikkelingen van partners, zoals Almere Pampus, Almere Duin, Oosterwold, Waterfront Lelystad, Oostvaardersoevers en het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.

Onder voorwaarden mag gemeente Almere in Duin Noord dichterbij de dijk bouwen

De Samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Almere bestaat sinds 2008 en is in 2025 geactualiseerd naar aanleiding van de voorgenomen ontwikkeling van Almere Duin Noord. In de overeenkomst is vastgelegd onder welke voorwaarden dichterbij de dijk mag worden gebouwd; zoals eerder een pilot is uitgevoerd bij Almere Duin Midden.

Waterschap Zuiderzeeland werkt samen met partners aan de planning en studiefase Oostvaarderoevers

Voor het project Oostvaardersoevers is met alle partners in november 2025 een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend voor de Plannings- en Studiefase. In deze SOK staan afspraken over de maatregelen, het eigendom, het beheer en onderhoud, de samenwerking en de financiering. Het waterschap wordt onder voorwaarden eigenaar van de hevels en het gemaal en gaat het beheer en onderhoud hiervan doen. Bij de Blocq van Kuffeler wordt gewerkt aan plannen voor een vispassage die bijdraagt aan de doelstellingen van het project Oostvaardersoevers en de Europese Kaderrichtlijn Water. Het uitgangspunt is dat deze wordt gefinancierd door het Rijk en Waterschap Zuiderzeeland.

Gemeente Lelystad en Waterschap Zuiderzeeland aan de slag met Waterfront Lelystad en versterking Oostvaardersdijk

In het najaar van 2025 kreeg de gemeente Lelystad ten behoeve van de ontwikkeling van Waterfront Lelystad toestemming van het Rijk voor een landaanwinning van maximaal 23,5 hectare. Hiervoor wordt een deel van de Oostvaardersdijk verlegd. Het plan wordt uitgevoerd binnen de wettelijke eisen, regelgeving en beleidskaders van het waterschap. De ontwikkeling van Waterfront Lelystad wordt afgestemd met de versterkingsopgave van de Oostvaardersdijk.

Waterschap Zuiderzeeland actief betrokken bij het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Het kabinet nam een definitief besluit over het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Voor ons beheergebied betekent dit vooral een nieuwe kazerne voor ondersteunende eenheden in Zeewolde en een toename van de jachtvliegtuigcapaciteit in Lelystad. Waterschap Zuiderzeeland zorgt, samen met de provincie en de gemeenten, dat de waterbelangen geborgd worden binnen de plannen van Defensie. In 2025 deden wij dit door continu advies te geven aan Defensie en een zienswijze in te dienen toen het ontwerpprogramma in mei ter inzage werd gelegd. De nadruk van de zienswijze lag op een actievere betrokkenheid bij het vervolgproces en aanbevelingen voor vervolgonderzoeken. Defensie heeft in de Nota van Antwoord benoemd hier gehoor aan te geven.

Het uitdaagrecht als onderdeel van de participatieverordening

Het uitdaagrecht geeft inwoners en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om overheidstaken over te nemen. Dit kan als zij denken dat zij deze taken beter, efficiënter of effectiever kunnen doen. Het uitdaagrecht is verankerd in de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Het waterschap stelt spelregels op waaraan de initiatieven moeten voldoen. Deze spelregels worden vastgelegd in de participatieverordening.

De verkenning rondom het uitdaagrecht is voortgezet. Met het doel om een duidelijke structuur te creëren op welke manier en door wie het waterschap kan worden uitgedaagd. De inzichten uit deze verkenning vormen de basis voor de herijking van de participatieverordening die in 2026 aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.

Omgevingswet

In 2025 stond vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het teken van het verder borgen en doorontwikkelen onder de Omgevingswet, met het principe 'ja, mits' centraal. Dit betekende meer ruimte voor initiatiefnemers, een sterkere focus op risicogestuurd en gebiedsgericht werken en het verder op orde brengen van onze processen zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma VTH 2025.

De nota Toezicht en Handhaving onder de Omgevingswet is dit jaar door het college vastgesteld. De samenwerking binnen de VTH-keten is versterkt, onder andere rond thema's als Zeer Zorgwekkende Stoffen en waterstaatswerken. In Rijn-Oost verband is samengewerkt aan de uniforme uitwerking van de VTH-kwaliteitscriteria 3.0, specifiek de vertaling van de kwaliteitscriteria voor waterschappen; Zuiderzeeland onderzoekt hoe deze het best kunnen worden geïmplementeerd.

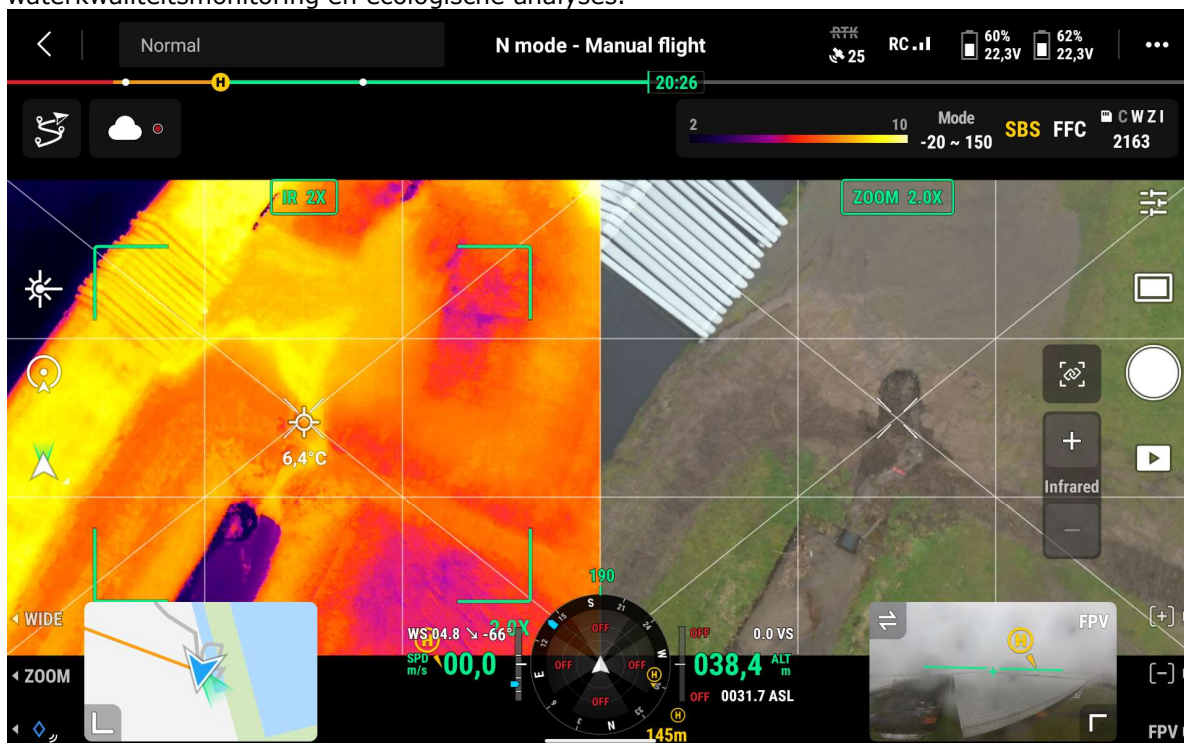
Met de komst van de beleidsadviseur VTH (in juni 2025) is een structurele schakel ontstaan tussen beleid, waterprocedures en watertoezicht. Onder andere met het doel om uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van nieuw beleid in vergunningen te borgen, dit sluit aan op het speerpunt *processen op orde* uit het Uitvoeringsprogramma VTH 2025.

Tijdig beslissen

In 2025 is het niet in alle gevallen gelukt om tijdig te beslissen op de aanvragen om een omgevingsvergunning. Wel is sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van 2024. Termijnoverschrijdingen doen zich vooral voor bij complexere aanvragen en piekmomenten als gevolg van gebiedsontwikkeling. Het uitgangspunt blijft dat alle aanvragen tijdig worden afgehandeld. De beschikbare capaciteit is inmiddels stabiel en er wordt actief gestuurd op het bewaken van beslistermijnen.

Innovatie en digitalisering spelen een steeds grotere rol

In 2025 zijn we gestart met een pilot voor het gebruik van AI bij vergunningverlening. Deze innovatie gaat helpen om routinematige aanvragen sneller en uniformer af te handelen, zodat capaciteit vrijkomt voor complexe dossiers. Daarnaast zijn processen verder geoptimaliseerd, in lijn met de doelen rondom datakwaliteit en efficiënter werken uit het Uitvoeringsprogramma. Ook in toezicht verschuift de werkwijze. Drones worden steeds vaker ingezet voor inspecties van dijken, oevers, watergangen en toezicht op vergunningplichtige activiteiten. Dankzij drones kunnen moeilijk bereikbare locaties of grote gebieden veilig en efficiënt in beeld gebracht en gecontroleerd worden. Met thermische en multispectrale camera's wordt nieuwe data verzameld voor waterkwaliteitsmonitoring en ecologische analyses.

**Figuur 4: Dronebeeld, overzichtsbeeld lekkage en uitspoeling in de watergang
24-uurs bereikbaarheid via regiedienst**

In 2025 is de calamiteitenwacht dienst herijkt en is een regierol toegevoegd. Deze functie houdt overzicht bij meldingen, ook buiten kantoor tijden, bewaakt arbeidstijden en omstandigheden. De regiemedewerker kan bovendien een goede afweging maken of een melding buiten kantoor uren direct moet worden opgepakt, of dat deze later tijdens regulier werk kan worden afgehandeld. Hiermee wordt niet alleen efficiënter gewerkt, maar ook veiliger. Een belangrijk verbeterpunt uit 2024 dat in 2025 is doorgevoerd.

Overige ontwikkelingen op het gebied van Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Naast de doelstellingen uit het Uitvoeringsprogramma – zoals het op orde brengen van processen en kerninstrumenten onder de Omgevingswet, het versterken van toezicht en handhaving, het actualiseren van de calamiteitenwacht dienst en het verbeteren van VTH-kwaliteitscriteria – is gewerkt aan een betere verbinding tussen beleid en uitvoering.

Figuur 5 Gezonken vaartuig in de Lange Wetering in Almere.

Daarnaast is gestart met uitbreiding van heffingstechnologie om te kunnen voldoen aan de nieuwe belastingwetgeving. Waar mogelijk vindt, binnen de wettelijke kaders, meer afstemming plaats tussen informatie vanuit heffingstechnologie en toezicht op lozingen om de vervuilingsgraad bij lozingen beter te kunnen monitoren.

Een eerste terugblik laat zien dat de gestelde aantallen controles, doelen en onderwerpen behaald zijn. Een nadere en uitgebreide verantwoording vindt plaats in het VTH-Jaarverslag 2025, deze ontvangt het Algemeen Bestuur ter kennisname in het tweede kwartaal van 2026.

➤ Toekomstig handelen

Van generatietoets naar brede welvaart analyse

De generatietoets is onderdeel van de brede welvaartanalyse. Deze analyse pakt cases en vraagstukken holistisch op. Op die manier ontstaat een breder pallet aan beslisinformatie voor het AB.

Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een stappenplan voor het opstellen van een brede welvaartanalyse. Er wordt met een brede welvaartblik gekeken vanuit de samenhangende perspectieven economisch, natuurlijk en maatschappelijk. In het hier en nu, voor toekomstige generaties en elders. Deze splitsen we uit met een impactanalyse over 8 dimensies. Dit resulteert in een rijk, evenwichtig en neutraal dashboard, waarin zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie een plek krijgt. In 2025 hebben we een plan gemaakt om dit onderwerp verder handen en voeten te geven. Dan doen we door in 2026 de methode werkende weg door te ontwikkelen

door deze toe te passen op de casus water slim verdelen. De uitwerking hiervan, inclusief de gehele methode wordt ter besluitvorming aan het AB voorgelegd.

Figuur 6: Impactwiel, 8 waardendimensies van Brede Welvaart

Biodiversiteit: belangrijke stap naar structurele inbedding

In september besloot het Algemeen Bestuur de Agenda Biodiversiteit voort te zetten. Dit besluit is genomen op basis van een evaluatie. Voor het behalen van de doelstellingen nemen we tot 2035 de tijd, zodat de kosten binnen de afgesproken financiële bandbreedtes blijven. Daarbij is ook besloten om de stap te zetten om de komende jaren het programma te borgen, zodat het werk structureel onderdeel uitmaakt van het reguliere werk van de organisatie. Ook in 2025 kregen we subsidie van Flevoland vanuit het Actieplan Biodiversiteit (€150.000), waardoor de uitvoering van onze werkzaamheden financieel wordt ondersteund.

We blijven pilots toepassen om te leren hoe biodiversiteit in het reguliere werk opgenomen kan worden. Zo is in samenwerking met MeerBomenNu op meerdere momenten gewerkt aan het verplaatsen van zaailingen. Deze zaailingen worden verplaatst van locaties waar zij niet tot volwassen bomen kunnen uitgroeien naar plekken waar dat wel mogelijk is. Op deze manier dragen we bij aan de ontwikkeling van inheemse en ecologisch verantwoorde nieuwe natuur.

Verkenning naar de grenzen van het water- en bodemsysteem: coproductie met Deltares levert eerste resultaten op

Waterschap Zuiderzeeland verkent de grenzen van de maakbaarheid van het water- en bodemsysteem. Dit doen we om beter te duiden en kwantitatief te onderbouwen wat die grenzen zijn, en wanneer die bereikt of overschreden worden, wat daar de gevolgen van zijn. In 2025 is de eerste deelfase van deze verkenning afgerond met een rapportage. Hierin is kennis en informatie bij elkaar gebracht en zijn de uitgangspunten voor het uitvoeren van de kwantitatieve onderbouwing geformuleerd. Een 'grens' is daarbij gedefinieerd als de conditie waaronder de huidige strategie niet meer toereikend is om beleids- of beheerdoelstellingen te halen. Er zullen dan andersoortige, veelal ingrijpende, maatregelen nodig zijn. Het gaat om grenzen (niet altijd een harde grens) in de maakbaarheid of het gebruik van het water- en bodemsysteem door de mens.

Figuur 7: Zaailingen uitscheppen met Meer Bomen Nu

De verkenning van fase 1A laat zien dat grenzen in zicht komen vanwege effecten van klimaatverandering en de effecten van het huidige gebruik voor diverse functies *binnen* het water- en bodemsysteem van de Noordoostpolder en de Oostelijke - en Zuidelijke Flevopolder. Daarnaast

is het water- en bodemsysteem in het beheergebied van het waterschap afhankelijk van randvoorwaarden van *buitenaf*. Het gaat om wijzigingen in het IJsselmeergebied die het gevolg zijn van beslissingen in het hoofdwatersysteem met als doel mee te kunnen bewegen met effecten van klimaatverandering op landelijke schaal.

Eind 2025 is gestart met de volgende fase waarin de grenzen nader worden ingevuld en gekwantificeerd.

Waterbeelden opgeleverd voor bovenregionale stresstest

Het uitvoeren van de zogenaamde "bovenregionale stresstesten" was één van de aanbevelingen van de Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater. Deze beleidstafel werd ingesteld door de minister van I&W na de extreme wateroverlast en overstromingen in Zuid-Limburg en omliggende gebieden in Duitsland en België in 2021.

In samenwerking met ons waterschap heeft de provincie Flevoland een plan van aanpak gemaakt voor het uitvoeren van de bovenregionale stresstesten voor Flevoland. In dit plan van aanpak zijn verschillende scenario's vastgesteld waarvoor het waterschap waterbeelden heeft opgesteld. De waterbeelden zijn gepresenteerd en toegelicht aan de gemeenten. De waterbeelden zijn beschikbaar en zijn door onze partners binnen Klimaatadaptatie Flevoland te benutten voor het uitvoeren van de lokale stresstesten.

Naast Flevoland hebben ook alle andere provincies het zogenaamde 'basisscenario' aangeleverd, waarmee een landelijk beeld is gemaakt.

Samenwerking binnen Klimaatadaptatie Flevoland Klimaatadaptatie Flevoland (KAF) voortgezet

Het KAF is het samenwerkingsverband rondom Klimaatadaptatie in Flevoland. Samen met de gemeente Lelystad is het waterschap bestuurlijk trekker van het KAF.

Binnen het KAF werken we samen met andere overheidsinstanties aan een gezamenlijke ambitie om Flevoland voor te bereiden op klimaatverandering. Onder andere door het uitvoeren van klimaatstresstesten en door gezamenlijk te werken aan oplossingen in het ruimtelijk domein om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op weersextremen.

Naast de gemeenten, provincie Flevoland en Rijkswaterstaat Midden Nederland, zijn ook Vitens en GGD onderdeel van het samenwerkingsverband. In 2025 sloten voor het eerst ook de gezamenlijke woningbouwcorporaties aan, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau.

Sponsstrategie

Regio Zwolle ontwikkelde in 2025 een Regionale Sponsstrategie. Een Sponsstrategie geeft inzicht in het bodem- en watersysteem in een gebied en dit helpt om systeemoplossingen te vinden die bijdragen aan een toekomstbestendig klimaat-, water- en bodemsysteem. De Sponsstrategie is onder meer ontwikkeld in het kader van een woningopgave in de Regio Zwolle waar ook de gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder binnen vallen. Waterschap Zuiderzeeland heeft vanwege zijn kennis over het bodem- en watersysteem in Flevoland bijgedragen aan de totstandkoming van de Sponsstrategie.

Energiestrategie: doelen 2025 grotendeels behaald

In het eerste deel van 2025 werd met veel inzet gewerkt aan het project A6 zon IJsselmeerdijk. Omdat het financieel niet haalbaar bleek werd dit project in mei 2025 stopgezet. Daarnaast werkten we onder andere aan de voorbereidingen voor het project Flexibel en datagedreven malen en zetten we de eerste stappen richting sturing van de waterketen. Ook werden verschillende verwarmingsinstallaties vervangen door een gasloos alternatief en werden de laatste operationele zaken rond Windpark Hanze ingericht. Voortgang van de tussendoelen voor 2025 van de energiestrategie staan in onderstaand kader.

Eind 2025 zijn we energieneutraal als het gaat om de primaire processen van gemalen en zuiveringen.

Dit doel is behaald door de ingebruikname van Windpark Hanze.

Eind 2025 zijn bij de Noordoostpolder (NOP) en Zuidoost Flevoland (ZOF) de hoofdgemalen en kleinere gemalen klaar voor flexibele sturing.

De gemalen in beide deelgebieden worden op dit moment al flexibel gestuurd op energieprijzen. In 2026 werken we aan een optimalisatie en automatisering van deze sturing.

Eind 2025 zijn de onderzoeken en testen afgerond voor de watersystemen NOP. Uit de resultaten blijkt hoe we de manier van bemalen kunnen optimaliseren voor energieverbruik. Op basis van deze resultaten kunnen we een besluit nemen.

In 2024 ronden we dit project ("OPNOP") af. Het AB is tijdens het werkbezoek van 11 maart 2025 hierover geïnformeerd. Er was geen extra besluitvorming nodig om binnen de huidige kaders de sturing van de gemalen te optimaliseren voor energieverbruik. Deze sturing is geïmplementeerd. Belangrijk is om op te merken dat energieverbruik niet de enige parameter is geweest in dit onderzoek. Peilbeheer en ecologie zijn hier uiteraard in meegewogen.

Eind 2025 willen we minimaal twee initiatieven op het gebied van aquathermie ondersteunen vanuit onze rol: we denken hierbij aan 1 project voor thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en 1 project voor thermische energie uit afvalwater (TEA).

Waterschap Zuiderzeeland is voor deze projecten niet de initiatiefnemer waardoor we voor de voortgang afhankelijk zijn van derden. In 2025 spraken we verschillende gemeenten in ons beheergebied om de mogelijkheden verder uit te werken. In Almere werken we aan een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente om het warmtenet te verduurzamen met TEA. De warmteleverancier Vattenfall heeft hiervoor ook een verzoek bij Zuiderzeeland gedaan en na aanbesteding (in januari 2026) hopen we samen op te kunnen trekken.

Netcongestie complicerende factor zonder simpele oplossing

In het kader van netcongestie brachten we de gevolgen tot 2030 in kaart. Voor de opwerking van de cellulose in Zeewolde is geen netcapaciteit beschikbaar. Om dit te mitigeren werken we samen met ondernemers om een energiehub te vormen, waarmee we aansluitcapaciteit delen en hierdoor groei mogelijk maken. Dit blijkt een complex proces wat veel tijd kost zonder zicht op een concrete uitkomst. Daarom werken we aan een alternatief. In 2025 werd bekend dat het oplossen van de congestie tot wel vijf jaar langer kan duren, daarom brengen we in 2026 de gevolgen van deze extra 5 jaar in kaart. De in het Algemeen Bestuur van oktober 2025 beschikbaar gestelde € 50.000 wordt gebruikt voor een haalbaarheidsstudie voor oplossingen, waarschijnlijk in de vorm van batterijen om stroompieken op te vangen.

Klimaatmitigatie: verder aan de slag met de nieuwe manier van werken

Om onze klimaatvoetafdruk verder te verkleinen werkten we aan de verdere implementatie van het convenant Schoon- en emissieloos bouwen (SEB) en de strategie Duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen. Daarmee zorgen we voor minder emissies en meer circulaire oplossingen. De tweede periode van SEB is in 2025 geïmplementeerd. Daarmee zijn de eisen aan materieel en transport iets verzwaard. We verankerden duurzaam werken verder in de organisatie en bereiden ons voor op de verplichte toepassing van de Milieukostenindicator (MKI) door onze collega's op te leiden. In 2026 wordt gekozen hoe het toepassen van MKI bij het waterschap ingevoerd gaat worden. Ook werkten we in 2025 aan de aanbevelingen uit de Evaluatie klimaataanpak. Zo werd de proef om Wortman op HVO te laten draaien voorbereid en werd een deel van het wagenpark geëlektrificeerd.

In projecten namen we talloze maatregelen om de uitvoering of het eindproduct duurzamer te maken. Zoals de keuze voor geopolymeerbeton bij Almere Fit for the Future. De samenwerking met Circogemaal zorgt ervoor dat bij renovatie van rioolgemalen de kansen voor circulariteit maximaal benut worden.

Eerste stappen zijn gezet richting een visie op circulariteit

In 2025 werkten we aan de voorbereiding om meer inhoud te geven aan het beleid rond circulariteit zodat we in december dit onderwerp beeldvormend konden behandelen bij het Algemeen Bestuur. In 2026 werken we dit uit naar de visie circulariteit met de daarbij behorende uitvoeringsagenda zodat we eerder uitgevoerde pilots kunnen implementeren als nieuwe manier van werken.

1.2.2 Speciale projecten programma Bestuur en omgeving

Speciaal exploitatieproject	Programma
Oosterwold	Bestuur en omgeving
<p>Wat is het doel van dit project? Vanuit Zuiderzeeland participeren we in de gebiedsontwikkeling Oosterwold in brede zin vanuit onze rol en verantwoordelijkheid. Daarnaast neemt het waterschap deel aan de tijdelijke decentrale zuiveringspilot.</p> <p>Waarom is dit project speciaal en wat zijn de belangrijkste risico's van dit project? Het belangrijkste risico is dat we onze waterdoelen in Oosterwold en directe omgeving niet realiseren. Risico's zijn dat de waterkwaliteit in Oosterwold verslechtert, dat er wateroverlast en droogte optreedt, dat de tijdelijke decentrale zuivering niet goed functioneert en de riolering en persleiding naar de AWZI Almere niet tijdig zijn aangelegd. Ook leidt de participatie in de gebiedsontwikkeling tot risico's voor imago en financiën.</p> <p>Wat hebben we gedaan in 2025 in de gehele gebiedsontwikkeling Oosterwold?</p> <p><u>Geen nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Water</u> Er was geen aanleiding om een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Water op te stellen. Met bestaande regelgeving kan het waterschap voldoende sturen op het watersysteem waarvoor het waterschap verantwoordelijk is.</p> <p><u>Tijdelijke decentrale zuivering</u> De tijdelijke decentrale zuivering is technisch operationeel, maar bevindt zich nog in de fase van optimalisatie. Hierdoor loost zij vooralsnog op het riool in plaats van structureel op het oppervlaktewater. Met de aannemer wordt er samengewerkt om de zuivering beter te laten functioneren. Samen met de gemeente en gebiedsorganisatie is er gewerkt aan een calamiteitenplan, communicatieplan en een monitoring/innovatieplan. Dit alles gebaseerd op de bestaande SOK. Onderdeel van deze SOK is ook een evaluatiemoment in het derde jaar (2026) zodat het waterschap op basis daarvan kan beslissen of de zuivering nog een aantal jaar in bedrijf blijft om innovatieve zuiveringstechnieken te testen. Deze evaluatie is op hoofdlijnen voorbereid.</p> <p><u>Uitwerking plannen voor deelgebied 2 nog niet gestart</u> De gemeenten Almere en Zeewolde zijn met elkaar in gesprek over de ontwikkeling van deelgebied 2. Nadat zij afspraken hebben gemaakt zal Waterschap Zuiderzeeland als adviseur betrokken zijn bij de uitwerking van de plannen.</p> <p><u>Invulling zorgplicht inzameling afvalwater door de gemeente</u> De gemeente Almere is druk bezig invulling te geven aan het plan van aanpak 'Afvalwaterzorg stedelijk afvalwater Oosterwold Deelgebied 1a. De aanleg van het hoofdriool is nagenoeg gereed (prognose Q2 2026). De aanbesteding voor de aanleg van de kavelwegriolering en huisaansluiting is afgerond en een aannemer is gecontracteerd. De aannemer is gestart met de voorbereidingen en de verwachting is dat in Q2 2026 met de realisatie van de kavelwegriolering wordt gestart. Voor de lozing vanuit de bestaande en nieuwe IBA's vult de gemeente haar rol goed in door overeenkomstig de gemaakte afspraken met het waterschap het beheer en onderhoud uit te voeren en/of het afvalwater per as af te voeren.</p> <p><u>Eerste maatregelen om water vast te houden zijn uitgevoerd</u> De gebiedsorganisatie Oosterwold heeft samen met de bewoners onderzoek gedaan naar maatregelen om het water langer vast te houden en hiermee droogte tegen te gaan. Waterschap Zuiderzeeland heeft hierbij geadviseerd. Inmiddels is door de bewoners 1 stuw geplaatst met een vergunning van het waterschap. Voor een andere stuw is een vergunningaanvraag ingediend.</p> <p><u>Gebiedsorganisatie Oosterwold werkt aan een robuust watersysteem voor deelgebied 1</u></p>	

De gebiedsorganisatie Oosterwold is voor deelgebied 1 gestart met een onderzoek naar een robuust watersysteem. Het doel hiervan is om droogte tegen te gaan en meer water beschikbaar te hebben voor stadslandbouw. Het onderzoek wordt in 2026 afgerond. Waterschap Zuiderzeeland adviseert bij dit onderzoek en toetst de voorstellen aan beleid en regelgeving.

Waterkwaliteit

In de kavelsloten in Oosterwold is het effect van de huishoudelijke lozingen via de IBA's goed zichtbaar (parameters: fosfor totaal, medicijnresten, bacteriegehaltes). De nutriëntengehaltes lijken daarbij wel 'stabiel'. In de omliggende tochten is de invloed van de IBA's minder, maar worden nog wel medicijnresten aangetroffen.

Wat heeft het gekost in 2025?

Met de gebiedsorganisatie Oosterwold zijn afspraken gemaakt over de declaratie van kosten door het waterschap. In 2025 zijn de uren voor de advisering bij de uitwerking van het watersysteem en de wateroverlast doorbelast en zijn de kosten voor de monitoring van de oppervlaktekwaliteit en de grond- en oppervlaktepeilen gedeclareerd (in totaal €50.784).

Met betrekking tot de tijdelijke decentrale zuivering is geadviseerd door onze specialisten in het traject om tot optimalisatie te komen.

1.2.3 Afronding maatregelen programma Bestuur en omgeving

In het boekjaar afgeronde maatregelen:

- Implementeren van nieuwe wetgeving, waaronder de aanpassing van het belastingstelsel, de rechtmatigheidsverklaring door het college en de verplichting een rekenkamer in te stellen met alleen externe leden
- Procesvoorstel implementatie brede welvaart analyse om de impact van besluiten op verschillende generaties hier en nu, later en elders mee te wegen (2025).

In het boekjaar deels afgeronde maatregelen:

- Gepaste aandacht voor het 25-jarig bestaan van het waterschap, inclusief geschiedschrijving (2025).

1.3. Wat heeft het gekost?

➤ Programmamalasten

Overzicht programma Bestuur en omgeving (bedragen x € 1.000.000)

Programma Bestuur en omgeving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	17,5	18,0	17,2	15,2
Baten	- 1,3	- 1,4	- 1,7	- 1,7
Netto lasten	16,2	16,6	15,5	13,5

In paragraaf 7.3 is een toelichting opgenomen over de belangrijkste afwijkingen.

➤ Investeringsprojecten

Het enige investeringsproject binnen Bestuur en omgeving in de begroting betrof het project A6 Zon. Dit project is stopgezet omdat het niet is uit te voeren binnen de kaders die zijn meegegeven door het Algemeen Bestuur (AB oktober 2023). Door hoger uitvallende investeringskosten en teruglopende opbrengsten van zonneparken, onder andere door lagere SDE-subsidies, is de business case niet meer sluitend. Het Algemeen Bestuur heeft hierover voor de zomer van 2025 een informatiebrief ontvangen.

2. Programma Waterveiligheid

2.1. Wat hebben we bereikt?

De waterveiligheid borgden we ook dit jaar met het uitvoeren van verschillende maatregelen. We voelen gepaste trots voor dat wat we uitvoerden en bereikten. De waterveiligheid staat goed op de rails, ook al is er altijd ruimte voor verbetering. De meest in het oog springende feiten zijn het landelijke en ons eigen versterkingsprogramma.

Landelijk waren we actief in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) bij de herijkingsafspraken. De vertaling van deze afspraken naar de eigen versterkingsopgave was daarbij belangrijk. Daarnaast leidde de gezamenlijke inzet van waterschappen en het Rijk tot aanvullende middelen en aangescherpte afspraken over sturing en risicoverdeling. Voor Zuiderzeeland betekende dit onder meer dat het project Ketelmeerdijk–Vossemeerdijk voor de planuitwerkings- en realisatiefase op subsidie kan rekenen van het HWBP.

Vanuit de wettelijke zorgplicht voor waterveiligheid werkte Waterschap Zuiderzeeland in 2025 onverminderd aan de voortgang van het eigen versterkingsprogramma. Meerdere projecten bevonden zich gelijktijdig in uitvoering, voorbereiding of afronding. Daarmee werd niet alleen gewerkt aan concrete versterkingen, maar ook aan het borgen van samenhang tussen grote projecten, kleinere versterkingen en innovatieve trajecten. Zo werd het project Kunstwerk Noordoostpolder afgerond en ging bij de IJsselmeerdijk de realisatiefase van start. Daarnaast werd voor Ketelmeerdijk–Vossemeerdijk gestart met de verkenning. Voor de Oostvaardersdijk werd gestart met een voorverkenning en nadere veiligheidsanalyse, gericht op het zorgvuldig duiden van de aard van de opgave. Naast deze projecten zette Zuiderzeeland in 2025 stappen in innovatie, onder meer met de ontwikkeling van de Natuurwaarderingmethodiek (een methodiek om de positieve en negatieve gevolgen van een dijkversterking op de natuur in beeld te brengen). Ook werd ingezet op regionale en landelijke samenwerking om tempo en uitvoeringskracht te vergroten.

Naast de versterkingswerken is ook op de andere onderdelen van de zorgplicht veel bereikt. Zo bereikten we beleidsmatig een mijlpaal met de actualisatie van het keringenbeleid en de aansluiting op de waterschapsverordening. Met de beoordeling primaire keringen rondten we het dijktraject 8-1 af en startten we met de beoordeling van het dijktraject 7-2. Het reguliere onderhoud vormt de basis voor veilige dijken. Het repeterende werk komt elk jaar terug met soms nuanceverschillen ten opzichte van vorige jaren. Dit onderhoudswerk is van groot belang voor het goed functioneren van keringen. Daarom maaiden we vele kilometers keringen, stortten stenen, zetten stenen, vingten mollen, enzovoorts. Alles om te zorgen dat onze keringen in goede staat van onderhoud blijven.

2.2. Wat hebben we gedaan?

2.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten

➤ **Beheren en onderhouden**

Regulier onderhoud volgens planning

Het reguliere onderhoud voerden we uit conform ons meerjarenonderhoudsprogramma. We kenden geen zware stormen of hoogwatersituaties, waardoor slechts eenmaal in oktober een dijkwachter werd gereden. De maaibestekken besteedden we voor het eerst aan in drie percelen. Dit is goed verlopen en zoals verwacht hebben we daarmee meer spreiding van het maaiwerk onder de aannemers gecreëerd. Daardoor werd ook tijdens het piekseizoen alles tijdig gemaaid. Ook bereidden we vier nieuwe pachtcontracten voor met een aanvullende voorwaarde voor een betere biodiversiteit: gefaseerd maaien. We stortten steen langs circa 3 kilometer IJmeerdijk en zetten

circa over 600 meter steen langs de Zuidermeerdijk. Bij deze werkzaamheden hebben we oog voor de resultaten van de boordeling om zo te voorkomen dat er onnodig werk wordt uitgevoerd op plekken die binnenkort versterkt worden. Aan de Zuidermeerdijk legden we nieuwe drainage aan. Dit leidde direct tot een verbetering van de kwelwaterafvoer. En het team Muskusrattenbeheer ving in nauwe samenwerking met de dijkopzichters 2.653 mollen. Deze vangsten noteerden we voor het eerst in een app waardoor betere monitoring mogelijk wordt.

Damwand vervangingen

In de Noordoostpolder vervingen we circa 200 meter damwand bij Jachthaven De Voorst en bereidden we de vervanging van de damwand voor bij Loswal Ramspol en kade Vollenhove/NOP Riet (ter hoogte van Vollenhoverweg). We maakten een inschatting van de benodigde investering om deze vervolgens goed te kunnen programmeren in de investeringsplanning voor de komende jaren.

Ook stond de vervanging van de stalen damwand aan de polderzijde van Smeenge op de investeringsplanning. Aanvullend en diepgaander onderzoek stelde vast dat de levensduur aanzienlijk verlengd kan worden met slechts geringe lokale herstelmaatregelen. Deze maatregel is inmiddels gepland in 2027.

Invulling zorgplicht uitgevoerd

De zorgplicht voor waterkeringen verplicht beheerders om keringen in goede staat te houden en waterveiligheid te garanderen. We voerden alle activiteiten uit die nodig waren voor waterveilige polders. Daarnaast was er ook behoefte aan het goede verhaal dat de samenhang van de zorgplichtactiviteiten in beeld bracht. In 2025 gaven we hierover helderheid. We bedachten drie initiatieven: het maken van een praatplaat, het organiseren van een zorgplichtmiddag en het maken van de waterveiligheidsrapportage. Elk initiatief dient een ander doel en bereikt een andere doelgroep, maar samen vertellen ze het goede verhaal. Alle genoemde initiatieven zijn uitgevoerd of deels nog in uitvoering. De zorgplichtbijeenkomst en waterveiligheidsrapportage zijn jaarlijks terugkerende maatregelen.

Data op orde Waterveiligheid

In 2025 rondde we het plan van aanpak "data op orde waterveiligheid" af. Hierin zijn maatregelen voor verdere uitwerking genoemd. Volgens planning pakten we een drietal maatregelen op. We maakten voor waterveiligheid een vergevorderd gegevenslandschap waterveiligheid, een start met het begrippenkader en afspraken rondom archivering van bijvoorbeeld versterkingsprojecten.

Groot Onderhoud bruggen en sluisen (GOBS)

De provincie Flevoland wil de remmingswerken bij verschillende sluiscomplexen vervangen. Remmingswerken zorgen ervoor dat de ingang van de sluis tegen aanvaringen beschermd wordt. Het waterschap wil uit oogpunt van waterveiligheid dat deze vervanging van remmingswerken geen trillingen veroorzaakt. Trillingen hebben een negatief effect op de stabiliteit van de waterkering. In samenwerking met de provincie voerden we een proef uit om te analyseren of het mogelijk is om de remmingswerken trillings-arm aan te brengen. De vervanging van de remmingswerken van de Noordersluis, Urkersluis en Friese Sluis zijn de laatste stappen in het GOBS project van de provincie.

Noordersluis

Medio 2025 verving de provincie de remmingswerken aan de binnenzijde van de polder. De oorspronkelijke remmingswerken stonden hier in twee meter dik beton. Diverse onderzoeken gaven aan dat de remmingswerken veilig trillings-arm konden worden verwijderd en hoe de nieuwe remmingswerken konden worden geplaatst. Hiermee zijn alle werkzaamheden aan de Noordersluis afgerond.

Urkersluis en Friese Sluis

De proef uit 2021 gaf aan dat bij trillings-arm plaatsen van houten palen de kans groot is dat er schade ontstaat aan de strekdam. In het uiterste geval kan de hele strekdam afschuiven. Daarom besloot de provincie om de steigers en remmingswerken bij de Urkersluis en Friese Sluis trillings-vrij te gaan plaatsen. De provincie wil dit doen middels resonantietechniek. In 2025 stemden we in met de resonantietechniek mits er een goed analyserapport en monitoringsplan wordt overlegd. Dit proces loopt nog en de verwachting is dat de provincie in 2026 de remmingswerken Urkersluis en Friese Sluis vervangt.

Beleidsregels Waterkeringen

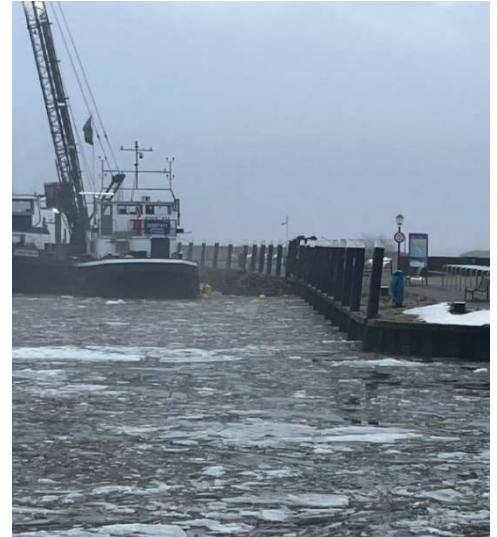
In 2023 startte het waterschap met het actualiseren van het beleid waterveiligheid. De grondslag voor de waterveiligheid is in 2025 uitgewerkt door middel van de actualisatie van de Waterschapsverordening en de Beleidsregels Waterkeringen. Voor initiatieven en medegebruik in de beperkingsgebieden van de waterkeringen geldt dat de keringen *veilig, beheerbaar, inspecteerbaar* en *versterkbaar* blijven. In de zomer van 2025 lagen de geactualiseerde Beleidsregels Waterkeringen ter inzage, parallel aan de terinzagelegging van de geactualiseerde Waterschapsverordening. Er kwamen geen zienswijzen binnen op de Beleidsregels Waterkeringen. Het college heeft de Beleidsregels Waterkeringen vervolgens vastgesteld.

Noodmaatregelen regionale kering Urk

De regionale waterkering Urk bestaat grotendeels uit stalen damwanden. Deze damwanden zijn aangebracht tussen 1947 en 1981 en dus gedeeltelijk al bijna 80 jaar oud. De regionale kering is eigendom van de gemeente Urk en daarmee is de gemeente ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de damwanden.

Uit een eerste globale inspectie van de damwanden door de gemeente Urk was naar voren gekomen dat aanvullende inspecties en berekeningen nodig waren om de staat (restlevensduur) en de stabiliteit van de constructie vast te kunnen stellen. In 2025 is door de gemeente de conclusie getrokken dat grote delen van de damwand het einde van de levensduur hadden bereikt en/of niet stabiel meer waren. Een deel van de damwanden was dusdanig slecht dat er noodmaatregelen genomen moesten worden. De noodmaatregel bestond in eerste instantie uit het beperken van toegang van het terrein met parkeerverboden.

Om de haven in bedrijf te houden was het noodzakelijk de damwanden te stabiliseren. In overleg met de gemeente, externe experts en het waterschap concludeerden we gezamenlijk dat het aanbrengen van stortsteen tegen de damwand de beste oplossing was. Voor deze tijdelijke oplossing vroeg de gemeente een vergunning aan bij het waterschap. Gezien de urgentie en belangen is het college van Dijkgraaf en Heemraden verzocht om de werkzaamheden uit te mogen voeren in het stormseizoen. Het college besloot positief op deze vraag. De werkzaamheden zijn snel opgestart en Waterschap Zuiderzeeland blijft nauw betrokken bij de uitvoering en het vervolg van de vervangingsopgave.

Figuur 8 Aanbrengen stortsteen haven Urk

Figuur 9 Aanbrengen grond Eemmeerdijk

Slimme grondafzet op Eemmeerdijk

Binnen het project *Verwijderen Behandelde Oever Constructies (VBOC)* is in 2025 de Winkeltocht aangepakt. We verwijderden en vervingen beschoeiingen, baggerden en richtten de tocht duurzaam in. Bij het duurzaam inrichten van een oever komt veel grond vrij die afgevoerd moet worden.

De in de buurt gelegen Eemmeerdijk is na het verwijderen van de windturbines en de herinrichting in de 'oude' staat hersteld. Vanuit beheer en onderhoud was er behoefte aan extra grond op het onderbeloop om het dagelijkse beheer van de kering te verbeteren. Vanuit gedachtes rond circulariteit en werk met werk maken, is het idee ontstaan om de vrijkomende grond uit de Winkeltocht te verwerken op de Eemmeerdijk. Het idee is getoetst aan technische aspecten zoals dijkstabiliteit en draagkracht. Met de borging van deze aspecten, concludeerden we dat de werkzaamheden geen negatief effect hebben. Na de goedkeuring van de grond verwerkten we deze volgens plan en conform de gestelde voorwaarden. De in hopen aangebrachte grond wordt in 2026 verder verspreid over de kering.

Renovatie Hoge en Lage Knarsluis

De Knarsluizen zijn meer dan 50 jaar oud en moeten worden gerenoveerd. Door de aanwezigheid van chroom-6 wordt de renovatie complexer. In 2025 is onderzoek verricht en gewerkt aan een plan van aanpak voor het schilderwerk en de bouwkundige en elektrotechnische werkzaamheden. In 2026 moeten nog aanvullende onderzoeken plaatsvinden, waaronder het wettelijk verplichte een flora- en fauna onderzoek. De definitieve aanpak wordt in 2026/2027 vastgesteld, zodat in 2028 de werkzaamheden kunnen worden gerealiseerd.

➤ Voldoen aan de veiligheidsnormen

Beoordelen van de primaire waterkering loopt volgens planning

Alle keringen zijn op tijd beoordeeld in de eerste Landelijke Beoordeling Overstromingskansen (LBO-1). Deze eerste beoordelingsronde leverde vijf voorlopige oordelen en vijf definitieve oordelen op. In de tweede Landelijke Beoordeling (LBO2) moeten de vijf voorlopige oordelen voor 2029 omgezet zijn naar definitieve oordelen. Hiermee lopen we op schema. In september 2025 ronden we de definitieve beoordeling van kering 8-1 af, stelde de ILT een resultaatsverklaring op en zijn de uitkomsten opgenomen op het Waterveiligheidsportaal. In 2025 startten we met de beoordeling van kering 7-2. Deze loopt door tot en met 2027.

Radarmetingen op de dijk zorgen voor efficiëntie en betere gebiedsdekking

Het beoordelingsteam voerde in 2024 een pilot uit naar het meten van kleidiktes op keringen door middel van radartechniek. Het succes van deze pilot leidde in 2025 tot een kleidikte onderzoek voor het gehele dijktraject 7-2. De dikte van het kleipakket is belangrijke informatie voor de beoordeling van de kering. Het meten van kleidiktes gebeurt normaliter buiten op de kering met prikstok, guts of handboring door onze opzichters. Een tijdrovende en zware taak aangezien dit elke 500 meter op 4 of 5 plekken in doorsnede gedaan wordt.

Kering 7-2 (in de Noordoostpolder, ca. 44 km lang) is door een meetbedrijf ingemeten. Over de dijk zijn minimaal vijf lengtelijnen gereden met een quad, met daaraan bevestigd een grondradar, antenne en een gammaspectrometer. Daarnaast is een aantal dwarsprofielen haaks over de dijk ingemeten. Het radaronderzoek leverde betere gebiedsdekkende en kwalitatief goede uitkomsten op, met minimale inspanning. In de toekomst gaan we deze meetmethode inzetten bij de andere keringen.

Figuur 10 Quad met grondradar

HWBP: kader voor de eigen versterkingsopgave

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is het nationale programma waarin de 21 waterschappen en het Rijk als alliantie samenwerken aan het versterken van primaire waterkeringen. Dit met als doel om met ingang van 1 januari 2050 te voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnormen. Het programma vormt het kader waarbinnen Waterschap Zuiderzeeland uitvoering geeft aan de eigen versterkingsopgave. Dijkversterkingsprojecten binnen het HWBP

worden solidair gefinancierd: het Rijk draagt 50% bij, de gezamenlijke waterschappen 40% en het uitvoerende waterschap 10%.

Bestuurlijke afspraken herijking HWBP

In 2024 en 2025 werkten Rijk en waterschappen gezamenlijk aan de herijking van het HWBP. De bestuurlijke afspraken vormden de uitkomst van deze herijking en zijn in december 2025 vastgesteld in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen en in het landelijke Programmabestuur HWBP. De afspraken gaan over de opgave en middelen, regie op programmaniveau, sturing aan de voorkant van projecten en doelmatigheid van het programma.

Waterschap Zuiderzeeland zette zich vanuit de wettelijke zorgplicht voor waterveiligheid onverminderd in voor de voortgang van de eigen versterkingsopgave. Als gevolg van de bestuurlijke afspraken kon de landelijke programmering worden aangepast. Voor Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk betekende dit dat het project niet langer uitsluitend voor de verkenningsfase, maar nu ook voor de planuitwerkings- en realisatiefase werd opgenomen in de landelijke HWBP-programmering 2027-2038.

Projecten in uitvoering en voorbereiding in 2025

Binnen het HWBP-programma werkte Waterschap Zuiderzeeland in 2025 aan de volgende projecten, die zich in verschillende fasen van voorbereiding, uitvoering en afronding bevonden:

- 8-3a IJsselmeerdijk – realisatiefase
- 8-4 Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk – verkenningsfase, met doorkijk naar vervolg
- 8-3b Oostvaardersdijk – voorverkenning en koersbepaling
- 7-2 Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland – planuitwerkingsfase
- 7 Kunstwerk Noordoostpolder (NOP) – afronding en overdracht
- Natuurwaarderingsmethodiek – verkenning en doorontwikkeling (innovatieproject)

Kunstwerk Noordoostpolder: versterking binnen één uitvoeringsseizoen

In 2025 voerden we het project Versterking Kunstwerk Noordoostpolder (inlaatwerk Repelweg) succesvol uit. Nadat alle benodigde vergunningen en het Projectbesluit waren vastgesteld, werkten we het ontwerp uit tot een uitvoeringsontwerp.

De uitvoering vond plaats van half september tot begin oktober 2025 en werd binnen de geplande periode afgerond. De administratieve afronding, waaronder de verwerking in beheerregisters en de subsidieverantwoording aan het HWBP, werd eind 2025 in gang gezet en wordt begin 2026 afgerond.

Figuur 11 Dronefoto tijdens de uitvoering van de versterking Kunstwerk Noordoostpolder eind september 2025

Natuurwaarderingsmethodiek: van visie naar toepasbare aanpak

De Natuurwaarderingsmethodiek is een innovatief project binnen het HWBP-programma van Zuiderzeeland. Het doel van dit project is om de natuurpuntensystematiek, die is ontwikkeld in verkenningsfase van de IJsselmeerdijk, verder te ontwikkelen zodat alle HWBP-projecten (landelijk) hier gebruik van kunnen maken. Met deze waarderingsmethodiek onderbouwen we positieve en ook negatieve gevolgen van een dijkversterking op de natuur beter en nemen we deze concreter mee bij de beoordeling van alternatieven. In 2025 startten we de voorbereidingsfase. Deze fase bestond uit een analyse van bestaande instrumenten, gesprekken met markt- en kennispartijen en het inrichten van een klankbordgroep met ecologen en waterveiligheidsexperts. Hiermee ontwikkelden we de eerste contouren van de methodiek en konden we starten met het verkennen van de vraag hoe deze aan te sluiten bij bestaande instrumenten en lopende projecten.

Vervolgens is een plan van aanpak opgesteld en subsidie aangevraagd bij het HWBP. De 100% subsidie is eind 2025 toegekend. In 2026 wordt de natuurwaarderingsmethodiek concreet

uitgewerkt zodat de methodiek in het eerste kwartaal van 2027 kan worden vastgesteld en beschikbaar kan worden gesteld aan alle waterschappen.

MSNF: waterveiligheid geïntegreerd in gebiedsontwikkeling

De Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland wordt aansluitend aan en deels over de Zuidermeerdijk ontwikkeld. Dat heeft niet alleen technisch, maar ook landschappelijk een grote impact. De vereisten, gesteld door het waterschap om de waterveiligheid te borgen binnen de ontwikkeling van de haven, zijn verwerkt in de aanbestedingsdocumenten van de provincie. De bijdrage/ subsidie vanuit het HWBP is in mei 2024 toegekend.

Figuur 12 Toekomstbeeld MSNF

De provincie Flevoland werkte in 2025 aan de afronding van de privaatrechtelijke overeenkomsten die nodig waren om het project naar de aanbestedingsfase te brengen. Het ging hierbij om overeenkomsten tussen provincie, Rijk, Waterschap Zuiderzeeland, ondernemers en MSNF BV. Deze overeenkomsten vormen een noodzakelijke voorwaarde voor het kunnen starten van de aanbesteding van de havenontwikkeling, inclusief de waterveiligheidsmaatregelen die hierin zijn geïntegreerd.

Na het ondertekenen van de overeenkomsten kan naar verwachting in 2026 worden gestart met de aanbesteding en voorbereiding van de realisatie.

Dijktrajecten 8-1 en 8-2: beoordeling afgerond, vervolgstappen voorbereid

Voor dijktraject 8-1 is de wettelijke beoordeling in september 2025 afgerond. De uitkomsten van deze beoordeling worden benut bij de ingangstoets voor het HWBP, voorafgaand aan de (voor)verkenningfase.

Dijktraject 8-2 is opgedeeld in twee deeltrajecten: 8-2a Noorderplassen–Oostvaardersdijk en 8-2b Almere Duin–Pampus. In 2024 doorliep dijktraject 8-2 een ingangstoets binnen het HWBP. Begin 2026 vindt overleg plaats met de programmadirectie HWBP om de ingangstoets voor het dijktraject 8-2 af te ronden.

Regionale samenwerking: samen sterker

Zuiderzeeland zette actief in op het vergroten van tempo en uitvoeringskracht. In dat kader sloot het waterschap aan bij landelijke initiatieven om de uitvoering van versterkingsprojecten te versnellen, waaronder de ontwikkeling om bij geschikte, kleinschalige projecten vaker te kunnen werken onder eigen dienst. Deze lijn startte in 2025 en werd landelijk verder uitgewerkt in afstemming met het Ministerie van IenW, de waterschappen en de provincies.

➤ Maatschappelijke opgaven ondersteunen

Borging belang waterveiligheid bij ruimtelijke ontwikkelingen

De betrokkenheid van het waterschap is onverminderd groot bij ruimtelijke projecten op en rondom keringen. We borgen, in goed overleg met de initiatiefnemer, vroegtijdig het waterveiligheidsbelang. Een belangrijk handvat voor deze borging hebben we vastgelegd in de geactualiseerde waterschapsverordening en beleidsregels waterkeringen. Daarmee zijn we transparant en voorspelbaar als overheid.

Hoe deze kaders uitwerken voor waterveiligheid verschilt per situatie. Bij het programma Bestuur en Omgeving wordt weergegeven hoe dit uitwerkt voor ruimtelijke initiatieven zoals Almere Duin, Waterfront Lelystad, Almere Pampus en Oostvaardersoeveren.

Fietspad Zwartemeerdijk

De gemeente Noordoostpolder en de provincie Flevoland hebben de wens om een fietspad van circa 10 kilometer langs de Zwartemeerdijk te realiseren. Het fietspad maakt het mogelijk om de gehele

gemeente per fiets rond te rijden langs de dijk en het IJsselmeer. Eerdere plannen om het fietspad aan te leggen bleken niet haalbaar vanwege onvoldoende financiële middelen. Het aanleggen van een fietspad op een dijk stelt specifieke eisen aan materiaal, materieel en uitvoering. In juni 2025 stemde de gemeenteraad in met een krediet voor de aanleg van het fietspad. Het waterschap blijft betrokken bij het vervolg, met aandacht voor een realistische kostenraming en het borgen van de eisen die vanuit waterveiligheid aan werkzaamheden op de dijk worden gesteld.

2.2 Speciale investeringen programma Waterveiligheid

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
IJsselmeerdijk		Waterveiligheid		Geheim verklaard door DenH op 22-10-2024 en herbevestigd op 4-3-2025		Afronding realisatiefase: 2030	
Startfase	Verkenningfase	X Planuitwerkingsfase		X Realisatiefase		Afgerond	
<p>Kaders die van toepassing zijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Robuuste realisatie versterkingsopgave van het HWBP voor wat betreft IJsselmeerdijk (Kaders voor HWBP-projecten, Algemene Vergadering, 30 juni 2020). • Duurzame versterking, rekening houdend met de kaders voor duurzaamheid (collegeplan, SER Energieakkoord, Masterplan Duurzame Energie, Ontwikkelagenda grondstoffen, Green Deal Duurzaam GWW 2.0). • Waar mogelijk toepassen van snellere, goedkopere of slimme oplossingen (innovatie). • Vormgeven van het participatieproces volgens de Omgevingswet. • Financiële kaders. Zie: kredietbesluit realisatiefase IJsselmeerdijk d.d. 10 juni 2025. 							
<p>Voortgang en resultaten 2025</p> <p>In de eerste helft van 2025 is voor het HWBP-project Versterking IJsselmeerdijk het Projectbesluit vastgesteld, nam het Algemeen Bestuur het kredietbesluit voor de realisatiefase, is de onderliggende financiering (subsidie HWBP, bijdragen van Provincie Flevoland, Rijkswaterstaat, gemeente Lelystad en gemeente Dronten) geregeld en is, na een succesvolle aanbesteding, een aannemerscombinatie gecontracteerd voor de definitieve uitwerking van het aanbiedingsontwerp en de uitvoering van de werkzaamheden.</p> <p>De tweede helft van 2025 stond vooral in het teken van het samen met de aannemerscombinatie opstarten van de realisatiefase. Inmiddels wordt volop gewerkt aan de voorbereiding voor de realisatie en er zijn ook al eerste kleine werkzaamheden buiten uitgevoerd. In het najaar van 2026 begint de realisatie van de vooroever, in 2027 wordt gestart met de werkzaamheden aan de bestaande dijk. De planning voorziet in afronding van de traditionele dijkversterking in 2028 en de uiteindelijke oplevering van de vooroeverdam en de volledig ingerichte vooroever in 2030.</p> <p>In 2025 is daarnaast ingezet op het verkrijgen van aanvullende financiering om een aantal ecologische maatregelen te kunnen realiseren. In dit kader is in het najaar een nieuwe poging gedaan om PAGW-financiering te verkrijgen. Deze poging oogt kansrijk. Definitieve besluitvorming over de realisatie van de betreffende ecologische maatregelen is voorzien begin 2026.²</p>							

² In februari 2026 ontving het Algemeen Bestuur een voorstel ter kennisname over deze ecologische maatregelen en de PAGW-financiering. Deze is inmiddels toegezegd door het Rijk in de Kamerbrief van 27 januari 2026.

Figuur 13 Start realisatiefase versterking IJsselmeerdijk in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma

Speciale investering		Programma	Financieel		Planning
Ketelmeerdijk – Vossemeerdijk (8-4)		Waterveiligheid	€ 744.062 (eigen aandeel Verkenningfase) ³		Afronding Verkenningfase: eind 2027 Totale afronding: 2033
Startfase	X Verkenningfase	Planuitwerkingsfase	Realisatiefase	Afgerond	
Kaders die van toepassing zijn					
<p>Naast de al vastgestelde kaders voor de HWBP-opgave (AB 30 juni 2020) worden voor het project de volgende concrete kaders gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van het project is het versterken van dijkttraject 8-4 (Ketelbrug tot Roggebotbrug), zodat het project voldoet aan de vigerende normen. • Hoogwaterbeschermingsprogramma 2026-2037. • Duurzame versterking, rekening houdend met de kaders voor duurzaamheid (collegeplan, SER Energieakkoord, Masterplan Duurzame Energie, Ontwikkelagenda grondstoffen, Green Deal Duurzaam GWW 2.0). • Waar mogelijk toepassen van snellere, goedkopere of slimme oplossingen (innovatie). • Vormgeven van het participatieproces conform de Omgevingswet. • Kosten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Het investeringskrediet voor de Verkenningfase (AB 22 april 2025). ○ Het krediet en de subsidie voor de Planuitwerking- en Realisatiefase worden separaat aangevraagd en onderbouwd in een door het HWBP goed te keuren Plan van Aanpak. 					
Voortgang en resultaten 2025					

³ Dit betreft 10% van het investeringskrediet (AB 22 april 2025), wat neerwaarts is bijgesteld na ontvangst van de subsidiebeschikking, inclusief indexatie. De indexatie kan achteraf worden teruggevraagd bij het HWBP.

De voorbereidingen zijn gestart in 2023 en van begin 2024 tot voorjaar 2025 is de startfase doorlopen. Vervolgens is op basis van het plan van aanpak het krediet verleend, de subsidie van het HWBP verkregen en daarmee de Verkenningfase gestart. Op 18 juni was in het kader van het participatieproces de startbijeenkomst voor de omgeving in Gemaal Colijn. Op 6 oktober was er een tweede bijeenkomst om wensen en kansen op te halen. Verder zijn in de tweede helft 2025 bureau- en veldonderzoeken uitgevoerd op het gebied van bodem, milieu, ecologie, cultuurhistorie en archeologie. Deze informatie was nodig om de eerste stap in het ontwerpproces te kunnen zetten. Zogenaamde bouwstenen die mogelijk kunnen bijdragen aan het oplossen van de waterveiligheidsopgave worden op deze manier geïnventariseerd.

In de Verkenningfase wordt van grof naar fijn gewerkt om te komen tot de beste waterveiligheidsoplossing voor deze dijken: van bouwstenen naar mogelijke alternatieven, naar kansrijke alternatieven (voorjaar 2026), naar het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het AB om te komen tot de Voorkeursbeslissing (voorjaar 2027).

De werkzaamheden uit de Verkenningfase resulteren begin 2027 in een Plan van Aanpak voor de Planuitwerkingsfase.

De werkzaamheden lopen conform planning:

- Verkenning: Q2 2025 – Q4 2027
- Planuitwerking: Q4 2027 – Q2 2030
- Realisatie: Q2 2030 – Q4 2033

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
Oostvaardersdijk		Waterveiligheid		€ 1.200.000 (eigen aandeel voorverkenning en startfase)		Afronding voorverkenning Q1 2026 Afronding startfase: 2027	
X Voorverkenning/ Startfase		Verkenningfase	Planuitwerkingsfase	Realisatiefase		Afgerond	
Kaders die van toepassing zijn							
<ul style="list-style-type: none"> • Het project maakt deel uit van het landelijke Programma HWBP 2026-2027 en valt binnen de afspraken en werkwijze zoals vastgelegd in de kadernota HWBP 2025. • Het Algemeen Bestuur nam op 30 juni 2020 het besluit om dijktraject 8-3 op te splitsen in twee versterkingsprojecten: de IJsselmeerdijk en Oostvaardersdijk. • Op 8 juli 2025 besloot het Algemeen Bestuur om voor de Oostvaardersdijk te starten met een voorverkenning, waarin een nadere veiligheidsanalyse wordt uitgevoerd en de aard en omvang van de versterkingsopgave wordt vastgesteld. Aansluitend wordt de startfase doorlopen, waarin het Plan van Aanpak voor de verkenningfase wordt opgesteld. Voor de uitvoering van deze fasen stelde het AB een krediet van 1,2 miljoen vast, waarvan 0,6 miljoen direct beschikbaar is voor de voorverkenning. De opening van het tweede deel (0,6 miljoen) voor de startfase is gedelegeerd aan het College van Dijkgraaf en Heemraden. 							
Voortgang en resultaten 2025							
De werkzaamheden binnen de voorverkenning zijn in de zomer van 2025 gestart en behelzen het uitvoeren van geotechnisch onderzoek op de leidammen in het Markermeer en een nadere analyse van de veiligheids- en versterkingsopgave van de leidammen en achterliggende waterkering langs Lelystad.							
Daarnaast is een traject van zogenaamde 'specialistengesprekken' doorlopen met externe specialisten. Dit instrument, ingezet door de programmadirectie HWBP in het kader van de ingangstoets, is bedoeld om de scope van de versterkingsopgaven vast te stellen. In 2025 vond een eerste specialistengesprek plaats, gericht op het vaststellen van de aanpak van de nadere analyse. Een tweede specialistengesprek is voorzien op basis van de (concept)resultaten van het geotechnisch onderzoek en de veiligheidsanalyse.							

De inhoudelijke afstemming maakt dat de afronding van de nadere analyse doorloopt tot begin 2026. Aansluitend vindt het tweede specialistengesprek plaats, waarin een definitief standpunt wordt gevormd over de aard en omvang van de opgave en het bijbehorende handelingsperspectief.

De Oostvaardersdijk is beoordeeld en moet worden versterkt. In de voorverkenning wordt onderzocht op welke wijze dit het beste kan gebeuren.

De planning voor 2026 ziet er als volgt uit:

- Maart 2026: afronding scopevaststelling en tweede specialistengesprek over de aanpak van de versterking;
- Vanaf maart/april 2026: voorbereiding plan van aanpak voor de verkenningsfase;
- Na de zomer van 2026: voorbereiding van de subsidieaanvraag bij het HWBP

2.2.3 Afronding maatregelen programma Waterveiligheid

In het boekjaar afgeronde maatregelen:

- Opstellen jaarlijkse waterveiligheidsrapportage t.b.v. Inspectie Leefomgeving en Transport (toezichthouder) (2025).

2.3. Wat heeft het gekost?

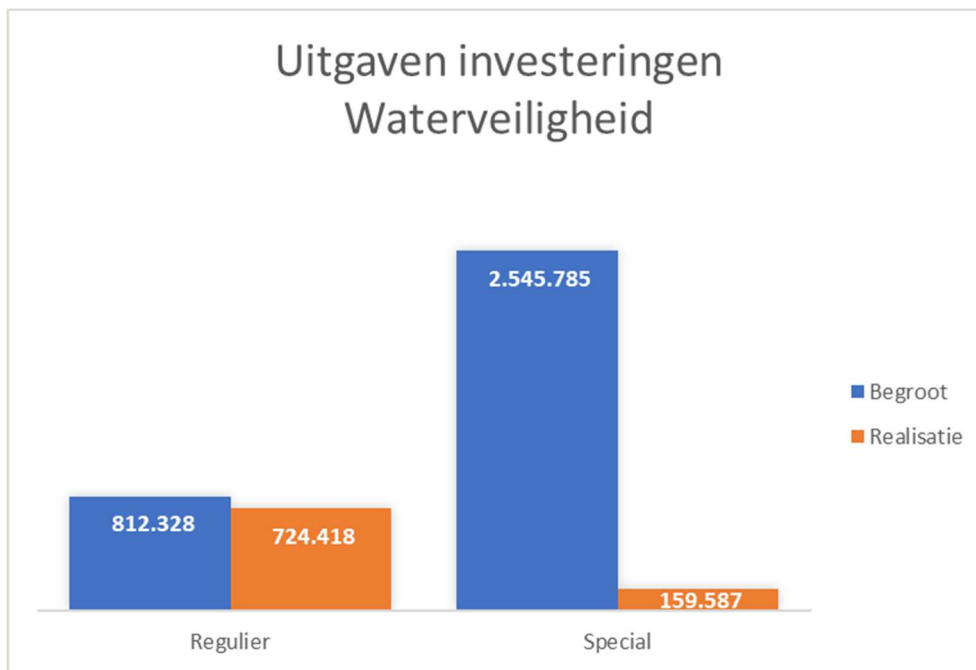
➤ Programmamalasten

Programma Waterveiligheid	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	9,3	9,9	9,7	9,2
Baten	- 0,6	- 0,6	- 0,7	- 0,9
Netto lasten	8,7	9,3	9,0	8,3

In paragraaf 7.3 is een toelichting opgenomen over de belangrijkste afwijkingen.

➤ Investerings

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de gerealiseerde uitgaven in 2025 per type investering (Realisatie) in relatie tot de verwachte uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot).

Toelichting:

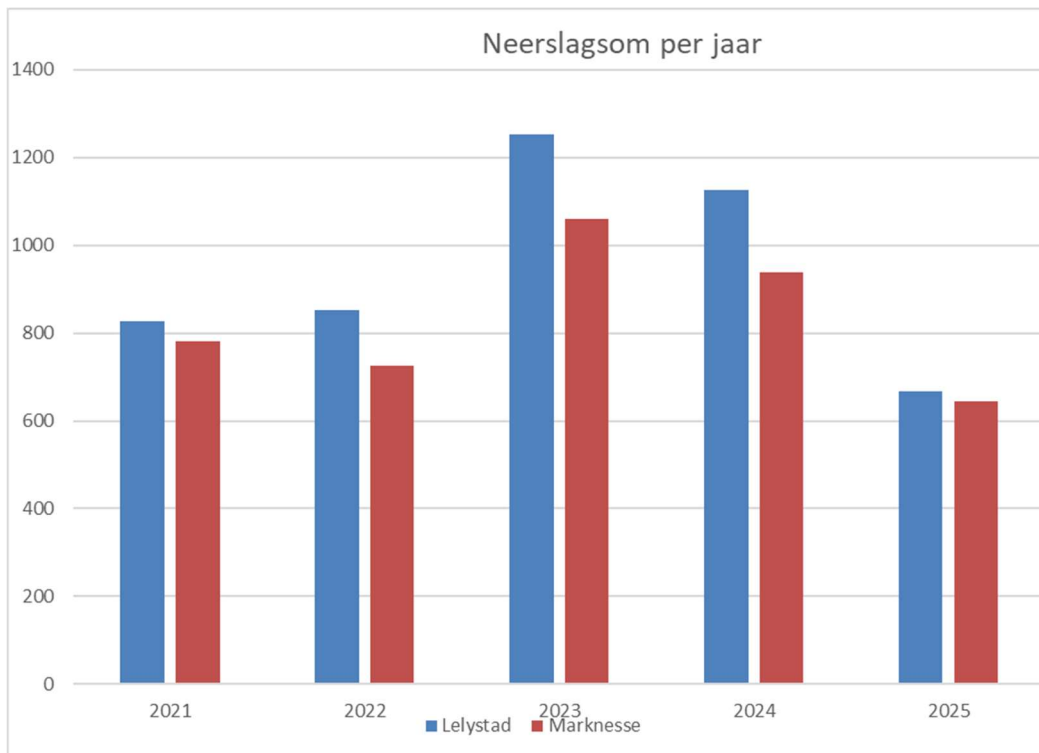
Binnen de speciale investeringen van het programma Waterveiligheid is de realisatie fors lager dan gepland. Het is wel belangrijk op te merken dat het hier gepresenteerde getal de gerealiseerde uitgaven zijn met aftrek van subsidie. Dit verklaart ook grotendeels de verschillen. Bij project Planuitwerking IJsselmeerdijk zijn de uitgaven lager dan verwacht omdat de vrijval van subsidies pas in boekjaar 2025 kon plaatsvinden. Ook zijn de kosten voor de aanleg van laadinfrastructuur overgeboekt naar de realisatiefase omdat deze in de planuitwerkingsfase niet subsidiabel zijn. Om

deze laadinfrastructuur tijdig aan te leggen heeft het AB voor het doen van de uitgaven wel een krediet verleend binnen de planuitwerkingsfase. Samen maakt dit dat er een voornamelijk administratief verschil van 700.000 euro ontstaan ten opzichte van de begrote uitgaven. Bij de realisatiefase van IJsselmeerdijk zijn de uiteindelijk gerealiseerde uitgaven ca. 1.700.000 euro lager dan begroot. De hoofdoorzaak bestaat daaruit dat voor de begroting 2025 uitgegaan werd van een start aan uitvoering in 2025. Zoals beschreven in het kader 'Speciale investering IJsselmeerdijk' zijn er zijn wel enkele eerste kleine werkzaamheden opgestart, maar nog niet in een dergelijke mate als oorspronkelijk geraamd.

3. Programma Voldoende en gezond water

3.1. Wat hebben we bereikt?

2025 kenmerkt zich als een uitzonderlijk droog én warm jaar. Met slechts 68 mm neerslag was de lente de op één na droogste lente sinds 1906. Ook de zomer verliep droger dan gemiddeld waarbij ook de temperatuur extreem hoog was. We merken dat agrariërs zelf ook creatief worden om aan water te komen. In droge perioden wordt zelfs met tankwagens gereden om water op de juiste plek te krijgen. Begin juli viel in de Noordoostpolder plaatselijk ruim 85mm regen. Daaruit blijkt dat droogte en wateroverlast dicht bij elkaar kunnen liggen. Dankzij adequaat handelen vanuit het waterschap, in samenwerking met onze aannemers, kon de wateroverlast worden geminimaliseerd. De inzet vanuit het waterschap werd gewaardeerd door de omgeving. In 2025 bleef het watersysteem op orde en door goed te anticiperen op de weersvoorspellingen en weersomstandigheden zijn we binnen de kaders van de peilbesluiten gebleven.

Figuur 14 Neerslagsom per jaar voor Lelystad en Marknesse.

Het einde van de 3e KRW planperiode komt eraan. Naast het realiseren van de vispassage bij gemaal De Blocq van Kuffeler, ligt de grootste opgave op het gebied van stoffen. Om ook voor de toekomst goede waterkwaliteit te hebben voor alle gebruiksfuncties vraagt het terugdringen van de vervuilende stoffen nog veel aandacht. Niet alleen van het waterschap, maar van iedereen. Om emissies van vervuilende stoffen te verminderen werkten we in 2025 samen met vertegenwoordigers van het MKB, de landbouw, de omgevingsdienst OFGV en gemeentes. Met de herijking van het Actieplan Bodem en Water in 2025 neemt het actieplan een nieuwe wending. Het nemen van initiatieven ligt nu bij de agrarische sector. Met de blik naar de toekomst werkten we in 2025 aan de voorbereidingen voor het stroomgebiedbeheerplan voor 2028-2033.

Het werken aan een klimaatrobuust en -adaptief watersysteem stond centraal bij diverse projecten die het waterschap in 2025 heeft uitgevoerd, dan wel aan heeft bijgedragen. Deze projecten dragen bij aan het voorkomen van wateroverlast en droogte. Het Gebiedsproces bodemdaling

Flevoland is in de projectplanfase gekomen en in het project Zoetwaterbeschikbaarheid zijn flinke stappen gezet.

Het voorkomen van wateroverlast in stedelijk gebied was een belangrijk onderwerp bij de herziening van het beleid Compensatie verharding. De ontwikkeling van de Regionale Sponsstrategie in de regio Zwolle, waar Zuiderzeeland aan heeft meegewerkt, richt zich op het voorkomen van wateroverlast en droogte in Regio Zwolle, waar een aantal gemeenten in Flevoland onder valt.

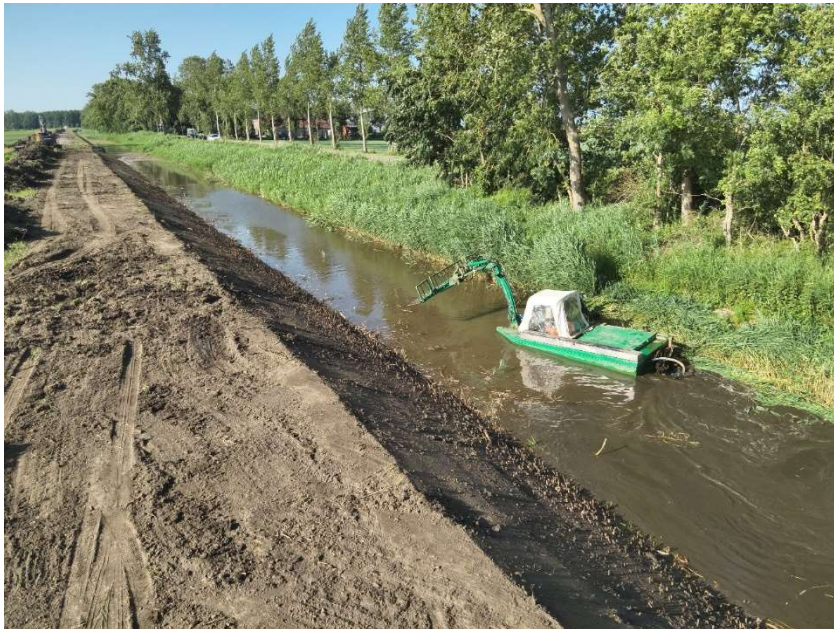
3.2. Wat hebben we gedaan?

3.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten

➤ Beheren en onderhouden

Minder bemaling door droog jaar

Het beheer en onderhoud van het watersysteem is in 2025 weer grotendeels volgens de vastgestelde planning uitgevoerd. Binnen enkele bestekken merken we dat er sprake is van krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen aannemers werkzaamheden niet altijd op tijd uitvoeren. Bij de uitvoering van extra onvoorziene klussen is het vinden van personeel vaak een uitdaging. Dankzij de droge omstandigheden hebben de gemalen minder draaiuren gemaakt dan voorgaande jaren. Door de invoering van bemalen op de EPEX-markt zijn de kosten voor elektrische bemaling naar beneden gebracht. De kosten voor de bemaling zijn in 2025 dan ook lager uitgevallen dan begroot. Vanaf april werd de waterstand in de hoofdvaarten in ons beheergebied verhoogd als maatregel tegen de droogte. Het waterschap heeft deze maatregel nog nooit zo vroeg in het jaar ingezet.

Figuur 15 Door goed te anticiperen op de weersvoorspellingen bleef het watersysteem op orde.

Afronding werkzaamheden Marknessersluis

In samenwerking met beheerder (provincie Flevoland) is gewerkt aan het spuisysteem en schutsysteem van de Marknessersluis. Belangrijke onderdelen zijn vernieuwd en daarmee is de spui functie, die voor het waterschap van belang is, de komende jaren weer op orde. Het spuisysteem en het schutsysteem blijven eigendom van de provincie.

Werken met de nieuwe gedragscode voor soortenbescherming

In april 2025 is de nieuwe gedragscode voor soortbescherming vastgesteld. Hier is veel aandacht aan besteed, ook in de landelijke media. Omdat de gedragscode uit 2019 per 1 januari 2025 niet meer geldig was, besloot het college dat Waterschap Zuiderzeeland dat in de tussenliggende periode werkzaamheden onder de gedragscode voor Drinkwaterbedrijven werden uitgevoerd. Door de media-aandacht kwam het vergrootglas te liggen op de wijze waarop organisaties omgaan met natuurwetgeving tijdens werkzaamheden. De extra aandacht leverde in 2025 onduidelijkheden en gesprekken op met aannemers, terreinbeherende organisaties en medeoverheden. In 2025 is de wijze waarop wij als Waterschap werkzaamheden uitvoeren binnen de kaders van de natuurwetgeving verbeterd. Dit heeft geleid tot een door het college vastgesteld werkproces.

Figuur 16 Het vervangen van een oeverbeschoeiing.

Actualisatie beleidsregel schouw terug naar de tekentafel

De werkwijze voor het uitvoeren van de schouw is al jaren onveranderd. Ondertussen verandert het klimaat en hebben we doelen op het gebied van biodiversiteit. In 2024 is de werkwijze rond de schouw breed geëvalueerd met landbouw- en natuurorganisaties en medeoverheden. Met deze input werken we sindsdien aan een nieuwe beleidsregel. Doel is dat deze optimaal en toekomstbestendig bijdraagt aan het functioneren van het watersysteem. In 2025 is het Algemeen Bestuur met een beeldvormende presentatie geïnformeerd over de uitgangspunten. Met de vaststelling van de nieuwe, aangescherpte gedragscode in april 2025 kwam er een vergrootglas op het werken conform de natuurwetgeving. Deze ontwikkeling leidde ertoe dat we kritisch naar de eerste conceptversie van de nieuwe beleidsregel hebben gekeken. Ook de reacties van aangelanden op de conceptschouwkaart hebben gezorgd voor een pas op de plaats. We streven naar een zorgvuldig proces en een effectieve beleidsregel in de praktijk.

Beleids thema's worden onderdeel van regulier werk

Vanaf 2022 worden de eerste maatregelen die voortvloeiden uit de Klimaatpak (AB, 15 februari 2022) stapsgewijs in de bestekken opgenomen. Het voorschrijven van kleinschalige maatregelen, zoals klein elektrisch materieel en biologisch afbreekbare smeermiddelen, wordt standaard in alle nieuwe bestekken toegepast. Het gebruik van HVO brandstof (blauwe diesel) in bestekken is verder uitgebreid. In 2025 is voor het eerst ervaring opgedaan met het uitdagen van aannemers om zelf

slimme klimaatmaatregelen te nemen. Aannemers kunnen scoren op de CO₂-prestatieladder, waarbij een hogere score een voordeel heeft in het gunningsproces. In de praktijk schreven alle aannemers in op de maximale trede van de prestatieladder, waardoor dit geen verschil heeft gemaakt in de aanbesteding. In het algemeen zijn we op zoek naar duurzame kansen. Zo is in 2025 vrijkomende grond bij de aanleg van duurzame oevers gebruikt voor het aanvullen van de onderbeloop van onze waterkeringen. Naast klimaat is op het gebied van biodiversiteit vooruitgang geboekt. Het onderwerp biodiversiteit moet onderdeel worden van ons reguliere werk. In 2025 zijn daarvoor verdere stappen gezet. Het aantal kilometer droge taluds dat we biodivers onderhouden is in 2025 verder uitgebreid. Om de effecten van de uitgevoerde maatregelen beter in beeld te krijgen is in 2025 ingezet op monitoring. Hierbij is gebruik gemaakt van de Nextarindex en de Oeverindex.

Beleid bufferstroken en landschapselementen ontwikkelen

Het waterschap heeft onderzocht of derden onze oevers of andere landschapselementen kunnen meetellen voor bepaalde subsidieregelingen in 2024 voor de Europese norm van 4% niet-productief bouwland. In 2025 is besloten dat dit alleen voor pachters is toegestaan. Bij niet-verpacht areaal wordt dit zogenoemde medegebruik namelijk beschouwd als staatssteun. Bovendien is de 4%-norm vanaf 1 januari 2025 niet meer van kracht, waardoor de vraag naar dit medegebruik is afgenomen. De regeling rond verplichte bufferstroken staat hier los van. Deze wordt samen met andere ontwikkelingen meegenomen in de evaluatie van het beheer en onderhoud van watergangen (2027).

Optimalisatie meetnet oppervlaktewater

Om een actueel beeld te krijgen van waterstanden (ten opzichte van de vastgestelde peilbesluiten) vraagt de optimalisatie van het meetnet een vervolg. In 2025 is dit verder uitgewerkt. Er is ook onderzoek gedaan. Namelijk naar specifieke locaties waar optimalisatie of uitbreiding van meetpunten nodig is en wat de financiële consequenties hiervan zijn. Dit onderzoek loopt door in 2026 en leidt tot aanbesteding van de aanleg van de meetpunten.

De daling van het aantal vangsten van muskusratten zette door in 2025

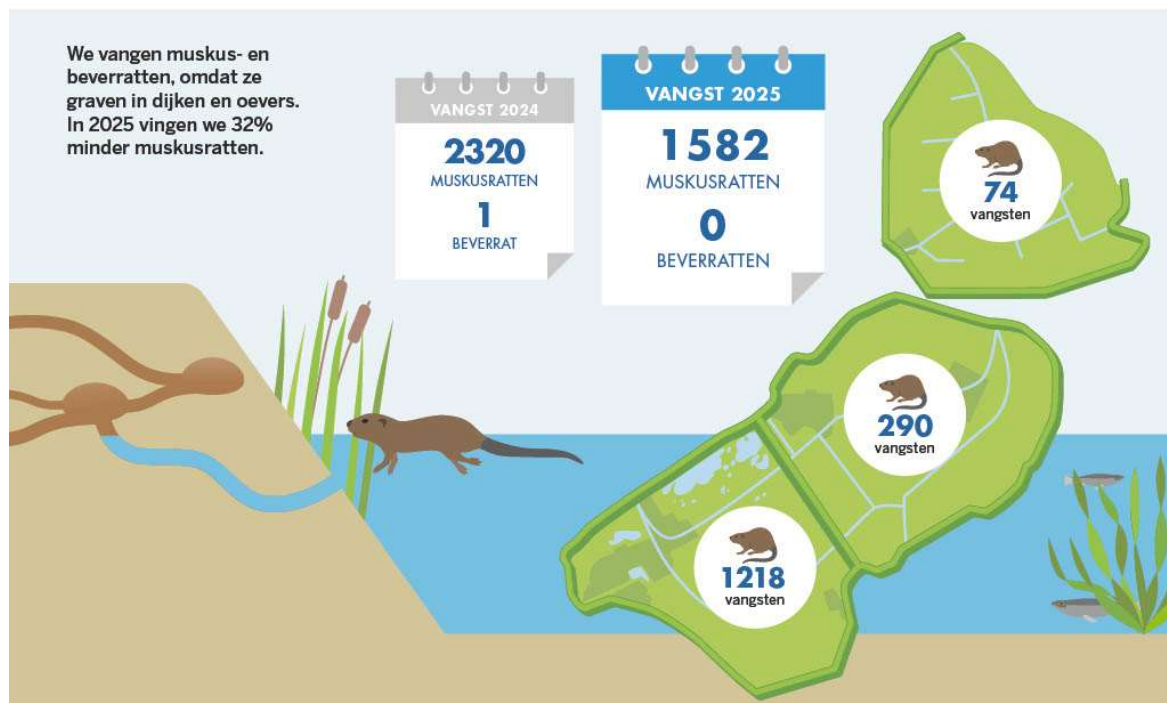
In het totale beheergebied zijn 32% minder vangsten gedaan. Er zijn geen beverratten gevangen. In 2025 is met behulp van e-DNA aangetoond dat in een aantal watergangen geen muskusratten meer aanwezig zijn. Deze monitoring breiden we uit. Op die manier kunnen we de meeste aandacht besteden aan de gebieden waar dat nodig is.

Figuur 17 Grond die vrijkomt bij aanleg duurzame oevers wordt gebruikt op onderbeloop van waterkeringen.

MUSKUSRATTENBEHEER

DE VANGSTEN VAN 2025

Figuur 18 Vangsten muskusratten in 2025.

Nieuwe maatwerkovereenkomsten voor beheer van stedelijk water

Samen met de gemeenten werkten we aan het actualiseren van de maatwerkovereenkomsten. De nieuwe maatwerkovereenkomsten zijn gebaseerd op de huidige beleidsuitgangspunten. De onduidelijkheden rond verantwoordelijkheden, kostenverdeling en overname van nieuw aangelegde watergangen zijn weggewerkt. De overeenkomsten zijn in 2025 vastgesteld door ons college. De gezamenlijke ondertekening door de verantwoordelijke heemraad en wethouders vindt plaats begin 2026.

Omgevingsbewust maaien in stedelijke watergangen

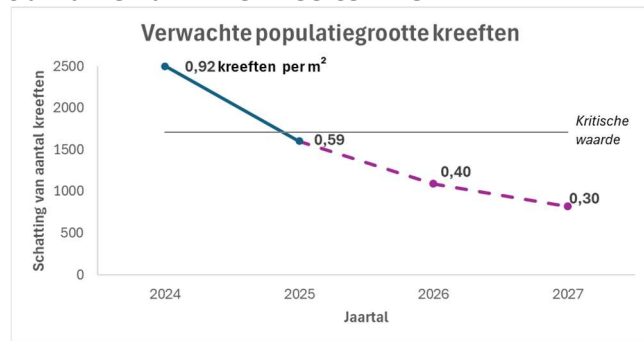
Stedelijk waterbeheer is altijd in beweging. Bij het maken van keuzes in het beheer komen diverse belangen samen. In 2022 koos het Algemeen Bestuur voor het uitvoeren van omgevingsbewust maaibeheer in stedelijke wateren. Bij omgevingsbewust maaibeheer houden we rekening met andere belangen in het stedelijk gebied zoals recreatie en zicht op water. In 2025 is omgevingsbewust maaibeheer uitgerold in alle stedelijke watergangen. Hiermee is omgevingsbewust maaien nu onderdeel van ons reguliere werk. Omgevingsmanagement zorgt ervoor dat we blijvend in gesprek zijn met gemeenten over verschillende ontwikkelingen. Deze gesprekken leveren ook koppelkansen op. We zijn als waterschap nauw betrokken bij stedelijke ontwikkelingen zoals Almere Poort en Almere Pampus. In 2025 zijn een aantal grote baggerprojecten in stedelijke watergangen uitgevoerd. Hierbij is het scheepvaartbelang vanuit de gemeente óók meegenomen.

Besliskader waterkwaliteitsbaggeren in gebruik voor Lelystad en Zeewolde

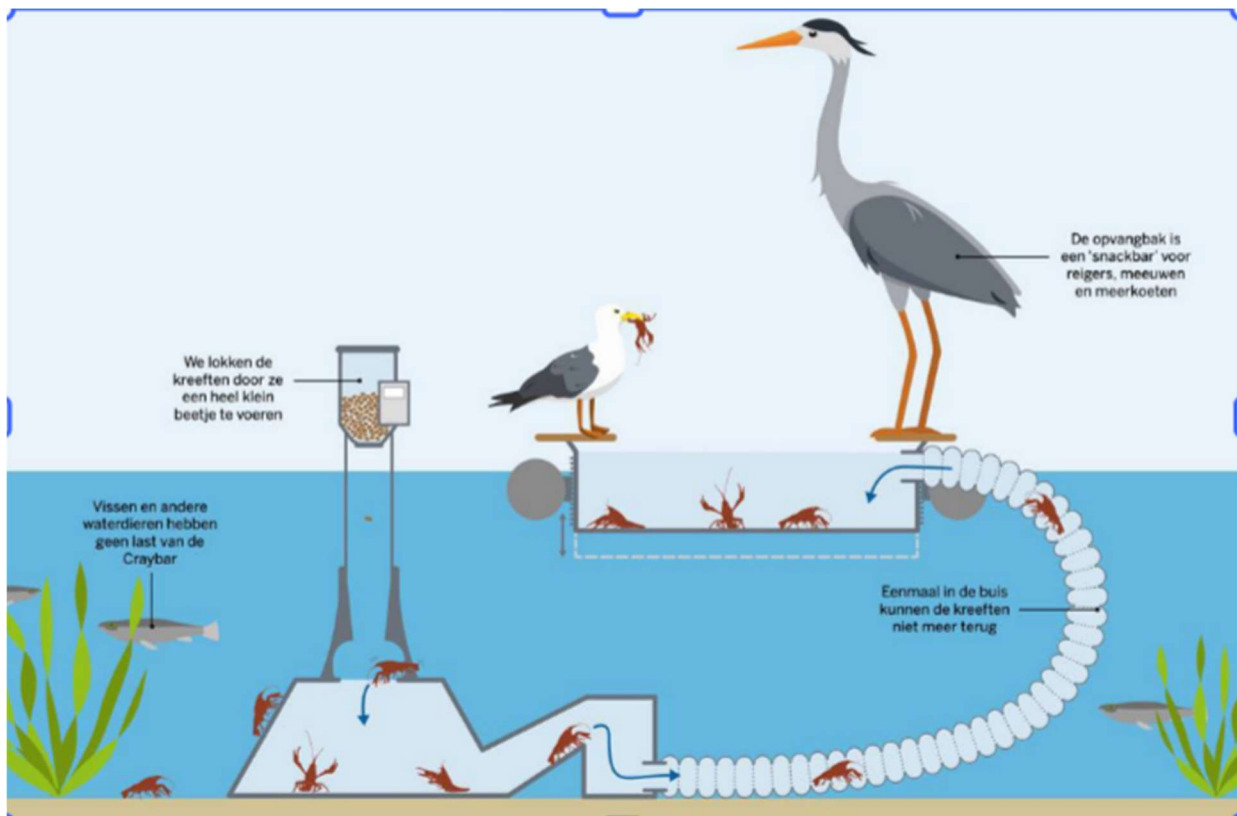
Om de kroosproblematiek in de steden Lelystad en Zeewolde tegen te gaan, is het nodig om slimmer te baggeren. Daarom is in 2025 een besliskader ontwikkeld. Met dit besliskader kunnen we beoordelen of het probleem komt door een te voedselrijke waterbodem en of baggeren tot op de vaste bodem het probleem oplost. In 2025 is het besliskader voor het eerst toegepast op de planning voor het baggerwerk in 2026.

Toepassingsproject Craybar's Dronten laat afname van rivierkreeften zien

In de wijk de Gilden in Dronten is sprake van blauwalgproblematiek. Eén van de factoren die het herstel van de waterkwaliteit belemmeren zijn te hoge aantallen van de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft. Vier Craybar-units met ieder zeven onderwater vangpyramides vangen sinds 2024 deze exoot in Dronten weg. In 2025 is de populatie aan rivierkreeften zodanig gedaald dat de ecologische impact van deze soort door de draagkracht van robuuste watersystemen op te vangen is.

Figuur 19 Verwachte ontwikkeling populatie geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft op proeflocatie in wijk De Gilden in Dronten.

Figuur 20 Schematische weergave van de werking van de craybar.

In 2025 starten we met het monitoren van rivierkreeften in de tochten en vaarten

In 2025 zijn we gestart met het monitoren van exotische rivierkreeften en wolhandkrab in de Noordoostpolder. Naast de vangst met kreeftenkorven zijn ook de bijvangsten in schijnduikers geregistreerd. Zo willen we een beter beeld krijgen van de effecten van de exotische rivierkreeften op onze waterkwaliteit en beheer. In 2026 breiden we deze monitoring uit naar Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.

Figuur 21 Kreeftenfuik met vangst.

➤ **Voorkomen van wateroverlast en watertekort**

Adequate droogte-aanpak

De droogte in het voorjaar van 2025 vroeg om nauwkeurig waterbeheer om zo goed mogelijk over voldoende water in Flevoland te kunnen blijven beschikken. Het waterschap hield nauwlettend waterstanden in het oog en nam tijdig keuzes met betrekking tot doorspoeling, bemalen en wateraanvoer.

Herziening beleid compensatie verharding en versneld afvoer

In 2025 hebben we gewerkt aan de inhoudelijke herziening van het beleid 'compensatie verharding'. Bij dit traject zijn de gemeenten uit ons beheergebied en de provincie betrokken. Op basis hiervan wordt in 2026 het besluitvormingstraject opgestart.

Adviseren op alle niveaus

Het waterschap adviseerde in 2025 zowel intern als extern over uiteenlopende adviesaanvragen over het watersysteem. Enkele voorbeelden zijn hydrologische advisering over de uitbreiding van Tollebeek en de vervanging van behandelde oeverconstructies. Hydrologen gaven advies hoe op een klimaatadaptieve manier woningen gebouwd kunnen worden voor de uitbreiding van Tollebeek. Bij het adviseren over het vervangen van behandelde oeverconstructies hebben hydrologen met het oog op klimaatverandering berekend of de huidige leggerprofielen nog groot genoeg zijn.

Gebiedsproces bodemdaling: de volgende fase

Het Gebiedsproces bodemdaling Flevoland kwam in 2025 in een volgende fase terecht. In de periode 2021 – 2024 jaren hebben we gewerkt aan kennisvergaring en het definiëren van pilots. Begin 2025 zijn een projectplan en een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De samenwerkingsovereenkomst regelt de rollen en taken van alle procespartners rond de uitvoering van het gebiedsproces. De samenwerkingsovereenkomst is op 4 november mede door heemraad Jaap Ladders ondertekend. Ook hebben we gewerkt aan de voorbereiding van de pilots en op enkele plaatsen zijn voorbereidende werkzaamheden al gestart.

Figuur 22 Ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsproces Bodemdaling (© Fotostudio Wierd).

Watersysteemtoets

Het waterschap is in 2025 volop in de weer geweest met het uitvoeren van de watersysteemtoets. Ter voorbereiding van de toetsing werd een nieuw oppervlaktewatermodel opgesteld. Hierin is een enorme hoeveelheid gegevens over het watersysteem verwerkt. De toetsing werd in 2025 afgerond. De toetsresultaten gaven aanleiding om een nadere analyse van de uitkomsten te doen. Het eindrapport konden we daarom niet in 2025 opleveren. In 2026 wordt het traject afgerond.

Peilbesluiten

Het waterschap toetst periodiek of peilbesluiten voldoende actueel zijn en waar nodig herzien we deze. Zo heeft het Algemeen Bestuur in 2025 het gewijzigde peilbesluit Bovenwater en Hollandse Hout vastgesteld. Ook hebben hydrologen samen met waterbeheerders geïnventariseerd of peilgrenzen in de praktijk overeenkomen met de in de besluiten vastgestelde grenzen. De inventarisatie, die in 2026 voltooid wordt, kan aanleiding geven om peilbesluiten opnieuw tegen het licht te houden en waar nodig te herzien.

Nieuwe Natuur Schokland

Door bodemdaling verzakt en verdroogt het Werelderfgoed Schokland en omgeving. Omdat de rivierduintoppen in de ondergrond niet zakken ten opzichte van bovenliggende bodemlagen die wel zakken, komen de archeologische waarden in de ondergrond in gevaar. Dit heeft een negatief effect op de erfgoedwaarden. Om de erfgoedwaarden te behouden wordt natte natuur aangelegd waarbij intensief agrarisch gebruik verdwijnt en archeologische waarden onder de oppervlaktewaterspiegel kunnen blijven. Hiermee blijven de waarden grotendeels

behouden. De aanleg van vochtig weidevogelgrasland is de enige effectieve manier om de archeologische waarden op de lange termijn te conserveren. Om de archeologische waarden in het gebied te beschermen wordt voorzien in een specifiek waterinfiltratiesysteem.

Het waterschap is hier nauw bij betrokken en maakt onderdeel uit van het projectteam en stuurgroep. In 2025 is een nauwkeurig ontwerp gemaakt van het benodigd greppelsysteem en zijn de peilgebieden bepaald. Ook de benodigde kunstwerken zijn bepaald en uitgewerkt. De voorbereidingen vragen veel tijd en overleg en gaan ook in 2026 nog door.

➤ Waterkwaliteit verbeteren

Vorbereidingen voor het vierde KRW Stroomgebiedbeheerplan

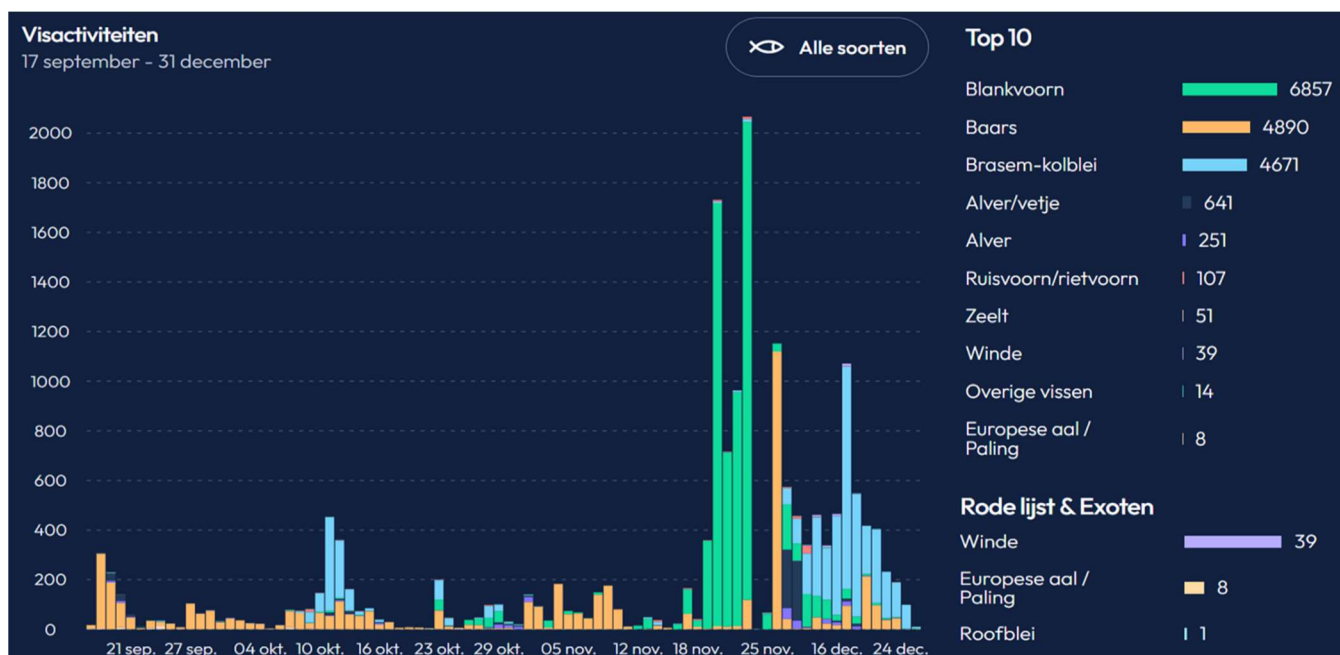
Op 22 december 2027 loopt de 3^e KRW planperiode ten einde. In 2025 begonnen we met de voorbereidingen voor het 4^e Stroomgebiedbeheerplan, de planperiode 2028-2033. Hierbij volgen we de landelijke planning. We beoordeelden in 2025 of er wijzigingen nodig zijn in het aantal KRW-waterlichamen en de begrenzing hiervan. En ook of voor de normen voor de algemeen fysisch-chemische parameters, waaronder nutriënten, actualisatie nodig was. Ditzelfde deden we ook voor de KRW-doelen voor de biologische kwaliteitselementen: algen, waterplanten, macrofauna en vis. Begin 2026 informeerden we het Algemeen Bestuur hierover. De provincie stelt de wijzigingen in de KRW-waterlichamen en normen vast.

Vorbereidingen voor vispassage De Blocq van Kuffeler begonnen

Medio 2025 rondden we de verkenning naar een tweezijdig passeerbare vispassage bij dit gemaal af. Het waterschap kiest voor de voorkeursvariant, de zogenaamde Smart Vislift Up, onder voorwaarde dat het Rijk 50% bijdraagt in de kosten. Deze randvoorwaarde hangt samen met de nadrukkelijke wens vanuit het Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)-project Oostvaardersoever om een tweezijdige passeerbare passage aan te leggen (zowel de polder in als uit). In het najaar van 2025 begonnen we met de verdere voorbereidingen voor realisatie. Op dit moment is een kwartiermaker bezig om het project aan te jagen en op te zetten. Deze voorbereidingen moeten in de eerste helft van 2026 klaar zijn.

Nieuwe vispassage Marknesse is druk bezocht

Naast de verkenningen voor de vispassage bij gemaal De Blocq van Kuffeler legden we in de 2^e helft van 2025 ook nog een vispassage aan bij het Expansiegemaal in de Noordoostpolder. Hierdoor is voor vis migratie mogelijk tussen de vaarten in de Noordoostpolder (NOP) en de tochten van de lage afdeling NOP. Vanaf september tot en met december 2025 gebruikten al meer dan 17.000 vissen deze vispassage.

Figuur 23 Visactiviteiten Vislift Marknesse 17 september tot en met 31 december 2025

Onderzoek naar duurzaamheid aalbeheer uitgevoerd

Het onderzoek naar de duurzaamheid van het aalbeheer is uitgevoerd. We begonnen met het in beeld brengen van het handelingsperspectief. De uitkomst en hoe we hier mee om kunnen gaan als waterschap leggen we in 2026 aan het Algemeen Bestuur voor.

Stoffenspoor KRW impulsprogramma zet in op bewustwording en emissies beperken

Een van de restopgaven voor de KRW na 2027 ligt voor Flevoland op het gebied van stoffen. Voor veel van de probleemstoffen hebben we als waterschap niet veel mogelijkheden. We kunnen bewustwording creëren en andere organisaties en bedrijven wijzen op hun mogelijkheden om emissies (uitstoot van stoffen) te beperken. Zo overlegt het waterschap met VNO-NCW (belangen behartiger van ondernemers) over het gebruik van de zelfscan voor bedrijven in Flevoland.

Ook de omgevingsdienst (OFGV) verzorgt in opdracht van de gemeentes en de provincie de vergunningverlening en het toezicht op indirecte lozingen in Flevoland. Dit speelt een belangrijke rol bij de beperking van emissies (uitstoot van stoffen) naar het riool. Zoals afgesproken met de provincie en de gemeentes en met advisering van het waterschap stelde de OFGV in 2025 een (concept) plan van aanpak op om de vergunningen voor indirecte lozingen te actualiseren. Het is de bedoeling na goedkeuring van dit plan in 2026 te starten met de uitvoering hiervan.

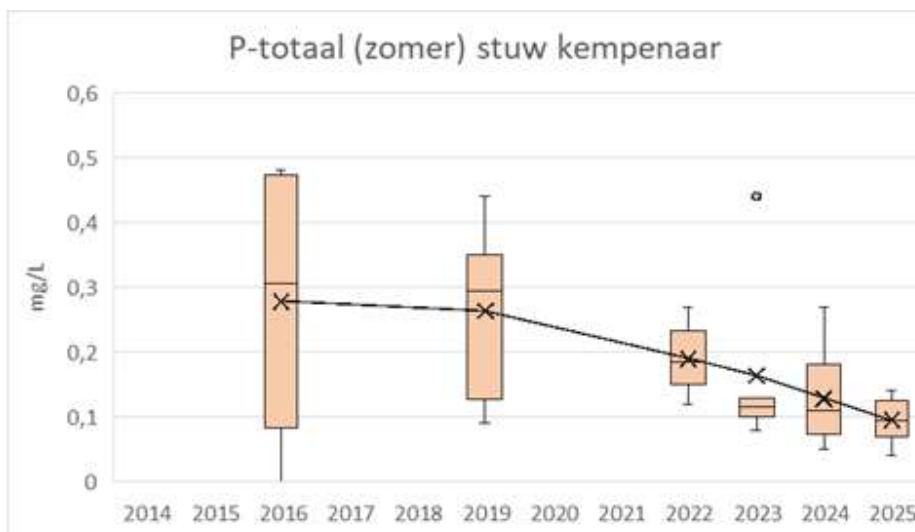
Daarnaast voerde in 2025 een externe partij voor alle vijf AWZI's immissietoetsen uit voor nutriënten. In 2026 wordt de uitkomst van deze toetsen opgeleverd. Deze uitkomst vergt dan nog duiding op betekenis voor de belasting van de lozing van de betreffende AWZI op het ontvangende oppervlaktewater. Daarnaast monitorden we in 2025 het effluent van de AWZI's op de overige KRW-relevante stoffen zodat we ook voor deze stoffen een immissietoets kunnen uitvoeren. Dit vindt in 2026 plaats.

Eind 2025 zou de Tweede Kamer het 8^e Nitraat Actieprogramma (NAP8) vaststellen, zodat het vanaf 1 januari 2026 van kracht zou zijn. Het waterschap reageerde via de Unie van Waterschappen, het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) met gemeentes en provincie en in samenwerking met de provincie richting het Rijk op het voorgestelde besluit. We spraken in op het NAP8 en de gevolgen voor Flevoland. Het effect van de maatregelen om de uitspoeling van meststoffen naar het water te beperken was onduidelijk en daarmee ook het effect op het KRW-doelbereik. Door de vele kritiek op dit plan stelde het Rijk de vaststelling uit. De maatregelen van het 7de Nitraat Actieprogramma blijven nog van kracht. Via het Actieplan Bodem en Water (ABW) zet het waterschap daarnaast in op het beperken van emissies op initiatief van de agrarische sector zelf.

Tussenevaluatie Doelen Overige Wateren Lelystad, Zeewolde en Almere: samenwerking geïntensiveerd

Voor de steden Lelystad, Zeewolde en Almere voerden we in 2025 een tussenevaluatie uit op het halen van de waterkwaliteitsdoelen. In Lelystad en Zeewolde is sprake van kroosproblematiek vanwege de te hoge voedselrijkdom. Hiervoor nemen de gemeentes in samenwerking met het waterschap sinds 2020 maatregelen.

Per stad brachten we de huidige toestand, langjarige ontwikkeling en belangrijkste knelpunten in beeld. In Zeewolde is nog sprake van een te hoge voedselrijkdom waardoor het water niet voldoet aan de doelen. Wel nam in 2025 de kroosproblematiek af. De waterkwaliteit van Lelystad verbetert langzaam en de opgave wordt kleiner. In Almere blijft de toestand stabiel. Met deze maatregelen zijn we op de goede weg.

Figuur 25: langjarige ontwikkeling van het fosfaatgehalte in het stedelijk water van Lelystad nabij Zuigerplas

Figuur 25: meting van het doorzicht in het stedelijk water Almere

Dronten: na maatregel tegen rivierkreeft nu ook ingegrepen op visstand

Het oppervlaktewater in Dronten voldoet grotendeels aan de Doelen Overig Water. In wijk De Gilden is sprake van blauwalgproblemen. In samenwerking met de gemeente Dronten én Hengelsport Vereniging Lelystad Dronten werken we aan systeemherstel. De belangrijkste herstelmaatregel is het wegvangen van de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeften (zie 'beheren en onderhouden'). In 2025 hebben we net zoals in 2024 met de Craybar's Amerikaanse rivierkreeften weggevangen. In 2025 herstelden we daarnaast de visstand tot een evenwichtig

Figuur 26: Brasems verwijderd uit water De Gilden Dronten

Figuur 27: grote snoek gevangen tijdens afvissen voor herstellen visstand De Gilden Dronten

niveau.

Urk: ecologische waterkwaliteit verslechterd door onnatuurlijke visstand

De ecologische toestand op Urk verslechterde in de afgelopen jaren. Dit is te zien aan te hoge nutriëntengehaltes en algenbloei. Op de locaties waar deze verslechtering optreedt is dit grotendeels te wijten aan een zeer onnatuurlijke visstand door te veel uitzet. Te veel bodemwoelende vis zorgt voor extra opwerveling van slib en daarmee het vrijkomen van nutriënten. Het herstellen van een evenwichtige visstand valt onder de verantwoordelijkheid van de

gemeente Urk. De gemeente Urk is zich bewust van de risico's van een zeer onevenwichtige visstand en nam zich voor om in 2026 de huurovereenkomsten met de verschillende visverenigingen te wijzigen. We monitoren de effecten van eventuele maatregelen die hieruit voortkomen.

Initiatief in uitvoering Actieplan Bodem en Water verschuift naar agrarische sector

De organisatie van het Actieplan Bodem en Water (ABW) herijkte het actieplan in 2025. Door de herijking vertraagde de uitvoering en is een deel van het budget niet uitgegeven. In de nieuwe aanpak staat dat de provincie en het waterschap een faciliterende rol krijgen. De agrarische sector moet zelf initiatieven voor verbetering van de bodem- en waterkwaliteit ontwikkelen. Ze krijgen hiervoor hulp van een facilitator. De nadruk binnen het actieplan ligt de komende jaren op waterkwaliteit. Dit met het oog op de te behalen doelen voor de Kaderrichtlijn Water in 2027. Ná 2027 volgt de evaluatie van het ABW. Begin 2026 organiseert het actieplan drie avonden. De opgave voor de Kaderrichtlijn Water wordt dan uitgelegd. Vanuit het ABW roepen we de sector op om aan deze opgave te gaan werken.

Onderzoek bij waterzuivering Almere moet bron vervuilende stoffen onthullen

Eind 2024 onderzochten we de aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen op de waterzuivering van Almere. Hierbij gebruikten we onder meer een tool die inzicht geeft in welke bedrijven potentieel zeer zorgwekkende stoffen lozen. Hierbij kwam een aantal nieuwe stoffen in beeld en ruwweg de bron van herkomst (bedrijventerreinen). De komende periode zoomen we in samenwerking met toezicht verder in op de lozingsbronnen.

Figuur 28: Bemonsteringskar t.b.v. strengenonderzoek op de waterzuivering.

Emissies vanuit het stedelijk gebied, onderzoek naar emissies en bronnen

In het najaar van 2025 stelden we een meetplan op om op drie verschillende locaties (stedelijk gebied, afspoeling van wegdek en industrieterrein) hemelwater te onderzoeken. De metingen zouden eind 2025 van start gegaan, maar door het droge najaar schoven deze door naar begin 2026. We verwachten de meetresultaten medio 2026.

Onderzoek mogelijkheden maatwerk waterschapsverordening emissies landelijk en stedelijk gebied

In 2025 brachten we mogelijke maatregelen om emissies uit het landelijk gebied te beperken in kaart. Van december 2025 tot januari 2026 voeren we een juridisch check uit op deze maatregelen. Dit moet leiden tot een lijst met kansrijke maatregelen. Dit geeft inzicht in welke aanvullende informatie nog nodig is voor het implementeren van een maatregel. Daarnaast geeft

dit inzicht in eventuele financiële effecten van de maatregelen bij implementatie zoals bijvoorbeeld nadeelcompensatie.

PFAS monitoring Meerkoetentocht loopt door, ook Flevolandbreed gemeten

Sinds medio 2024 een ernstige PFAS verontreiniging is geconstateerd, neemt het waterschap maandelijks watermonsters uit de Meerkoetentocht. Zo monitoren we de PFAS-concentraties op enkele vaste meetpunten en volgen we hoe deze in de loop van de tijd veranderen. In 2025 gingen we door met deze monitoring. Het waterschap, de gemeente Lelystad, de provincie Flevoland en de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV) werken nauw samen aan een gezamenlijke aanpak voor de PFAS-verontreiniging en komen hiervoor structureel bijeen. In 2025 begonnen de samenwerkende overheden met de voorbereiding van een onderzoek voor het in kaart brengen van om de omvang en de verspreidingsroute van de verontreiniging. Dit onderzoek start naar verwachting begin 2026.

Daarnaast voerde het waterschap in 2025 een onderzoek uit naar de PFAS-concentraties in oppervlaktewateren in ons beheergebied. Op 21 locaties, representatief voor verschillende waterlichamen, onderzochten we het oppervlaktewater. Uit het onderzoek blijkt dat, op de Meerkoetentocht na, alle resultaten onder de advieswaarden voor zwemwater en beregening van moestuinen van het RIVM uitkomen.

Ondiep grondwatermeetnet

In 2025 stelden we een monitoringsstrategie en monitoringsplan op voor de monitoring van de kwaliteit van het ondiep grondwater. De strategie zal in 2026 bestuurlijk worden vastgesteld. De strategie is een maatregel uit het 'Collegeplan 2023-2027, Verbinden en koers houden'. Eén van de uitgangspunten bij het opstellen van het monitoringsplan is dat we de waterkwaliteitsmonitoring willen uitvoeren via het bestaande meetnet voor de monitoring van grondwaterstanden. Deze peilbuizen staan op percelen van agrariërs. Daarnaast willen we gebruik maken van peilbuizen die in beheer zijn van gemeenten en terreineigenaren. Inmiddels zijn alle agrariërs en terreineigenaren gevraagd mee te werken aan de monitoring. In een enkel geval pasten we het monitoringplan daarop aan. Met de gemeenten nemen we begin 2026 contact op over het gebruik van peilbuizen die in beheer zijn van gemeenten.

Speciaal exploitatieproject	Programma
<p>Vervangen behandelde oeverconstructie creosoot</p>	<p>Voldoende en gezond water</p>
<p>Op 23 november 2022 stemde het Algemeen Bestuur in met het vervangen van de gecreosoteerde oeverbeschoeiing, voortkomend uit het maatregelenpakket behorend bij het derde KRW-Stroomgebiedbeheerplan. De bestuurlijke evaluatie vindt plaats in de eerste helft van 2026.</p> <p>Wat is het doel van dit project? Het doel van het project is het vervangen van de gecreosoteerde oeverbeschoeiing in de Noordoostpolder. Uit deze beschoeiing komt sinds de plaatsing creosootolie vrij. Een van de stoffen in creosootolie is de PAK (Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen) fluorantheen, een prioritaire stof. Fluorantheen overschrijdt fors de Europese norm in de drie KRW-waterlichamen in de Noordoostpolder (Tochten Lage afdeling NOP, Tochten Hoge afdeling NOP en Vaarten NOP).</p> <p>Vanuit de Kaderrichtlijn Water is het waterschap verplicht maatregelen te nemen om deze belasting tegen te gaan. En zo een goede chemische en biologische kwaliteit in de betreffende KRW-waterlichamen mogelijk te maken. Dit betekent dat we de bronnen van de verontreiniging moeten verwijderen. Namelijk de oeverbeschoeiing en de waterbodembodem waar deze vervuild is met fluorantheen.</p> <p>Financiën De jaarlijkse uitvoeringskosten zijn vanaf 2026 geraamd op circa 1,7 miljoen euro. Vanwege het opstarten van het project zijn de uitvoeringskosten de eerste jaren lager.</p>	

Planning

Voor de vervanging is gekozen voor het scenario dat uitgaat van vervanging van de oevers en baggeren uiterlijk 2039 of zoveel sneller als mogelijk.

Waarom is dit project speciaal en wat zijn de belangrijkste risico's van dit project?

Op verzoek van het Algemeen Bestuur is de vervanging aangemerkt als een speciaal project, omdat er sprake is van mogelijke risico's en een grote financiële omvang. De vervangingsopgave en de vervangingswijze zijn gebaseerd op de nu beschikbare kennis en ervaringen. Het te vervangen areaal oeverbeschoeiing is omvangrijk en de uitvoeringsperiode kan oplopen tot 18 jaar. Het Algemeen bestuur wil op basis van nieuwe inzichten in de komende jaren kunnen bijsturen. Bijvoorbeeld op het gebied van de KRW, ervaringen met de vervanging en de effecten op de waterkwaliteit. Daarnaast zijn de kosten door de doorlooptijd van bijna twee decennia op lange termijn onzeker.

Wat hebben we gedaan in 2025?

In 2025 zijn oeverbeschoeiingen van de Westermeertocht en Steenbanktocht vervangen door duurzame oevers. In totaal is 6 kilometer aan behandelde oeverbeschoeiing vervangen. Deze hoeveelheid is in lijn met de vastgestelde planning. Deze werkzaamheden hebben plaatsgevonden in de meest vervuilde hoek van de Noordoostpolder. Dit is in lijn met de destijds vastgestelde uitgangspunten (Algemeen Bestuur, 23 november 2022).

Naast de vervangingswerkzaamheden zijn de nulmetingen voor het jaar 2026 opgestart. Deze metingen blijven doorlopen nadat de werkzaamheden in de betreffende tocht zijn afgerond om de resultaten te kunnen vergelijken met de nulmeting. De meetgegevens gebruiken we voor de tussentijdse evaluaties. In 2026 vervangen we behandelde oeverbeschoeiingen in de Klutentocht, het resterende deel van de Westermeertocht, de Espeler d-tocht, de Hannie Schafttocht en een deel van het wateraanvoersysteem.

Wat heeft het gekost in 2025?

Het vervangen van behandelde oeverbeschoeiingen wordt gefinancierd binnen het beschikbaar gestelde budget waarbij gebruik wordt gemaakt van een bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve is bedoeld voor het opvangen van schommelingen die optreden. Dit is nodig, omdat we niet elk jaar dezelfde hoeveelheid oeverbeschoeiingen vervangen en de vervangingswerkzaamheden soms over de jaargrenzen heen gaan. De verwachte hoeveelheden en kosten van de werkzaamheden worden jaarlijks geactualiseerd en aan het college voorgelegd met het Meerjarenonderhoudsplan Waterbeheer. De financiële effecten worden daarna via de Kadernota aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Speciaal exploitatieproject	Programma
Uitvoeringsprogramma zoetwaterbeschikbaarheid	Voldoende en gezond water
<p>10 juni 2025 is de Uitgangspuntennotitie Zoetwaterbeschikbaarheid door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Onderdeel van de uitgangspuntennotitie is een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is aangemerkt als een speciaal project.</p> <p>Wat is het doel van dit project? Doel van het uitvoeringsprogramma zoetwaterbeschikbaarheid is zorgen dat we goed zijn voorbereid op situaties waarin minder water of water van minder goede kwaliteit beschikbaar is. De aanpak richt zich op bewustwording, zuinig zijn met water, water vasthouden en slim verdelen van water.</p> <p>Waarom is dit project speciaal? Het uitvoeringsprogramma zoetwaterbeschikbaarheid is speciaal vanwege het maatschappelijk belang van het uitvoeringsprogramma.</p>	

Wat zijn de belangrijkste risico's van dit project?

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit uiteenlopende projecten. De risico's voor de grootste (clusters van) maatregelen:

Uitvoeringsprogramma over-all:

- Maatregelen onvoldoende of onvoldoende snel om goed voorbereid te zijn op situaties waarin minder water of water van minder goede kwaliteit beschikbaar is.
- Onvoldoende capaciteit om uitvoeringsprogramma uit te (laten) voeren.

Maatschappelijke kosten baten analyse (mkba) water slim verdelen:

- Onvoldoende capaciteit om mkba uit te (laten) voeren.
- Te grote onzekerheid over periodes waarin in de toekomst voldoende water beschikbaar is.
- Waterbeheerders IJsselmeergebied niet akkoord met uitbreiden wateraanvoer.

Pilot Eendentocht/Meerkoetentocht:

- Onvoldoende draagvlak bij agrariërs.

Wat hebben we gedaan in 2025?

In juni 2025 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de Uitgangspuntennotitie Zoetwaterbeschikbaarheid. Met het oog op de voortgang is er voor gekozen om voorrang te geven aan de mkba water slim verdelen en de pilot Eendentocht/Meerkoetentocht. Pas daarna richten we de rest van het uitvoeringsprogramma wordt ingericht.

Met de mkba is een start gemaakt. Wel lopen we achter op de planning. In 2026 willen we dit weer inhalen.

De pilot Eendentocht/Meerkoetentocht zit in een cruciale fase. Vóór het daadwerkelijke ontwerp wordt gemaakt, is instemming van de betrokken agrariërs nodig. Hier is veel tijd en energie ingestoken. Begin 2026 verwachten we hier duidelijkheid over.

Ondertussen zijn we ook met Staatsbosbeheer in gesprek over een project om ervaring op te doen met het vasthouden van water in natuurgebieden. Er wordt gekeken naar mogelijkheden bij de Strandgaperbeek.

Wat heeft het gekost in 2025?

Voor het uitvoeringsprogramma Zoetwaterbeschikbaarheid was in 2025 budget beschikbaar gesteld vanuit het collegeplan. Daarnaast is bij de vaststelling van de jaarrekening 2024 besloten de subsidieopbrengsten uit de Impulsregeling Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) via een bestemmingsreserve beschikbaar te stellen voor dit uitvoeringsprogramma. Ook de in 2024 niet bestede collegeplanmiddelen voor Zoetwaterbeschikbaarheid zijn toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Als gevolg van vertraging in de voortgang van het programma is in 2025 een deel van het beschikbare budget besteed. Op de middelen in de bestemmingsreserve is geen beroep gedaan in 2025. Het ging voor 2025 om € 59.070 uit de bestemmingsreserve DAW-Impulsgelden en € 115.000 uit de bestemmingsreserve collegeplan (AB juni 2025). Deze middelen blijven beschikbaar en worden in 2026 ingezet.

Voor de pilot Eendentocht/Meerkoetentocht is in juni 2025 een voorbereidingskrediet van € 100.000 beschikbaar gesteld. De tot op heden gemaakte kosten passen binnen dit krediet.

3.2.3 Afronding maatregelen programma Voldoende en gezond water

In het boekjaar afgeronde maatregelen:

- Samen met gemeenten actualiseren we de maatwerkovereenkomsten voor stedelijk water (2025).⁴
- Besluitvorming over waterbeschikbaarheid (2025), dat inzicht geeft in de toekomstige waterbeschikbaarheid, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering.

⁴ De maatwerkovereenkomsten zijn in 2025 geactualiseerd met gemeenten en vastgesteld door DenH. Daarmee is de maatregel in 2025 afgerond. De vaststelling door de colleges van de gemeenten is begin 2026 afgerond.

- In 2025 onderzoeken we de mogelijkheden om verbeteringen door te voeren in het bemalingsregime in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.
- Bestuurlijke besluitvorming over de pilots in het kader van het Gebiedsproces bodemdaling (2025).
- Actualiseren van de immissietoets voor de waterzuiveringen (2025).

3.3. Wat heeft het gekost?

➤ Programmamalasten

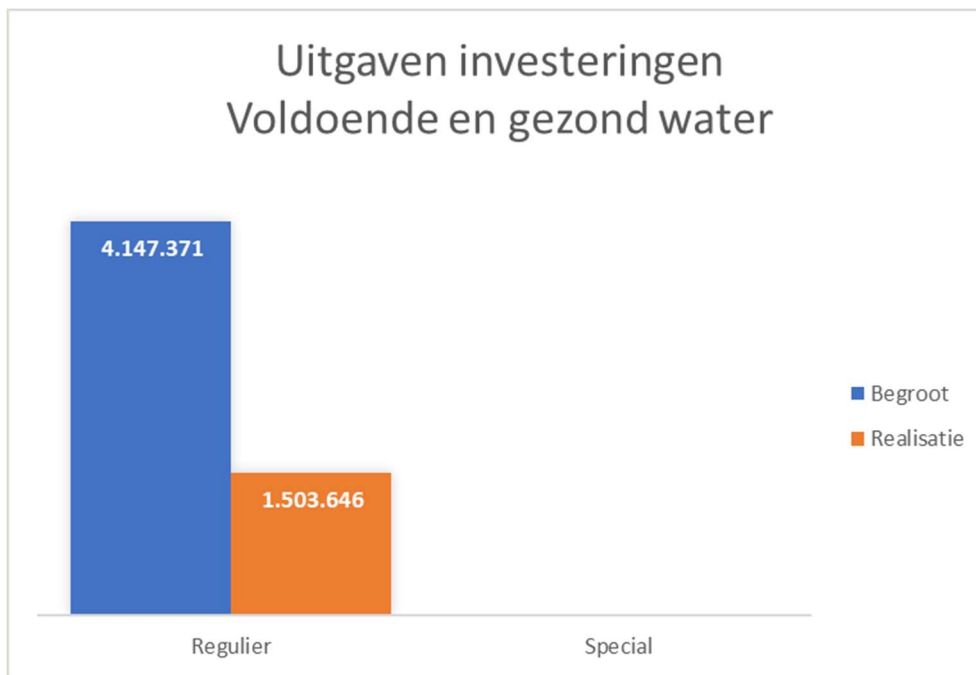
Overzicht programma Voldoende en gezond water (bedragen x € 1.000.000)

Programma Voldoende en gezond water	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	34,2	35,2	34,2	32,5
Baten	- 0,0	- 0,0	- 0,6	- 1,2
Netto lasten	34,2	35,2	33,6	31,3

In paragraaf 7.3 is een toelichting opgenomen over de belangrijkste afwijkingen.

➤ Investerings

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de gerealiseerde uitgaven in 2025 per type investering (Realisatie) in relatie tot de verwachte uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). Het betreft binnen dit programma alleen reguliere investeringen.

Toelichting:

De gerealiseerde reguliere investeringen binnen het programma Voldoende en gezond water zijn ongeveer € 2.600.000 lager uitgevallen dan begroot. De grootste afwijking wordt veroorzaakt door de renovatie van Gemaal Smeenge. Er is ca. 950.000 euro minder uitgegeven dan oorspronkelijk geraamd. Dit wordt veroorzaakt door minder gerealiseerde uitgaven in de voorbereidingsfase dan vooraf begroot (ca. 150.000). Verder wordt dit veroorzaakt doordat geplande werkzaamheden in de uitvoeringsfase van het najaar van 2025 zijn uitgesteld naar voorjaar 2026. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart. Bij 2 stuwen Zeewolde Stedelijk water is uitvoering verschoven naar 2026 vanwege gebrek aan capaciteit bij PPM (effect 380.000 euro in 2025) en binnen het project 3 Tochtbruggen NOP is de vervanging van één tochtbrug doorgeschoven naar een later moment, waardoor de realisatie in 2025 met €345.000 is verlaagd. Daarnaast zijn er nog veel verschuivingen van 2025 naar 2026.

4. Programma Schoon, gezuiverd water

4.1. Wat hebben we bereikt?

Het beeld over de voortgang van maatregelen en activiteiten binnen dit programma is positief. Beheer en onderhoud voeren we uit volgens planning. En er is een goed beeld van welke zaken aandacht nodig is waarbij we anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. De AWZI's Dronten en Tollebeek hebben de volle aandacht waar het gaat om de capaciteit op orde houden. We zien in de Noordoostpolder dat het transportstelsel lokaal knellend is voor het toekomstig aanbod aan afvalwater. Met de tools die tot onze beschikking staan, werken we plannen uit om dit op te lossen.

Afvalwaterakkoorden met gemeenten

Met de gemeente Dronten is een Afvalwaterakkoord opgesteld en analyse gedaan ter voorbereiding van een studie. Zo krijgen we een beter inzicht in het transportstelsel en in de benodigde zuiveringscapaciteit van de AWZI Dronten. Het Afvalwaterakkoord is gebaseerd op dat van Almere en dient ook als blauwdruk voor Lelystad dat in concept gereed is.

Afnameovereenkomst Flevokust met gemeente Lelystad

In november 2025 hebben we met de gemeente Lelystad afspraken vastgelegd over de afvoer van afvalwater vanaf bedrijventerrein Flevokust-Haven via een nieuwe persleiding met aansluiting op rioolgemaal De Gondel. De gemeente realiseert en beheert de persleiding en sluit aan volgens de door ons goed te keuren ontwerp en functionele eisen. We houden toezicht bij de uitvoering.

Scenariostudie Zeewolde

De studie naar de ontwikkelingen in de regio Zeewolde-Oosterwold-Almere heeft een voorkeursscenario opgeleverd (op basis van kosten en de value case). Deze leggen we in 2026 voor aan de beider colleges. Het geeft inzicht in welke ontwikkelingen er spelen op het vlak van woningbouw, recreatie en bedrijven. Ook biedt het scenario houvast hoe hierop te anticiperen. Het scenario omvat de benodigde uitbreidingen van het transportstelsel en de zuivering, maar er is nog steeds ruimte om af te wijken om in bepaalde situaties een andere keuze te maken.

Participatieronde voor de Waterschapsverordening

Vooruitlopend op de update Waterschapsverordening 2026 met betrekking tot aansluiten van riolering op het zuiveringstechnische werk, is een participatieronde uitgevoerd met de gemeenten in ons beheergebied. Het doel was de gemeenten te informeren en eventuele aandachtspunten op te halen. Er zijn geen belemmeringen geïdentificeerd.

4.2. Wat hebben we gedaan?

4.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten

➤ **Beheren en onderhouden**

Ook dit jaar aantal belangrijke renovaties

Beheer en renovatie zijn onlosmakelijk verbonden met het in bedrijf houden van de installaties. Een aantal belangrijke renovaties zijn de harkroosters en anti-scalinginstallatie van de schroefpersen op AWZI Tollebeek. Op AWZI Dronten ging het om de vervanging van de warmtekrachtkoppeling (WKK) en revisie van de gisting en voorbezinktanks. Het vervangen van de lavastenen in de silo's luchtbehandeling op AWZI Zeewolde. Op de AWZI Lelystad is betonrevisie uitgevoerd aan de nabezinktanks en is het asfalt het vervangen. Verder is extra aandacht besteedt aan de veiligheid op de AWZI's Dronten, Lelystad en Tollebeek door het aanbrengen van belijning voor met name bezoekers.

Renovatie rioolgemaal

In 2025 zijn twee rioolgemaal gereviseerd om betrouwbaarheid en prestaties te borgen richting de verwachte groei van het afvalwateraanbod. Het gaat om de rioolgemaal in Tollebeek en Marknesse (gemeente Noordoostpolder). Deze ingrepen richten zich op duurzame beschikbaarheid, minder storingsgevoeligheid en voldoende capaciteit voor toekomstig aanbod. Renovatie van rioolgemaal De Gondel in Lelystad is begin 2025 afgerond.

Inspectie persleiding

Volgens planning is de Persleiding 445 (De Griend) geïnspecteerd. Dit was één van de laatste asbestcementleidingen uit de lijst van risicovolle leidingen volgens de evaluatie van het Persleidingbeheerplan in 2023. In de eerste poging om de Pipeline Inspection Gauge (PIG) door de leiding te sturen liep deze vast. Er was een tweede poging nodig en dat ging goed. De data die met deze PIG is verzameld, wordt nu geanalyseerd. We zijn in afwachting van de uitkomsten. En van twee andere leidingen (PL 230 in Almere en koppelleiding in Urk PL 890) zijn proefstukken genomen voor verder onderzoek.

Afvalwatercongestie in de Noordoostpolder

We hebben een onderzoek uitgevoerd naar het afvalwatertransportsysteem in de Noordoostpolder, regio Kraggenburg, Ens en Emmeloord. Doel van het onderzoek was om meer inzicht te krijgen in de capaciteit en operationele vereisten en welke aanpassingen nodig zijn om het systeem op orde te houden. Belangrijk gezien de ontwikkelingen (woningbouw en bedrijven) in het gebied. De uitkomst is dat we de rioolgemaal Kraggenburg en Ens moeten aanpassen om aan de toekomstige toename van het afvalwateraanbod te kunnen doen. Dit heeft effect op de bestaande persleiding vanaf Kraggenburg en er zal vervolgonderzoek nodig zijn om te bepalen wat voor effect een hogere druk heeft en wat de beste beheersmaatregel is.

Gemaal Nobelhorst gerealiseerd

AWZI Almere wordt uitgebreid met het project Fit for the Future. Parallel hieraan wordt ook het afvalwatertransportsysteem aangepast. Het rioolgemaal Nobelhorst is in 2025 gerealiseerd. Totdat de definitieve aansluiting via persleiding PL280 in 2026 beschikbaar komt, wordt het afvalwater tijdelijk via een noodleiding naar de AWZI in Almere afgevoerd. Bij het bouwen van het nieuwe rioolgemaal is netcongestie een aandachtspunt geweest.

Daarnaast wordt de capaciteit van diverse persleidingen vergroot om aan te sluiten bij de verwachte groei van de stad. Deze investeringen vinden in afstemming met de gemeente plaats binnen het Afvalwaterakkoord.

Individuele afvalwater behandeling nog in volle aandacht

Het onderzoek naar de werking van de IBA's is afgerond en laat een beeld zien en dat de effluentkwaliteit niet altijd voldoet aan de verwachtingen. IBA's voldoen dus niet altijd aan de eisen die gesteld zijn. Samen met gemeenten is er een bijeenkomst georganiseerd om de problematiek door te nemen en te kijken naar routes voor de toekomst. Deze informatie verwerken we tot een plan voor de toekomst van afvalwater in het buitengebied. Dat moet in 2027 gereed zijn. Dit is nodig vanwege de ontheffing voor de IBA's in kwetsbaar gebied. De ontheffingen zijn afgegeven voor het toepassen van een IBA2 klasse (voor niet ZZL IBA's) in plaats van een (betere) IBA3B klasse. Als de ontheffing vervalt zal een IBA3B geplaatst moeten worden. Het onderzoek zal meer inzicht geven in de noodzaak van een IBA3B. We zijn alert en in verbinding met gemeenten, omdat als gevolg van ontwikkelingen in het buitengebied de situatie van IBA's kan wijzigen en kansen kunnen voordoen voor meer toekomstgerichte oplossingen.

P&ID's op orde brengen

Het op orde brengen van de P&ID's kostte meer tijd dan verwacht. Er zijn inmiddels blauwdrukken gereed voor rioolgemaal, stuw en grotendeels voor zuiveringen (ca. 80%) en grote oppervlaktewatergemaal (>95% gereed). Een belangrijk vertragend effect is de (nog steeds) overvraagde markt voor programmeren van besturingssystemen, waardoor opdrachten pas later uitgevoerd worden. Er is een aangepast projectplan opgesteld voor de afronding van het project medio 2028. Hierin is de afronding van de tekeningen en de blauwdrukken benoemd, de uitrol over de zuiveringen, grote gemaal en diverse andere objecten als hevels, inlaten en stuw.

Waarschuwing overtreding wettelijke regels AWZI Tollebeek

Toezichthouders van ons waterschap hebben een controle uitgevoerd ten aanzien van de AWZI Tollebeek. Daarbij is geconstateerd dat de AWZI de lozingsnorm voor fosfaat in het effluent is overschreden. Namelijk dat het voortschrijdend gemiddelde in de periode 17 augustus 2024 en 17 augustus 2025 over een gemiddelde van 63 monsters 1,01 mg/l bedraagt. De norm is 1,00 mg/l. Op de AWZI wordt ijzerchloridesulfaat gedoseerd om fosfaat te verwijderen. Deze is verhoogd om herhaling op een overschrijding te voorkomen.

➤ Kosten eerlijk verdelen

Nog volop aandacht voor discrepantie zuiveringskring Tollebeek

De discrepantie is de afgelopen jaren gedaald. Op basis van de meest recente gegevens (vanaf 2022 nog niet definitief vastgesteld) is de prognose dat we uitkomen op 13% en daarmee onder ons doel en het landelijk gemiddelde van 15%. De ontwikkeling gedurende de afgelopen jaren is weergegeven in onderstaande tabel.

2016	2019	2021	2022	2023	2024
29%	21%	19%	13%	13%	13%

De aandacht blijft uitgaan naar Urk en de acties uit het Afvalwaterakkoord met gemeente Urk. De Omgevingsdienst is met een plan van aanpak gekomen voor een structurele aanpak van indirecte lozingen, maar biedt nu nog niet een concreet handelingsperspectief voor Urk. Het gesprek dat hierover is gestart, zetten we voort om te komen tot een concrete aanpak (zoals bedrijfsbezoeken) en planning in samenwerking met OFGV en de gemeente Urk.

Er is gestart met onderzoek naar de 'omgekeerde immissietoets'. Doel is om meer inzicht te krijgen op lozingen in relatie van overnamepunten rioolwater van de gemeentelijk riolering naar ons transportstelsel. Het is een onderdeel van de aanpak om discrepantie verder terug te dringen, maar ook om inzicht te krijgen in andere stoffen die van belang zijn voor de KRW-doelen. Verder is het initiatief genomen om te onderzoeken of we bedrijven aansprakelijk kunnen stellen (economisch delict) voor de problemen met vet op de AWZI Tollebeek.

➤ Anticiperen op toekomstige ontwikkelingen

Komende jaren nog WKK's op Dronten en Tollebeek

Op de AWZI Dronten is de WKK vervangen. Voor AWZI Tollebeek moeten we WKK's reviseren om de continuïteit van de energieopwekking te waarborgen en storingen te voorkomen. Voor AWZI Tollebeek staat het voornemen voor 2030 een groengasinstallatie te realiseren. De netcongestie in 2025 en komende jaren vormt nog een belemmering. Overgaan op groen gas betekent dat we de elektriciteit die we nu zelf opwekken volledig uit het elektriciteitsnet moeten halen. Dit is momenteel beperkt mogelijk door netcongestie. Deze situatie zal de komende 5-10 jaar niet veranderen. Consequentie is dat de doelstelling dit te realiseren voor 2030 uit het zicht raakt, maar we blijven de kwestie monitoren.

Samenwerking met Almere

Almere groeit snel, en dat vraagt ook om een snelle reactie van onze kant. Binnen het Afvalwaterakkoord hebben we samen met de gemeente verschillende producten afgestemd en werken we nauw samen in een regieteam. In dit team bespreken we de uitvoeringsagenda, de strategische agenda met onderzoeksprojecten, nieuwe prognoses en zoeken we gezamenlijk naar de beste maatschappelijke oplossingen.

Concrete resultaten van deze samenwerking zijn onder andere de nieuwe persleiding PL280 vanuit Nobelhorst (realisatie in 2026) en de capaciteitsuitbreiding van het systeem in Almere Haven. Daarnaast onderzoeken we samen mogelijke afvalwateroplossingen voor de nieuwe wijk Pampus en de uitbreiding van Oosterwold.

Waterketen: een gezamenlijk verhaal

Binnen het gebiedsproces Watervoorziening Noordelijk Flevoland werken we intensief samen met andere organisaties om uitdagingen in de waterketen aan te pakken. We denken mee over het drinkwatertekort en zoeken gezamenlijk naar alternatieve waterbronnen. Tegelijkertijd proberen

we ook oplossingen te vinden voor de afvalwaterproblematiek. In 2025 werd duidelijk dat hergebruik van afvalwater een veelbelovende oplossingsrichting is. Dit biedt niet alleen kansen voor de drinkwatervoorziening, maar mogelijk ook voordelen voor ons afvalwatersysteem. Wat we leren in dit traject, is dat samenwerking de sleutel is – ook met bedrijven. Dat vraagt om een andere manier van werken: in gesprek gaan met alle betrokkenen. Er zijn nog maar weinig voorbeelden van afvalwaterhergebruik in Nederland. Daarom kijken we naar bestaande initiatieven in Nederland, leren daarvan en verkennen ook internationale ontwikkelingen.

Samen met Vitens onderzoeken we aanvullende samenwerkingsmogelijkheden: hoe kunnen wij bijdragen aan de drinkwatertransitie? We realiseren ons steeds meer dat er in feite maar één water is. Drinkwater, afvalwater en oppervlaktewater hebben veel meer gemeen dan we dachten; het zijn geen gescheiden systemen. Om die samenhang zichtbaar te maken, zijn we gestart met het opstellen van een waterverhaal dat de totale waterketen uitbeeldt. Zo zoeken we naar synergie en koppelkansen tussen onze organisaties, in samenwerking met de provincie en andere waterschappen.

Intentieovereenkomst met MBS Groep

Binnen het waterschap zijn we in 2025 begonnen met de vraag: kan effluent hergebruik een alternatieve bron zijn? Wat betekent dit voor ons en voor de watertransitie? Is het een goed idee, en wat zijn de risico's, kansen en kosten?

Samen met betonfabriek MBS Groep in Lelystad zijn we een haalbaarheidsstudie gestart om te onderzoeken of ons effluent kan worden ingezet als proceswater voor de betonproductie. Het uiteindelijke doel is het opzetten van een pilot, zodat we hiervan kunnen leren. Een bijkomend voordeel van ons effluent is dat het warm is. Dit levert voor zowel voor de betonfabriek als voor de business case extra waarde op. Hergebruik van effluent bij een betonfabriek lijkt een laagdrempelige eerste stap om de mogelijkheden van ons effluent als alternatieve bron voor drinkwater verder te verkennen.

Figuur 29 Start intentieovereenkomst.

SAF en Waterlab

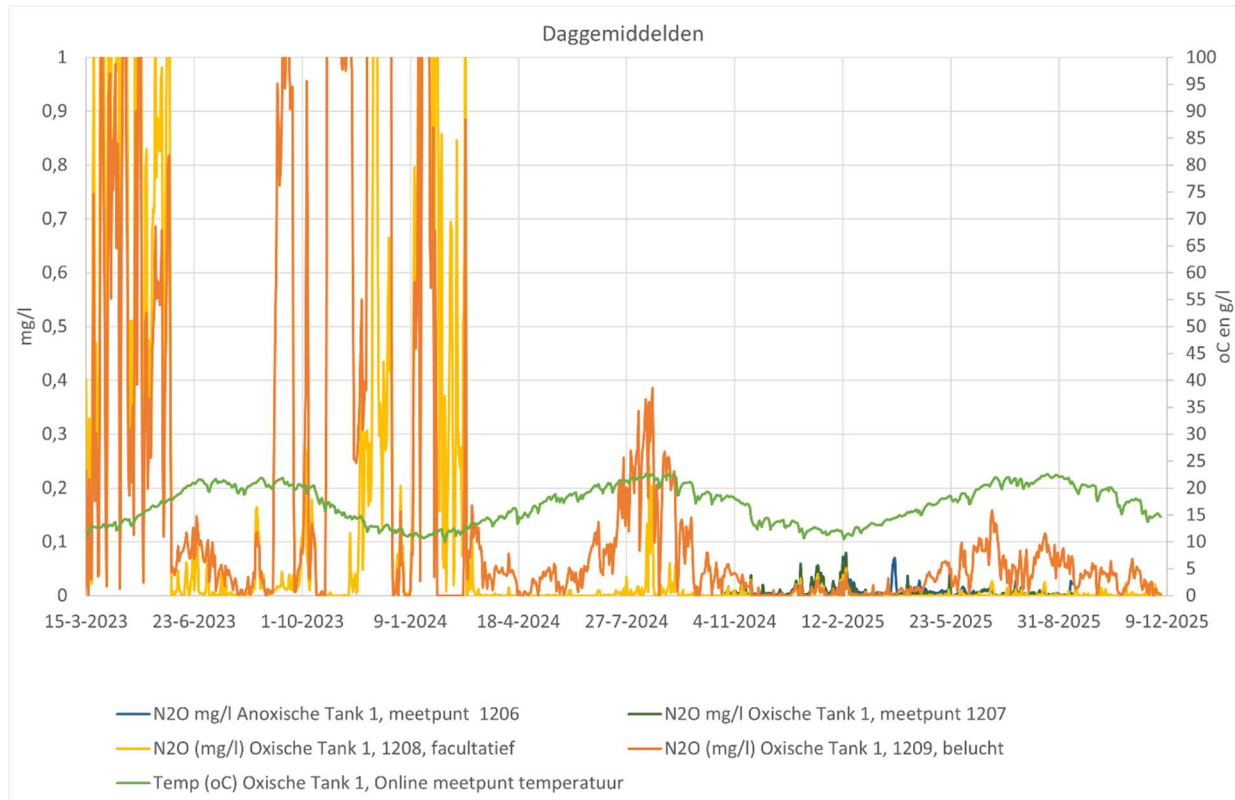
In 2025 hebben we binnen de Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland (SAF) plannen opgesteld om gezamenlijk aan verschillende thema's te werken via onderzoeken en pilots. Belangrijke thema's zoals hemelwaterbeleid, het vetprobleem, indirecte lozingen en afvalwater in het buitengebied worden meegenomen in de uitvoeringsagenda van 2026. We willen onze manier van werken herstructureren, met ondersteuning van een externe begeleider, om meer grip te krijgen op de voortgang van deze trajecten.

Waterlab heeft in 2025 een nieuwe 'Kansen voor West-subsidie' ontvangen. Dit geld wordt ingezet voor het evalueren en optimaliseren van de vier (in 2024) gerealiseerde projecten waaronder de decentrale zuivering in Oosterwold - inclusief eventuele extra innovaties en/of apparatuur, en voor het verspreiden van de resultaten. Ook wordt het platform voor industriële watergebruikers hiermee versterkt. In 2025 organiseerden we twee succesvolle bijeenkomsten waarin we, samen met de provincie, Vitens en Horizon Flevoland, de rol van facilitator vervulden bij wateruitdagingen. Het jaar 2025 stond in het teken van optimalisatie van drinkwatergebruik. In 2026 richten we ons ook op hergebruik van afvalwater en alternatieve bronnen.

Onderzoek lachgas nog in volle gang

De meetgegevens over 2025 zijn geanalyseerd met een interessant resultaat. Op de AWZI Dronten is één van de voorbezinktanks uit bedrijf en het bleek dat de emissie van lachgas daalde. Op zich een verklaarbaar resultaat. Toch is hiermee een hypothese bevestigd dat ook lachgas kan ontstaan

als gevolg van minder voeding (effect van de voorbezinktank als die in bedrijf is) van het actief slibstelsysteem. De volgende fase is dat we in de andere zuiveringsstraat ook lachgasmeting gaan installeren. Zo kunnen we het verschil met de onderzoeksstraat met reductiemaatregelen zien. Hiervoor gaan we AI inzetten. Dit past goed binnen de Digitale Strategie 2026-2030.

Figuur 30 Lachgas emissie AWZI Dronten.

In de grafiek is het verschil in emissie te zien. Hoge pieken tot april 2024 en vervolgens lagere. Dit komt door het uit bedrijf zijn van de voorbezinktank waardoor meer voeding beschikbaar is voor stikstofverwijdering. Dit is wel een dynamiek in de vorming van lachgas die verder onderzocht wordt. Aan de andere kant is door de vraag van extra zuiveringscapaciteit door groei in de gemeente Dronten een voorbezinktank wel nodig.

Nationaal Groeifonds

Binnen het Nationaal Groeifonds is gekeken of het project voor vergaand fosfaatverwijdering met Biophree kan plaatsvinden bij waterschap Rijn en IJssel (WRIJ). WRIJ is positief, maar er moet nog bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden op basis van een nieuwe raming die hoger uitvalt dan waar in eerste instantie vanuit is gegaan.

Voor DEXfilter loopt het onderzoek nog op de AWZI Dordrecht om inzicht te krijgen in bedrijfsvoeringsaspecten en de verwijdering van microverontreinigingen en PFAS. Parallel daaraan is een plan van aanpak opgesteld om inzicht te krijgen of realisatie mogelijk voor is 31 december 2028. Daarbij gaan we een afweging maken met betrekking tot de capaciteit van de installatie, of het binnen het begrote investeringsbudget en subsidie past, de onzekerheden die er nog zijn, de risico's en de financiële consequenties, de uitkomsten van het pilotonderzoek en hoe een installatie voor de AWZI Lelystad er dan uitkomt te zien.

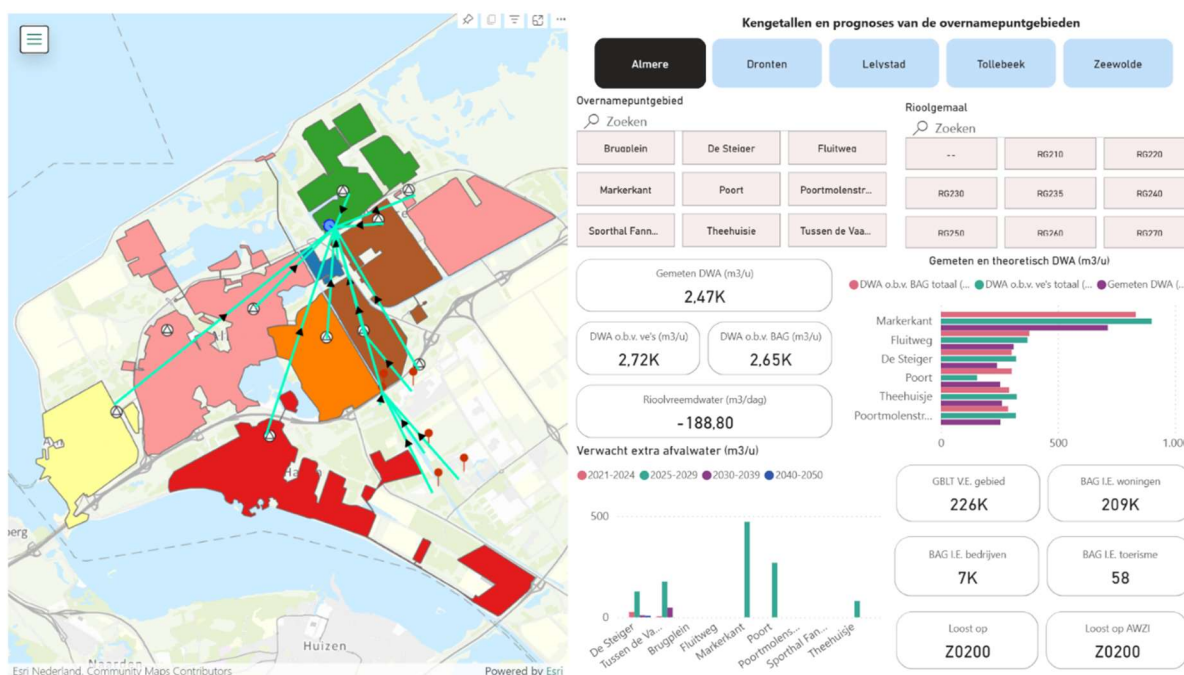
Tracéonderzoek nieuwe persleiding Stichtsekan (Almere)

In 2025 zijn we gestart met een verkenningsonderzoek naar het tracé voor een nieuwe persleiding in het gebied Stichtsekan (gemeente Almere). Het doel van dit project is het vaststellen van een robuust en toekomstbestendig leidingtracé dat geschikt is om het huidige en toekomstige aanbod van stedelijk afvalwater efficiënt naar AWZI Almere af te voeren. Na realisatie zal deze nieuwe persleiding de hydraulische belasting op de hoofdpersleiding en rioolgemaal De Steiger in Almere-Haven verlagen. Met dit onderzoek anticiperen wij op de ruimtelijke en economische

ontwikkelingen in het gebied. En borgen wij tijdig de benodigde transportcapaciteit en bedrijfszekerheid voor de komende jaren.

Afvalwater-aanbodanalysetool (A-info) is live

De tool A-info is binnen de Community of Practice Afvalwaterprognoses, in samenwerking met STOWA en Het Waterschapshuis, doorontwikkeld tot een breed inzetbaar instrument. Het biedt inzicht in de huidige en toekomstige belasting van de afvalwaterketen. Waterschap Zuiderzeeland heeft gedurende dit traject een actieve rol gespeeld als praktijkpartner. Onder meer door mee te testen, kennis te delen en functionaliteit vanuit gebruikersperspectief te verfijnen. Wij zetten de tool inmiddels gebiedsbreed in en stimuleren de landelijke invoering. Inmiddels maken negen waterschappen gebruik van de tool, ondersteund door gezamenlijke sessies gericht op verdere doorontwikkeling en opschaling.

Figuur 31 Afvalwaterprognosetool

4.2.2 Speciale investeringen programma Schoon, gezuiverd water

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
AWZI Almere Fit for the future		Schoon, gezuiverd water		Geheimverklaard door DenH op 23-01-2024		2025-2026	
Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase		Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond		
<p>Kaders/doelstellingen</p> <p>Verder uitwerken van de aanpassing van de AWZI Almere, gericht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergroten capaciteit AWZI Almere; • 20% <u>slibreductie</u> in 2030 ten opzichte van 2018; • Productie van duurzame energie door het opwerken van biogas naar groen gas met CO₂-terugwinning en het winnen van struviet als grondstof. • Schoner oppervlaktewater, verwijdering van microverontreinigingen; • In kaart brengen aanpak van een klimaatneutrale AWZI Almere als bijdrage aan een klimaatneutraal Zuiderzeeland in 2050; • CO₂ reductie van 55% in 2030 t.o.v. 1990; • Behouden/vergroten van biodiversiteit; <p>Vanuit de eerder vastgestelde Beleidskaders:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waterbeheerprogramma, • Energiestrategie; • Klimaataanpak; • Integrale Aanpak Afvalwaterketen Zuiderzeeland (actualisatie 2023) <p>Om het zuiveringsslib op een robuuste manier te kunnen blijven verwerken is een groot deel van de sliblijn aan vervanging toe. Ook moeten we deze vergroten om ook het slib van AWZI Zeewolde te kunnen verwerken. Daarnaast zijn nieuwe installaties nodig om het groeiend aanbod van afvalwater in de toekomst te kunnen blijven verwerken en de doelstellingen van de klimaataanpak, de energiestrategie en slibreductie te kunnen realiseren. Hiervoor wordt de capaciteit van de AWZI, inclusief de sliblijn, vergroot.</p> <p>Ook is het wenselijk om maatregelen op de AWZI's toe te passen voor het verwijderen van microverontreinigingen uit het afvalwater.</p>							
<p>Voortgang en resultaten 2025</p> <p>De bouwwerkzaamheden zijn in volle gang. Er wordt o.a. gewerkt aan o.a. het ontvangstwerk, de ombouw van de voorbezinktank tot nabezinktank en de bouw van de gisting, in het bijzonder de Ephyra tanks (zie afbeelding). De werkzaamheden lopen op hoofdlijnen conform planning. Op sommige onderdelen is een achterstand ontstaan van 4-6 weken. Financieel zijn er aanvullende kosten ontstaan bij het schoonmaken van de tanks in de waterlijn en het herstel van het beton van de om te bouwen nabezinktank. Deze aanvullende kosten passen nog binnen het beschikbare investeringskrediet.</p> <p>Halverwege 2025 heeft het college besloten om een aantal kansen verder te onderzoeken met betrekking tot de warmtelevering en de terugwinning van CO₂. Eind 2025 zijn deze onderzoeken nog niet afgerond. In 2026 wordt hier een verder vervolg aan gegeven.</p> <p>In het najaar van 2025 is de subsidieaanvraag voor het verwijderen van medicijnen is ingediend. Eind 2025 was hiervoor nog geen beschikking ontvangen.</p> <p>In de eerste helft van 2026 zal op basis van de meest actuele inzichten een herijking plaatsvinden van de business case van Almere. De uitkomsten hiervan worden betrokken bij het begrotingsproces.</p>							

Figuur 32 Ephyra gisting op AWZI Almere in aanbouw

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
Aanpassing AWZI Zeewolde	Schoon, gezuiverd water	€ 2.600.000 (uitvoeringskrediet)	2021-2025
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	X Uitvoeringsfase	Nazorgfase
Afgerond			
Kaders/doelstellingen			
Verder uitwerken van de aanpassing van de AWZI Zeewolde, gericht op: <ul style="list-style-type: none"> • Vergroting van de capaciteit van de AWZI met 10%-15%; • Terugwinnen van cellulose en daarmee een bijdrage leveren aan circulariteit; • In kaart brengen aanpak voor een klimaatneutrale AWZI Zeewolde. 			
Voortgang en resultaten 2025			
<p>Als gevolg van vetlozingen stond de celluloseinstallatie enige tijd stil, omdat dit de goede werking van de installatie hinderde. Dit leidde tot verstoppingsproblemen in de afvoerleiding met cellulose. Dat is opgelost. Toch kan de installatie niet 24/7 op maximale capaciteit draaien door de aanvoer van vet. Hiervoor zijn optimalisaties in gang gezet, zoals de optimalisatie van de procesregeling en het reinigen van onderdelen. Het effect zal begin 2026 zichtbaar zijn.</p> <p>Het ontwerp voor fase 2 (het opwerken van cellulose tot grondstof) is opgesteld door de afnemer en definitief. Het is nu duidelijk hoe de hygiënisiestap er uit komt te zien, hoe deze te koppelen is met de fijnzeef en hoe het op het terrein geplaatst kan worden. Parallel aan dit ontwerptraject vinden gesprekken plaats over contractvorming. Daarbij zal de afzet van de cellulose via Aquaminerals verlopen. De opzet is nu dat de afnemer investeert in fase 2 waarvoor het waterschap dan een vergoeding betaalt. Dit past niet binnen de constructie met Aquaminerals. Daarom is onderzocht hoe dit aanbestedingstechnisch uit te voeren is binnen de aanbestedingsregels om toch ons (circulaire) doel te bereiken. De voorbereidingen voor de omgevingsvergunning zijn opgestart. De planning voor realisatie is naar verwachting klaar in Q3 2026. Dit hangt af van met name het vergunningstraject en de levertijd van installatieonderdelen.</p> <p>Voor het industriegebied waar de AWZI Zeewolde in ligt is een Energy Hub opgericht op initiatief van de gemeente. We zijn in gesprek met de coöperatie van bedrijven om hieraan deel te nemen. Uit een scan bleek dat deelname de benodigde kW oplevert en we daarmee voldoende capaciteit hebben voor fase 2. Er zijn nog wel een aantal stappen nodig, voordat het waterschap kan deelnemen in de coöperatie. Reden hiervoor is dat de overeenkomsten en de oprichtingsakte</p>			

gericht is op private partijen. Daarnaast moeten we rekening houden met de bestuurlijke besluitvorming binnen het waterschap.

Als extra optie nemen we het installeren van een batterij mee voor de momenten dat binnen de coöperatie het opgenomen vermogen boven de limiet komt en zo pieken kunnen afvlakken (peak-shaving). Of dat formele deelname aan de Energy Hub meer tijd nodig heeft. Met een batterij kunnen we de pieken opvangen om niet boven ons gecontracteerd vermogen uit te komen en de fijnzeefinstallatie met opwerking in bedrijf te houden.

4.2.3 Afronding maatregelen programma Schoon, gezuiverd water

In het boekjaar deels afgeronde maatregelen:

- De capaciteit van de AWZI's is op orde, maatregelen zijn in beeld gebracht en worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld Almere (2027) en Zeewolde (2025).
Toelichting: Deze maatregel is afgerond voor het deel Zeewolde (2025). De maatregel blijft in stand voor Almere (2027).

4.3. Wat heeft het gekost?

➤ Programmamalasten

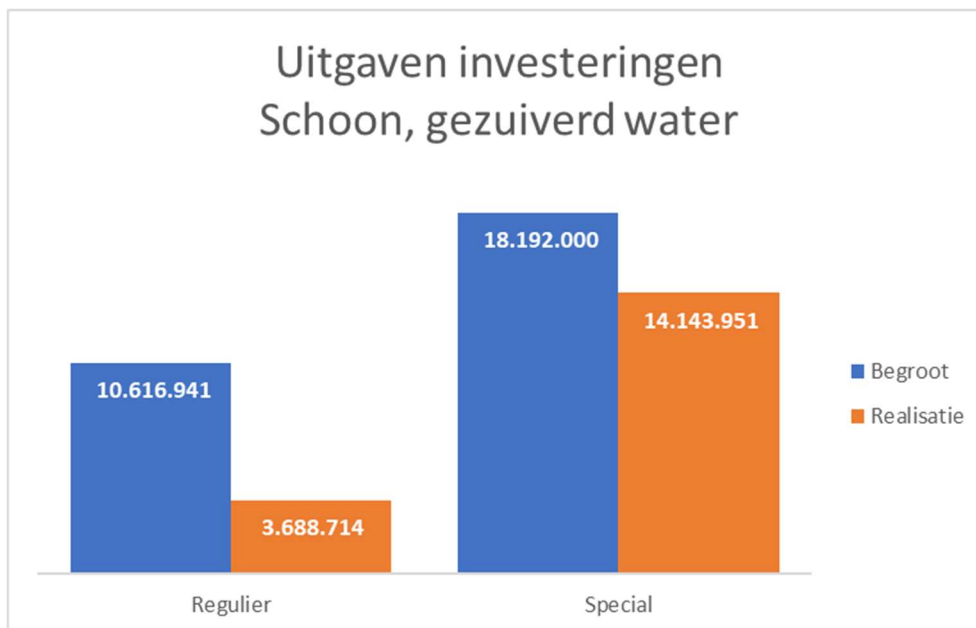
Overzicht programma Schoon, gezuiverd water (bedragen x € 1.000.000)

Programma Schoon, gezuiverd water	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	28,8	29,1	29,5	28,3
Baten	- 1,0	- 1,2	- 1,2	- 1,6
Netto lasten	27,8	27,9	28,3	26,7

In paragraaf 7.3 is een toelichting opgenomen over de belangrijkste afwijkingen.

➤ Investerings

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de gerealiseerde uitgaven in 2025 per type investering (Realisatie) in relatie tot de verwachte uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot).

Toelichting:

De gerealiseerde reguliere investeringen binnen het programma Schoon, gezuiverd water vielen in 2025 fors lager uit dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat een aantal projecten waarbij persleidingen vervangen of verlegd worden forse vertraging hebben opgelopen. Zo liep de vervangingsopgave van persleiding PL-220 vertraging op door de uitloop van de goedkeuring van het persleidingtracé bij de gemeente. Dit leidt tot een verschuiving van 1,7 miljoen euro aan uitgaven naar 2026. Verder ontstond vertraging bij gemeente Urk bij het project voor de verlegging van de persleiding PL-880. Hierdoor verschuift ca. 1,8 miljoen euro aan uitgaven naar 2026. Beide projecten zijn inmiddels in uitvoering. Bij de realisatie van persleiding 280 te Almere is

de uitgavenplanning aangepast op basis van nieuwste inzichten. De uitvoering staat nu geheel gepland in 2026. Hierdoor is ca. 1,5 miljoen verschoven naar 2026. Daarnaast is de start van een aantal projecten uitgesteld naar 2026 of 2027, die tezamen een verschil van ca. 700.000 euro veroorzaken. Dit betreft de renovatie van een aantal rioolgemaal en de capaciteitsuitbreiding van de bandindikker op AWZI Tollebeek.

Met betrekking tot de speciale investeringen zijn er in de planning zaken gewijzigd. Bij AWZI Almere (Fit for the Future) is de uitgavenplanning aangepast waardoor ca. 3,5 miljoen euro van 2025 naar 2026 en 2027 is verplaatst. Met betrekking tot de renovatie en uitbreiding van de AWZI wordt echter geen andere ingebruiknamedatum voorzien. Bij de realisatie van de cellulose-terugwininstallatie op AWZI Zeewolde is in 2024 meer uitgegeven en is de ingebruikname van de eerste fase (fijnzeefinstallatie) vervroegd naar het eerste kwartaal van 2025, waardoor de uitgaven van 2025 0,4 miljoen euro lager zijn.

5. Programma Financiën, organisatie en informatie

5.1. Wat hebben we bereikt?

Vitaal en weerbaar

Ons waterschap wordt voortdurend uitgedaagd om adequaat en efficiënt haar werkzaamheden uit te voeren. Dit in samenhang met onze omgeving waarbij opgaven van de waterschappen steeds dynamischer en groter zijn. De geopolitieke ontwikkelingen, in deze periode, bepalen mede het belang van een vitale en weerbare organisatie. De economische omstandigheden worden hierdoor ook in grote mate beïnvloed. Deze periode heeft geresulteerd in een bestendiging van de stijgende lijn in de organisatiekosten in de breedste zin van het woord. Wij zorgen ervoor dat we op een doelmatige en kostenefficiënte wijze onze taken en projecten uitvoeren.

Ons waterschap heeft een grote stap gezet in het inrichten en vormgeven van de noodzakelijke randvoorwaarden voor integrale bedrijfsvoering. Samenhang binnen personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, financiën, datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning. Het is een continu proces waar organisatiebreed aan wordt gewerkt.

Financieel beleid staat stevig na actualisatie

Het waterschap werkt al enkele jaren aan de versterking van zijn financiële beleid. Dit jaar zijn hierin verdere stappen gezet met de actualisatie van het activabeleid en het treasury statuut, inclusief de uitwerking van de financieringsbehoefte voor de jaren 2025–2030. Tevens zijn de nieuwe verslaggevingsregels die vanaf 2025 gelden geïmplementeerd. Hiermee is een stevig fundament gelegd voor een transparante, beheersbare en toekomstbestendige financiële huishouding die de realisatie van de ambities van het waterschap ondersteunt. Daarnaast is er op landelijk niveau een belangrijke basis gelegd voor een structureel hogere solidariteitsbijdrage aan het HWBP, waardoor de financiering van dijkversterkingsprojecten in Nederland, waaronder de Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk, tot 2036 is geregeld.

Digitaal efficiënt en innovatief

Wij besteden gericht extra zorg aan onze digitale transitie en weerbaarheid. Wij lopen met de digitale weerbaarheid binnen onze sector voorop. Digitale innovatie en ontwikkelingen volgen elkaar in een zeer hoog tempo op. Daarom zetten wij in op verbetering en efficiëntie in de procesvoering. In 2025 hebben wij zorggedragen voor continuering van een veilige en betrouwbare digitale werkomgeving. Het werken aan ons adaptief vermogen, wat nodig is om dit te kunnen realiseren, is ook het komende jaar belangrijk. De digitale toekomst, en onze positie hierin, vraagt een duidelijk handelingsperspectief. Wij trekken hierin (digitale transformatie) op met andere waterschappen en Het Waterschapshuis.

Aantrekkelijk werkgeverschap

In 2025 hadden we te maken met een dynamische arbeidsmarkt. Wij hebben daarop geanticipeerd door ons werkgeversmerk te versterken. Met eigen recruitment is het aantrekken van nieuw talent positief en succesvol te noemen. Het creëren en stimuleren van ruimte voor- en het investeren in de ontwikkeling van onze huidige medewerkers heeft een mooie stap voorwaarts laten zien. Het bieden van interessant en uitdagend werk, binden en

boeien, zijn belangrijke bouwstenen voor aantrekkelijk werkgeverschap. Wij zijn aantrekkelijk als waterschap op basis van onder meer maatschappelijke betrokkenheid, inclusiviteit, aandacht voor werk-privébalans en concurrerende arbeidsvoorwaarden. Medewerkers zijn betrokken en verbonden met de organisatie en werken er met veel enthousiasme.

5.2. Wat hebben we gedaan?

5.2.1 Onderwerpen en bereikte resultaten

➤ Solide Basis

Financieel stabiel jaar met aanhoudende externe onzekerheden

Het jaar 2025 kenmerkte zich door een financieel stabiele ontwikkeling, met slechts een beperkt aantal begrotingswijzigingen. Wel bleven de energiemarkt en de macro-economische ontwikkelingen onzeker. Hoewel de energiemarkt zich ten opzichte van voorgaande jaren lijkt te stabiliseren, liggen de prijsniveaus structureel hoger dan vóór 2022. In de jaren 2023 en 2024 was sprake van een bovengemiddelde neerslag, wat heeft geleid tot budgetoverschrijdingen door het hogere energieverbruik bij bemaling. In 2025 was de neerslaghoeveelheid echter gemiddeld, waardoor geen sprake was van dergelijke overschrijdingen. De inflatie is licht gedaald rond de drie procent, maar ligt daarmee nog steeds boven zowel het Europees gemiddelde als het percentage waarmee in de begroting 2025 rekening mee was gehouden. Ook neemt de financiële en fiscale complexiteit verder toe.

Optimale benutting van meekoppelkansen bij investeringsprojecten

In 2025 heeft het waterschap nadrukkelijk ingezet op het benutten van meekoppelkansen bij de bekostiging van investeringsprojecten. Zo ontvangt het waterschap bij de realisatie van de versterking van de IJsselmeerdijk een gebiedsgebonden bijdrage van de provincie van € 2,6 miljoen in de vorm van een incidentele subsidie. Daarnaast levert Rijkswaterstaat een eenmalige financiële bijdrage van € 0,6 miljoen en verstrekte de gemeente Lelystad een subsidie van € 0,5 miljoen voor het opwaarderen van het inspectiepad van het waterschap langs de IJsselmeerdijk. Verder wordt bij gemaal De Blocq van Kuffeler, in het kader van de KRW-verplichtingen van Waterschap Zuiderzeeland en de doelstellingen van het PAGW-project Oostvaardersoevers, een tweezijdige vispassage gerealiseerd. Hiervoor is aan het Rijk een bijdrage gevraagd van 50%, met een maximum van € 2,9 miljoen.

Belangrijke basis gelegd voor structureel hogere solidariteitsbijdrage HWBP

Door aanhoudende kostenstijgingen en een groeiende en complexere dijkversterkingsopgave is gebleken dat de bestaande financiering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) onvoldoende is. Het tekort is becijferd op € 2,5 miljard. De Waterschappen hebben gezamenlijk besloten hiervan de helft voor hun rekening te nemen, op voorwaarde dat het Rijk de andere helft zou financieren. Daarvan is inmiddels € 1 miljard beschikbaar gesteld en € 250 miljoen afhankelijk gemaakt van de resultaten van door te voeren verbeteringen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (de zgn. 'herijking'). De Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen stemde op 19 december 2025 in met de bestuurlijke afspraken over deze herijking. Deze herijkingsmaatregelen worden momenteel verder uitgewerkt. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor een structureel hogere solidariteitsbijdrage en het blijven realiseren van de waterveiligheidsdoelen op de lange termijn.

De koers van het bestuursprogramma is getemporiseerd voortgezet

Het Algemeen Bestuur stemde in juni 2025 in met de Kadernota 2026–2030. Uit de kadernota blijkt dat ongewijzigd beleid zou leiden tot aanzienlijke stijging van de lastendruk, waarna het college verschillende scenario's voor bijsturing heeft uitgewerkt. Gekozen is voor het voorkeursscenario 'verantwoord temporiseren', waarbij de koers van het bestuursprogramma wordt voortgezet, maar enkele maatregelen en doelen in een aangepast tempo worden gerealiseerd. Hiermee blijft de ambitie behouden en wordt tegelijkertijd gestuurd op financiële houdbaarheid en toekomstbestendigheid. De kadernota onderstreept dat omvangrijke investeringen noodzakelijk

blijven in waterveiligheid, waterkwaliteit, voldoende water, klimaatadaptatie en de weerbaarheid van het waterschap. In november 2025 stemde het Algemeen Bestuur unaniem in met de hieruit voortvloeiende Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030.

Actualisatie treasurystatuut

In het voorjaar van 2025 is het geactualiseerde treasurystatuut ter kennisname aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Het nieuwe treasurystatuut vervangt het oude statuut en geeft invulling aan actiepunten uit het Bestuursprogramma en het Collegeplan. Het treasurystatuut is herzien om te voldoen aan actuele wet- en regelgeving en om de treasury activiteiten van het waterschap op een transparante en risicomijdende wijze vorm te geven. Het statuut beschrijft op tactisch en operationeel niveau de kaders voor het aantrekken en uitzetten van middelen en bevat procedures voor risicobeheersing. Het beleid is erop gericht een gezonde verhouding tussen schulden en eigen vermogen te waarborgen, de schuldenpositie te beperken en een consistent reservebeleid te voeren. Het statuut is vastgesteld door het college van Dijkgraaf en Heemraden en vormt het kader voor alle financieringsactiviteiten van het waterschap.

Nieuwe verslaggevingsregels vanaf 2025

De begroting 2025 is reeds opgesteld conform de nieuwe verslaggevingsregels. Nu het boekjaar 2025 is afgesloten, zijn ook deze jaarstukken 2025 volgens deze regels ingericht. Dit heeft in de praktijk geleid tot een herschikking van de financiële paragrafen en de toevoeging van nieuwe onderdelen, zoals kengetallen en de paragraaf Assetmanagement.

Activabeleid voor de komende jaren vastgesteld

In september 2025 stelde het Algemeen Bestuur het Activabeleid 2025 vast. Dat vervangt het beleid uit 2017 en is geactualiseerd om de financiële positie van het waterschap op lange termijn te borgen. Het beleid draagt bij aan beperking van de schuldbestand en stabiliteit van de uitgaven. De belangrijkste wijzigingen betreffen het activeren van financieringsrente bij HWBP-projecten, een aangepaste grens voor het activeren van interne uren en een verkorting van de afschrijvingstermijn voor zonnepanelen.

In het voorjaar is er een akkoord bereikt over een nieuwe cao

Voor het eerst is er een afspraak gemaakt die twee jaar beslaat. Dit geeft meer stabiliteit ten opzichte van vorige jaren. doordat Medewerkers in de sector hebben hierdoor voor een langere periode duidelijkheid over de ontwikkeling in hun arbeidsvoorwaarden. Naast heldere afspraken over salarisverhogingen, zijn ook de afspraken voor bijvoorbeeld het 'thuiswerkbudget' en 'dagvergoeding' opnieuw bekeken. Op het gebied van mobiliteit zijn afspraken gemaakt om een inspanning te leveren om werknemers te verleiden op een groenere manier naar het werk te reizen. De concrete uitwerking hiervan is opgeschoven naar 2026. Ook is het jaar 2025 gebruikt om te onderzoeken of, en zo ja hoe, de regeling vervroegd uittreden (RVU) in 2026 ook nog opgenomen kan blijven in de cao.

Met strategische personeelsplanning werken we aan een toekomstbestendige organisatie

Om als organisatie klaar te zijn voor de toekomst en bijbehorende opgaven en ontwikkelingen, is het van belang om inzicht te hebben in medewerkers en de kennis, vaardigheden en kunde die daarvoor nodig zijn. Wat zijn de functies van de toekomst, welke veranderingen zien we daarin voor de komende jaren? Anderzijds is ook inzicht nodig in datgene wat we op dit moment in huis hebben. Op basis daarvan kan er gericht actie worden ondernomen om een eventueel gat te verkleinen en beter op de toekomst voorbereid te zijn. In de tweede helft van 2024 is er een start gemaakt met de eerste ronde strategische personeelsplanning organisatiebreed. Deze is afgerond in 2025. Hier zijn zowel organisatiebreed als per vakgebied gerichte acties uit naar voren gekomen. Voorbeelden daarvan zijn het verder benutten van het functiehuis en employee branding en arbeidsmarktcommunicatie voor vakgebieden waar schaarste is. Om de plannen actueel te houden en tijdig bij te kunnen sturen, keert SPP in een vaste cyclus jaarlijks terug.

De veranderingen in onze omgeving en opgaven vragen om continu meebewegen

Waterschap Zuiderzeeland ontwikkelt en groeit daar gecontroleerd in mee. Taakuitbreidingen worden via (beleids)keuzes voorgelegd aan het AB. Elk jaar wordt daarnaast, in het kader van 'Vitaal Zuiderzeeland', ook gekeken wat nodig is voor het op sterkte houden van de organisatie om de veranderingen te kunnen blijven faciliteren. Het gaat daarbij specifiek over de indirecte arbeid

en goed werkgeverschap. Daarvoor stelde het AB afgelopen jaar Vitaal Zuiderzeeland 2026 vast. In het komende jaar wordt daarmee de indirecte arbeid verder op sterkte gebracht.

Solide basis voor verdere doorontwikkeling van onze informatievoorziening

De afgelopen beleidsperiode, vastgelegd in de Informatiestrategie 2021–2025, heeft een stevige digitale basis gelegd. In 2025 werd zichtbaar hoe deze fundamenten bijdragen aan datagedreven werken binnen alle onderdelen van onze organisatie. Zo zijn dashboards en rapportages ontwikkeld ter ondersteuning van onder meer energiemanagement, kwaliteitsmanagement, privacy & security en ecologie. Ook zijn belangrijke stappen gezet in het verbeteren van datakwaliteit voor peilbesluitevaluaties. Provincie Flevoland, die als InterBestuurlijk Toezichthouder toezicht houdt op hoe wij onze informatie en archieven beheren, heeft deze ontwikkeling erkend en positief beoordeeld.

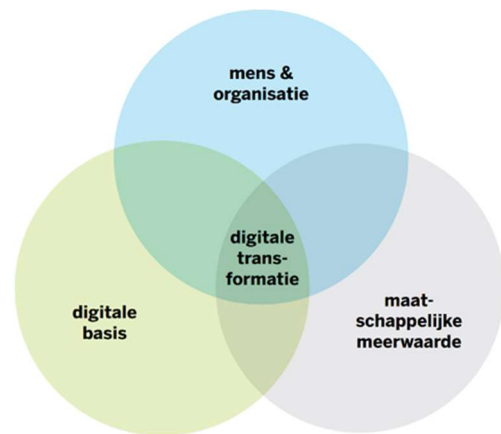
Daarnaast is dit jaar de eerste fase gestart van flexibel datagedreven malen, een ontwikkeling die in 2026 verder vorm krijgt en bijdraagt aan efficiënter en slimmer waterbeheer.

Breed en uniform samenwerken

Naar één uniforme werkwijze voor waterpeilbeheer

In 2025 is intensief gewerkt aan de implementatie van het Centraal Besturingssysteem Waterpeilbeheer (CBS).

De organisatie werkte toe naar één werkomgeving waarin peilbeheer, technisch beheer en procesautomatisering zijn samengebracht. Hierdoor is één uniforme wijze ontstaan van monitoren, besturen en beheren van waterpeilen. Dit heeft geleid tot gezamenlijke standaarden en afspraken die de samenwerking en uitvoeringskwaliteit versterken. Dezelfde uniforme werkwijze bewees zich ook in andere trajecten, zoals het nieuwe contentbeheersysteem voor de website van Zuiderzeeland en de zelf ontwikkelde applicatie voor het schouwproces. Deze beweging naar eenduidige processen en gezamenlijke methodiek wordt de komende jaren verder ondersteund door de Digitale Strategie, die richting geeft tot 2030.

Figuur Digitale transformatie

Digitale dienstverlening

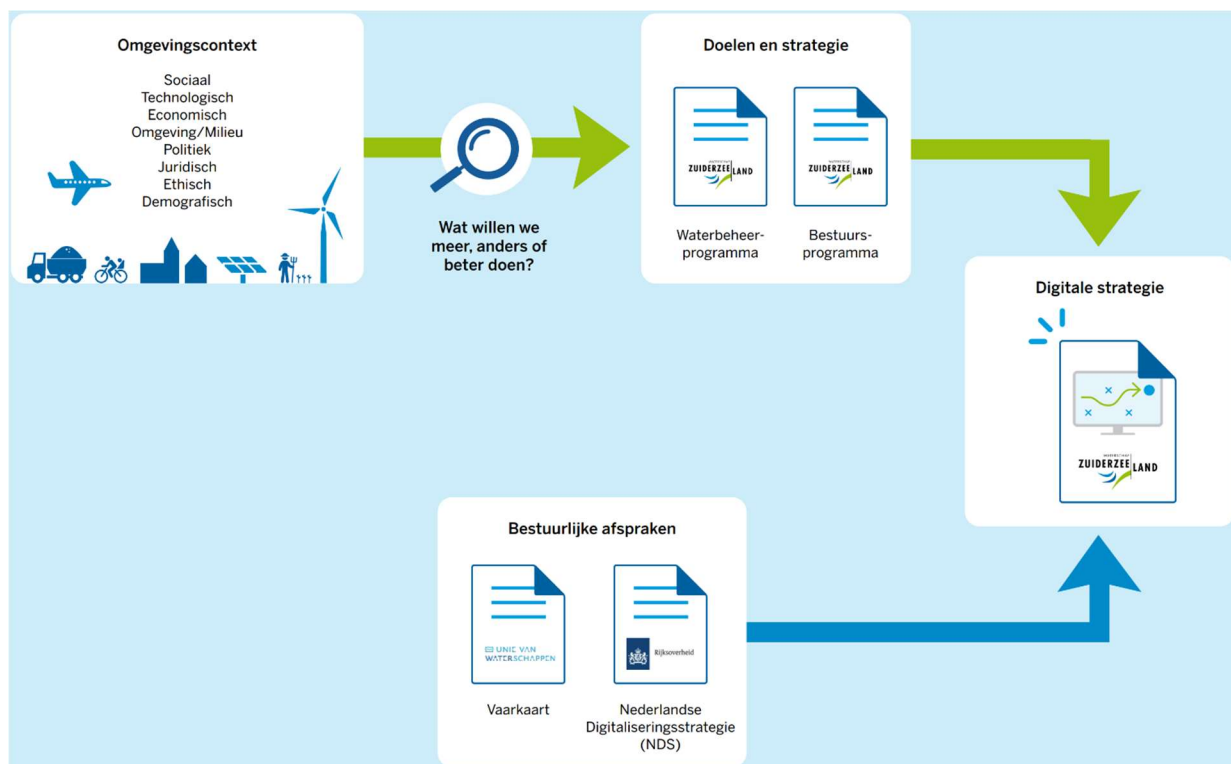
Een moderne en betrouwbare digitale dienstverlening vraagt om veilige identificatie van burgers en bedrijven. Om inwoners en ondernemers beter te bedienen, is gekozen voor de vervanging van het huidige zaakstelsel en vergunning toezicht en handhaving systeem door één integrale oplossing.

In 2026 wordt het nieuwe zaakstelsel stapsgewijs ingevoerd. Waarbij gebruik wordt gemaakt van eigen opgedane ervaringen, maar ook actief van andere waterschappen. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige, toegankelijke en veilige dienstverlening.

Van Informatiestrategie naar Digitale Strategie

In september 2025 stelde het Algemeen Bestuur de Digitale Strategie vast met als motto "digitaal bedreven, open en innovatief". De digitale transformatie raakt steeds dieper verweven met onze wateropgaven en bedrijfsvoering. Daarom is een duidelijke organisatorische koers noodzakelijk. Deze strategie bouwt voort op een solide, veilige digitale basis en investeert in digitale vaardigheden, mensgerichte technologie en datagedreven werken. Ons doel: digitale ontwikkelingen effectief inzetten voor moderne, efficiënte en toekomstgerichte uitvoering van onze taken.

De Digitale Strategie is aangemerkt als speciaal project, waarmee de strategische waarde ervan voor onze organisatie wordt onderstreept.

Figuur 33 Zo komt de Digitale Strategie tot stand

Informatie als fundament voor modern waterbeheer

Betrouwbare en goed ontsloten data vormt het hart van datagedreven werken. In 2025 is gewerkt aan het inzichtelijk maken en verbeteren van datagebruik, zodat informatie eenduidig en breed toepasbaar is. Dit omvat onder andere:

- het inwinnen van watermonsters met drones,
- het verder professionaliseren van dashboards en rapportages,
- het publiceren van datasets via de informatievijver,
- en de realisatie van een nieuw digitaal archief dat zowel ons collectieve geheugen versterkt als bijdraagt aan actieve openbaarmaking.

Deze verbeteringen sluiten naadloos aan bij de Digitale Strategie en ondersteunen transparantie en kwaliteit in waterbeheer.

Figuur 34 Watermonsters inwinnen met een drone

Energie- en toekomstbewust werken

De digitale ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Tegelijkertijd verwachten medewerkers een veilige, soepele en stabiele digitale werkomgeving. In 2025 zijn grote stappen gezet om dit mogelijk te maken, met aandacht voor zowel techniek als de mens achter de techniek.

Onze werkomgeving is verder geoptimaliseerd door de renovatie van het kantoor Larserbos en Emmeloord. Kantoor Emmeloord wordt nog energieneutraal gemaakt. Waarbij we het doorontwikkelen van het werkplekconcept Samen Toekomstgericht Werken, de nodige technische vervangingen en het energieneutraal maken van de kantoren combineren.

De renovatie van de serverruimte, nieuwe en aangepaste werkplekken en de vernieuwde technische inrichting van de vergaderzaal van het Algemeen Bestuur in het Waterschapshuis zijn technische aanpassingen die tijd- en plaats onafhankelijk werken volledig ondersteunen.

Figuur 36 Energieneutraal kantoor Larserbos

Figuur 35 Gerenoveerde serverruimte

Overwogen en gefundeerde keuzes in een groeiende opgave

De toenemende dynamiek van geopolitieke en maatschappelijke ontwikkelingen vraagt om een weerbare organisatie die weloverwogen keuzes maakt. De opgaven binnen de watersector groeien, net als de noodzaak tot intensieve samenwerking met partners zoals het Waterschapshuis.

Om scherp te prioriteren en de bestuurbaarheid te vergroten, is in 2025 stevig geïnvesteerd in portfoliomanagement. Daarbij zijn:

- een portfolioteam ingericht,
- instrumenten ontwikkeld om portfoliomanagement goed uit te voeren,
- en collega's meegenomen in kennis, werkwijzen en verantwoordelijkheden.

Hierdoor kunnen wij initiatieven beter afwegen op urgentie, capaciteit en impact, en wordt de samenhang in onze opgaven versterkt.

➤ Anticiperend en (veer)krachtig

Spreiding ter beheersing van financieringsrisico's

De komende jaren wordt een aantal zeer kapitaalintensieve investeringen uitgevoerd. Het betreft onder andere de versterking van de IJsselmeerdijk en de renovatie en uitbreiding van AWZI Almere (Fit for the Future). Om financieringsrisico's te spreiden en te beheersen is in juni 2025 een deel van de benodigde financiering voor deze toekomstige investeringen al vastgelegd. Er is een viertal leningen aangetrokken, waarvan drie met een uitgestelde storting.

In 2022 sloot Waterschap Zuiderzeeland een zogenaamde 'duurzaamheidslening' af met de Waterschapsbank. Het waterschap ontvangt daarbij achteraf een (beperkte) korting op de rente op het moment dat vooraf gemaakte afspraken op het terrein van duurzaamheid, biodiversiteit en inclusiviteit worden behaald. De duurzaamheidspremie (korting) per KPI is 0,0333%. In 2025 bleken de eerste twee genoemde prestaties te zijn behaald (deze prestaties hadden betrekking op het boekjaar 2024), waardoor we korting van 0,0666% op de rente van de duurzaamheidslening ontvangen.

De ontwikkelwaarden – vertrouwen, verbinding, helderheid en eigenaarschap – waren ook in 2025 het uitgangspunt en de leidraad voor onze ontwikkeling

Ze vormen de kern van onze cultuur- en leiderschapsontwikkeling en zijn onmisbaar om onze watertaken effectief en toekomstbestendig uit te voeren. In 2025 is er uitvoering gegeven aan het jaarplan waarbij we hebben ingezet op intensieve leiderschapsontwikkeling van directie, MT en teammanagers. Daarnaast hebben alle teams een teamtraining ontvangen waarin samenwerking en teamdynamiek centraal stonden. Om vanuit Leren en Ontwikkelen bij te dragen aan de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers bieden we een leeraanbod aan in lijn met de ontwikkelwaarden. Zo organiseerde de ZZL Academie de Zomer- en Winterschool, waarbij de thema's 'Helderheid' en 'Eigenaarschap' centraal stonden. Ook boden we waardevolle trainingen aan in de Waterkracht Academie.

Diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie zijn belangrijk voor ons werk

Verschillende perspectieven en achtergronden maken ons sterker, zorgen voor betere samenwerking en helpen ons om goede besluiten te nemen. In 2025 stond het komen tot een strategie en concrete doelen centraal. Deze uitwerking is opgenomen in een besluit dat begin 2026 aan het MT wordt voorgelegd. Tegelijkertijd is een bestuurlijk proces gestart om de eerder vastgestelde visie te bespreken. Samen met het uitgewerkte strategieplan wordt ook deze uitwerking begin 2026 ter besluitvorming voorgelegd, waarna de uitvoering kan starten.

Personeel in cijfers		
Omschrijving	2025	2024
Medewerkers in dienst	432	370
Instroom	132	37
Uitstroom	70	24
Doorstroom	74	52
Man/Vrouw	269/163	242/128
Deeltijders	133	110
Ziekteverzuim	5%	4,3%

Figuur 37 Betrokken en enthousiast

Waterschap Zuiderzeeland zet zich blijvend in voor de invulling van de Wet Banenafpraak

Dit heeft ertoe geleid dat de invulling van het opgelegde quotum gestegen is ten opzichte van 2024. Waar in 2024 voor 84,8% invulling is gegeven aan het quotum, is dit voor 2025 gestegen naar 90,6%. Wat betekent dat we meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek hebben kunnen bieden in onze organisatie. Dit vraagt vaak extra aandacht en kan een uitdaging vormen. De interne jobcoach ondersteunt de leidinggevenden en de medewerkers. Bij het overgrote deel van deze medewerkers zien we mooie ontwikkelingen. Ondanks inspanningen vanuit beide kanten kan het zijn dat na zorgvuldige afwegingen de conclusie getrokken moet worden dat er geen match is. Ook dit is helaas voorgekomen in 2025. Het bieden van een passende werkplek heeft Waterschap Zuiderzeeland hoog in het vaandel staan. Wij zetten ons ervoor in om dit blijvend te realiseren.

Digitale weerbaarheid: veilig gedrag als basis

De mens vormt nog altijd de grootste factor in digitale én fysieke (on)veiligheid. Daarom hebben we in 2025 blijvend geïnvesteerd in het versterken van veilig gedrag binnen onze organisatie. Elke medewerker volgt instructiesessies die worden verzorgd door privacy- en securityspecialisten en op basis van onze bewustwordingskalender organiseren we aanvullende activiteiten. Daarmee versterken we organisatiebreed bewust veilig digitaal handelen en vergroten we structureel onze digitale fitheid. Tijdens de Maand van de Cybersecurity is onze alertheid verder vergroot door gerichte communicatie over phishing, het zichtbaar dragen van toegangspassen en het aanspreken van onbekenden in het gebouw. Door de combinatie van training, herhaling en zichtbaarheid herkennen medewerkers risico's sneller en passen zij dagelijks bewust veilig werken toe.

Bewust en verantwoord gebruik van kunstmatige intelligentie

Zuiderzeeland maakte in 2025 de stap van 'verkennen' naar 'bewust en verantwoord toepassen' van kunstmatige intelligentie (AI). Met de oprichting van een intern adviesteam zijn expertisegebieden zoals privacy, ethiek, informatieveiligheid, techniek, informatiemanagement en adoptie samengebracht. Vanuit deze multidisciplinaire samenwerking zijn richtlijnen en spelregels voor zorgvuldig AI-gebruik aangescherpt en organisatiebreed gedeeld.

We investeerden gericht in vaardigheden door middel van toolboxes, trainingen en individuele coaching. Specifieke aandacht ging uit naar het managementteam en het dagelijks bestuur. Nieuwe AI-toepassingen zijn alleen ingezet na zorgvuldig privacy- en ethiekonderzoek, zodat innovaties veilig én verantwoord worden toegepast in ons werk.

Continu alert: waken over digitale veiligheid

De afgelopen jaren hebben we een solide basis gelegd voor informatieveiligheid binnen ons waterschap. In 2025 is zichtbaar dat digitale dreigingen toenemen, mede door geopolitieke spanningen wereldwijd. We benutten actuele gebeurtenissen, zoals de NAVO-top, voor gerichte alertheidscampagnes. Zo blijven we investeren in bewust en veilig digitaal handelen naast alle organisatorische en technische maatregelen die we treffen. We hanteren een risicogebaseerde integrale aanpak, waarin we technische en fysieke maatregelen combineren met het vergroten van bewustzijn bij medewerkers. Zo zorgen we dat collega’s alert blijven, risico’s herkennen en handelen in lijn met landelijke normen en wetgeving.

5.2.2 Speciale investeringen programma Financiën, organisatie en informatie

Speciaal exploitatieproject	Programma
Digitale Strategie	Financiën, organisatie en informatie
<p>Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van september 2025 ingestemd met de Digitale Strategie 2026-2030 en deze aangewezen als speciaal project. In de P&C 2026 en daarna (beginnend met de vastgestelde B&MR 2026-2030) wordt gerapporteerd over dit project. In dit jaarverslag vindt u de verantwoording over de vorige strategie, de Informatiestrategie 2021-2025, in de programmatekst.</p>	

5.2.3 Afronding maatregelen programma Financiën, organisatie en informatie

In het boekjaar afgeronde maatregelen:

- Actualisatie van het treasury statuut (2025).

5.3. Wat heeft het gekost?

➤ **Programmalaasten**

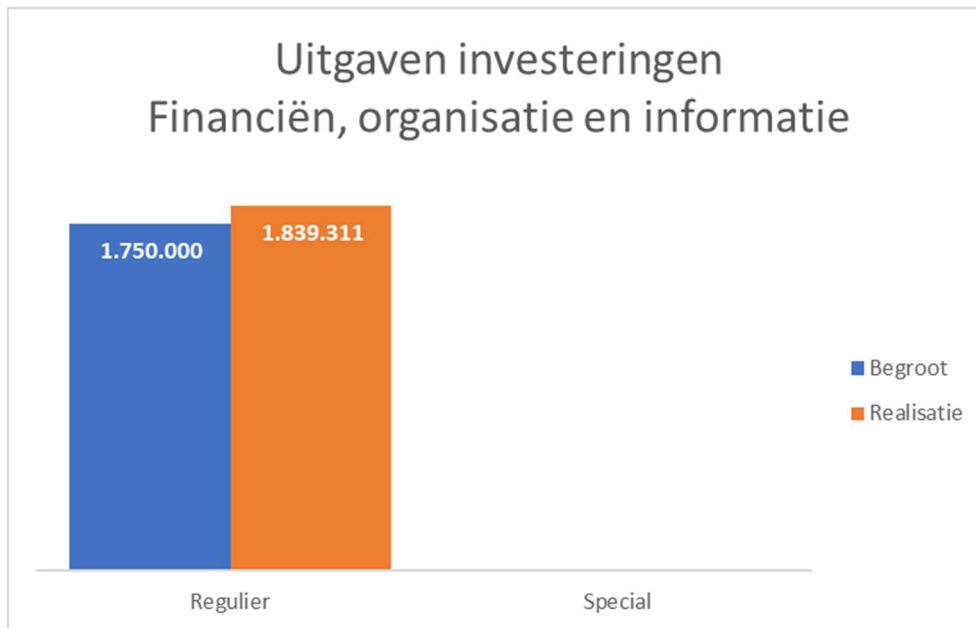
Overzicht programma Financiën, organisatie en informatie (bedragen x € 1.000.000)

Programma Financiën, organisatie en informatie	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	26,7	26,4	26,1	22,7
Baten	- 0,5	- 0,5	- 0,3	- 0,3
Netto lasten	26,2	25,9	25,8	22,4

In paragraaf 7.3 is een toelichting opgenomen over de belangrijkste afwijkingen.

➤ Investerings

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de gerealiseerde uitgaven in 2025 per type investering (Realisatie) in relatie tot de verwachte uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). Het betreft binnen dit programma alleen reguliere investeringen, er zijn geen speciale investeringen gepland in 2025.

Toelichting:

Ondanks een uitgestelde investering (gevelreiniging en kitvoegen, op basis van een inspectierapport verschoven naar 2030) en een vervallen investering (vervangen buitenzonwering, is geen investering maar behoort tot regulier periodiek onderhoud) zijn de uitgaven in 2025 hoger dan begroot door met name hogere uitgaven voor project Serverruimte (verschuiving vanuit 2024). De hogere uitgaven voor project Serverruimte worden veroorzaakt door enerzijds een tegenvallende offerte en anderzijds hogere prijsontwikkelingen.

6. Verplichte Paragrafen

Het Waterschapsbesluit bepaalt dat in de jaarstukken paragrafen worden opgenomen, waarin op de beleidslijnen wordt verantwoord zoals vastgelegd in de programmabegroting. Ook worden de opbrengsten van de waterschapsbelastingen verantwoord. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de jaarstukken staan worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor het Algemeen Bestuur voldoende inzicht krijgt.

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken. Met de genoemde onderwerpen is vrijwel altijd een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

Het Waterschapsbesluit schrijft de volgende paragrafen voor:

- Bedrijfsvoering;
- Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar;
- Incidentele baten en lasten;
- Onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen;
- Waterschapsbelastingen;
- Weerstandvermogen;
- Financiering;
- Verbonden partijen;
- EMU-saldo;
- Topinkomens.

In deze programmabegroting is ook de Openbaarheidsparagraaf opgenomen. Deze paragraaf vloeit voort uit de Wet open overheid.

6.1. Bedrijfsvoering

Het beleid, de activiteiten en de daarmee gemoeid zijnde lasten van de bedrijfsvoering van Waterschap Zuiderzeeland zijn opgenomen in het programma Financiën, organisatie en informatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2025 is het de verantwoordelijkheid van het college van Dijkgraaf en Heemraden om een oordeel te geven over de rechtmatigheid van hun handelen, wat betekent dat ze moeten aantonen dat ze zich aan alle wetten en regels houden. Tot en met 2024 lag deze verantwoordelijkheid bij de accountant. Deze geeft vanaf 2025 alleen een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is. In paragraaf 9.2 van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording over 2025 opgenomen. Onderstaand betreft de toelichting hierop.

1. Wijze waarop de rechtmatigheidsverantwoording tot stand is gekomen

Het college geeft in de rechtmatigheidsverantwoording aan in hoeverre de in de jaarrekening 2025 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de bepalingen zoals vermeld in het normenkader 2025 waarin de relevante wet- en regelgeving zijn opgenomen. Dit normenkader is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 28 oktober 2025. Er is sprake van een rechtmatigheidsfout wanneer de geldende wet- en regelgeving niet is nageleefd. Van een onduidelijkheid is sprake indien het college (nog) niet kan aangeven of sprake is van een fout of niet.

In de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Zuiderzeeland 2025 zijn de uitgangspunten voor het financieel beleid, het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie opgenomen. Deze verordening is op 10 juni 2025 door het Algemeen Bestuur

vastgesteld en is van toepassing voor boekjaar 2025. Het Algemeen Bestuur heeft de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves. Deze bedraagt daarmee voor boekjaar 2025 € 2,3 miljoen. De rapporteringstolerantie voor het toelichten van geconstateerde onrechtmatigheden is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op € 200.000.

Binnen het waterschap worden interne controles uitgevoerd op de belangrijkste financiële processen om tot een adequate rechtmatigheidsverantwoording te komen. De diepgang van deze controles is afgestemd met de externe accountant.

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt een toelichting gegeven over de oorzaken van de geconstateerde onrechtmatigheden. De toelichting bestaat uit een beschrijving van de geconstateerde afwijkingen, een toelichting op het ontstaan van de afwijkingen en de beheersmaatregelen die het college treft om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Deze toelichting wordt gegeven voor de drie rechtmatigheidscriteria waar de rechtmatigheidsverantwoording, volgens de kadernota Rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV, betrekking op heeft. Dit zijn het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium.

2. Toelichting op geconstateerde afwijkingen ten aanzien van de rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Er is sprake van begrotingsonrechtmatigheid als de door de door het AB vastgestelde kostenbudgetten worden overschreden of als het Algemeen Bestuur niet tijdig is geïnformeerd over een begrotingsafwijking. Het Algemeen Bestuur heeft in de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Zuiderzeeland 2025 duiding gegeven aan het begrip tijdig. In 2025 is er een begrotingsonrechtmatigheid van € 0,6 miljoen vastgesteld. Deze afwijking bestaat uit een niet tijdig gemelde onderschrijding van de baten op programma Financiën, organisatie en informatie van € 0,2 miljoen en een overschrijding van de lasten van € 0,4 miljoen op het programma Schoon gezuiverd water. De onderschrijding op de baten komt door lagere kosten en een lagere doorbelasting van Waterkracht. Deze onderschrijding van de baten was lopende het jaar bekend en hierover is het AB niet geïnformeerd. De overschrijding op de kosten komt door de extra afboeking van de waarde van zonnepanelen.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium gaat over het volgen van de regels opgenomen in het normenkader vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Waterschap. Dit criterium betekent dat het Waterschap zich aan alle regels moet houden bij financiële handelingen, zoals bij subsidies, aanbestedingen en personeelskosten.

De rechtmatigheidsafwijkingen hebben betrekking op niet juist gevolgde procedures in het kader van EU-aanbestedingen. De onrechtmatigheid over 2025 bedraagt € 15,2 miljoen inclusief doorwerking naar latere jaren en correcties van de al eerder meegenomen onrechtmatigheden voor 2025. De onrechtmatigheid wordt voor een bedrag van € 12 miljoen veroorzaakt door een onrechtmatig inkoopcontract met betrekking tot energielevering. Ten behoeve van een nieuw contract is een marktverkenning uitgevoerd. Na contact met mogelijke leveranciers is gebleken dat er maar één marktpartij geschikt was om deze dienst te leveren. Met deze partij is een contract gesloten. Een groot deel van het contract bestaat uit de aankoop van energie tegen beurs/marktwaarde. Omdat een formele openbare kennisgeving van het voornemen om met deze partij een contract aan te gaan (vrijwillige transparantie) tijdens de aanbestedingsprocedure ontbrak, is het contract als onrechtmatig beoordeeld. Het bedrag van € 12 miljoen betreft een inschatting van de contractwaarde, inclusief doorwerking tot en met 2028. € 0,8 miljoen van het onrechtmatige bedrag heeft betrekking op onderhoud (riool)gemalen en diverse technische installaties. Voor € 1,1 miljoen zijn er onder andere meetapparatuur, audiovisuele middelen en diverse klein materieel en gereedschap op onrechtmatige wijze aangeschaft. Verder heeft € 0,3 miljoen betrekking op leasecontracten en op € 0,2 miljoen ICT-diensten.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

Binnen het waterschap is een eenduidig M&O-beleid vastgesteld. Hierin worden de beheersmaatregelen van alle afdelingen binnen het waterschap opgenomen waardoor het waterschap het misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving voorkomt. Op basis van de huidige werkende processen binnen het waterschap hebben wij geen bevindingen ten aanzien van

misbruik en oneigenlijk gebruik. Op dit onderdeel zijn daarmee geen financiële onrechtmatige fouten of onzekerheden te melden.

6.2. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

In de paragraaf betreffende de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar kan worden ingegaan op externe en interne ontwikkelingen die zich sinds het vaststellen van de vorige begroting en de behandeling van de meerjarenraming hebben voorgedaan. Bovendien kunnen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de vorige begroting en de meerjarenraming zijn gehanteerd, en belangrijke afwijkingen in de cijfers van de meerjarenraming in deze paragraaf nader worden toegelicht.

Bij Waterschap Zuiderzeeland is ervoor gekozen om de algemene ontwikkelingen van het afgelopen jaar in de inleiding van het jaarverslag op te nemen en de programma specifieke ontwikkelingen mee te nemen in de programmaverantwoording.

6.3. Incidentele baten en lasten

De paragraaf betreffende de incidentele baten en lasten bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig moeten worden beschouwd ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren. De jaarrekening 2025 bevat geen baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen en derhalve als incidenteel kunnen worden bestempeld.

6.4. Onttrekkingen voorzieningen en bestemmingsreserves

In de paragraaf betreffende de onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves is gedaan. Conform het vastgestelde beleid worden, voordat gelden kunnen worden onttrokken uit bestemmingsreserves, voorstellen worden gedaan aan het Algemeen Bestuur. Pas na vaststelling van deze voorstellen kunnen gelden uit de bestemmingsreserves worden onttrokken. Een overzicht met de onttrekkingen uit voorzieningen en bestemmingsreserves is opgenomen in de toelichting op de balans.

6.5. Waterschapsbelastingen

Anders dan gemeenten en provincies ontvangen waterschappen geen bijdrage van het Rijk voor de bekostiging van hun taken. Waterschappen bekostigen hun taken door het heffen van belastingen: de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. In de onderstaande tabellen worden de geprognosticeerde en gerealiseerde belastingopbrengsten weergegeven.

De aanslagoplegging en invordering van de waterschapsbelastingen geschiedt door het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT). De gerealiseerde belastingopbrengsten zijn ontleend aan het jaaroverzicht belastingopbrengsten 2025, dat is opgesteld door GBLT. De controle op de juistheid en volledigheid van de belastingopbrengsten maakt onderdeel uit van het controleprogramma van de accountant van GBLT.

Overzicht belastingen, per kostendrager (bedragen x € 1.000.000)

Taak	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Watersysteemtaak	67,8	68,5	68,7	62,5
Zuiveringstaak	43,7	44,3	45,4	39,2
Totaal	111,5	112,8	114,1	101,7

De opbrengsten van de twee taken bestaan zowel uit de opbrengst van de heffingen als de 'negatieve' opbrengst kwijtschelding en overig.

Overzicht belastingen, onderdeel watersysteemheffing (bedragen x € 1.000.000)

Watersysteemheffing	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Watersysteemheffing ingezetenen	17,4	17,4	17,4	16,0
Watersysteemheffing gebouwd	35,7	36,4	36,4	33,1
Watersysteemheffing ongebouwd	12,0	12,0	12,0	11,0
Watersysteemheffing wegen	0,9	0,9	0,9	0,8
Watersysteemheffing natuur	1,5	1,5	1,5	1,3
Verontreinigingsheffing	1,0	1,0	0,9	0,9
Watersysteemheffing vorige jaren	-	-	0,3	0,1
Subtotaal watersysteemheffing	68,5	69,2	69,4	63,2

De gerealiseerde watersysteemheffing van het aanslagjaar 2025 is grotendeels in lijn met de primitief begrote heffing. De realisatie van de watersysteemheffing gebouwd laat een voordeel zien door de hogere WOZ-taxaties dan begroot.

Overzicht belastingen, onderdeel zuiveringsheffing (bedragen x € 1.000.000)

Zuiveringsheffing	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Zuiveringsheffing huishoudens	33,3	33,3	33,2	29,6
Zuiveringsheffing bedrijven	11,7	11,9	12,4	10,4
Zuiveringsheffing vorige jaren	-	0,4	1,0	0,2
Subtotaal zuiveringsheffing	45,0	45,6	46,6	40,3

De opbrengst uit de zuiveringsheffing over aanslagjaar 2025 valt hoger uit dan in de bijgestelde begroting was geraamd. In deze bijgestelde begroting was reeds rekening gehouden met een stijging van de opbrengsten uit de zuiveringsheffing voor bedrijven. Met name bij de meetbedrijven is de realisatie echter nog hoger dan vooraf werd verwacht.

Overzicht belastingen, onderdeel kwijtschelding (bedragen x € 1.000.000)

Kwijtschelding	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Watersysteemheffing ingezetenen	- 0,8	- 0,8	- 0,7	- 0,7
Zuiveringsheffing huishoudens	- 1,2	- 1,2	- 1,2	- 1,1
Subtotaal kwijtschelding	- 2,0	- 2,0	- 1,9	- 1,8

In het jaar 2025 is de gerealiseerde kwijtschelding vrijwel gelijk aan de bijgesteld begrote kwijtschelding.

Overzicht belastingen, totalen (bedragen x € 1.000.000)

Heffing	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Watersysteemheffing	68,5	69,2	69,4	63,2
Zuiveringsheffing	45,0	45,6	46,6	40,3
Kwijtschelding	- 2,0	- 2,0	- 1,9	- 1,8
Totaal belastingen	111,5	112,8	114,1	101,7

In de onderstaande tabellen worden de begrote en gerealiseerde belastingeenheden weergegeven, exclusief de in het jaar 2025 gerealiseerde eenheden over voorgaande jaren.

Eenheden watersysteemheffing (x 1.000)

Watersysteemheffing	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Watersysteemheffing ingezetenen	181	181	180	178
Watersysteemheffing gebouwd	81.877	83.444	83.506	78.516
Watersysteemheffing ongebouwd	102	102	102	101
Watersysteemheffing wegen	4	4	4	4
Watersysteemheffing natuur	118	118	118	114
Verontreinigingsheffing	14	14	12	12

De cijfers in de bovenstaande tabel laten zien dat de primitief begrote en gerealiseerde eenheden bij de meeste belastingsoorten dicht bij elkaar liggen. Alleen bij de watersysteemheffing gebouwd zien we hogere eenheden.

Eenheden zuiveringsheffing (x 1.000)

Zuiveringsheffing	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Zuiveringsheffing huishoudens	429	429	428	423
Zuiveringsheffing bedrijven	152	154	160	149
Totaal	581	583	588	572

De opbrengst uit de zuiveringsheffing voor bedrijven is hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van het aantal vervuilingseenheden bij de meetbedrijven.

6.6. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen zegt iets over de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt om bedrijfsrisico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen op te kunnen vangen. Hierbij zijn de beschikbare weerstandscapaciteit en risico's bepalende factoren. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het bedrag dat is benodigd om risico's af te dekken te delen⁵.

De basis voor financiële toekomstbestendigheid wordt in het schulden- en reserve beleid geborgd door de normen voor de schulden- en totale reserve omvang. De norm is gebaseerd op de netto begrotingsomvang en is in mindere mate benaderd vanuit het weerstandsvermogen. Wel is in het beleid opgenomen dat de minimale omvang van de algemene reserve is gebaseerd op de uitkomsten van de risico analyse. Daarmee is het weerstandsvermogen in beginsel altijd minimaal 1,0 bij waterschap Zuiderzeeland en daarmee dus voldoende.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt te berekenen:

Beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2025 voor resultaatbestemming (bedragen x € 1.000.000)

Weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	21,9
Tariefegalisatiereserve	5,1
Beschikbare weerstandscapaciteit	27,0

In december 2022 heeft het Algemeen Bestuur het schulden- en reservebeleid vastgesteld. Dit beleid heeft als doel om de gezonde financiële positie van het waterschap ook voor de toekomst te borgen. In dit beleid zijn een aantal referentiewaarden opgenomen voor o.a. schuldenomvang en het totaal van de reserves aan het *eind van de planperiode*. Jaarlijks wordt in de Kadernota bezien of aan het eind van de planperiode wordt voldaan aan deze referentiewaarden en zo nodig wordt het tariefscenario hierop bijgesteld (laatst vastgestelde Kadernota: Kadernota 2024-2027 AB juli 2023).

Zoals hierboven weergegeven is in het beleid opgenomen dat de minimale omvang van de algemene reserve gebaseerd is op de uitkomsten van de risicoanalyse. Het weerstandsvermogen is daarmee altijd minimaal 1,0, ook ultimo 2025, en daarmee dus voldoende.

Risico's

In deze paragraaf wordt gerapporteerd over alle bestuurlijk relevante risico's die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie zoals deze op balansdatum bestaan.

Huidige macro-economische omstandigheden kunnen impact hebben

De Nederlandse economie groeit, zo geeft het Centraal Planbureau (CPB) aan in de raming van september 2025, met 1,4% in 2026. Ook de koopkracht stijgt licht in 2026 met 1,3%. Het landelijke begrotingstekort blijft in 2026 ongewijzigd, met -2,7% tot dicht tegen de EU-norm van -3% bbp.

Inschattingen voor de prijsontwikkelingen worden jaarlijks in de begroting zo reëel mogelijk gemaakt en gebaseerd op voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB). In juni 2025 liet De Nederlandsche Bank (DNB) weten dat de inflatie naar verwachting daalt tot onder de 3%, maar nog wel boven het streefniveau van 2% blijft liggen. Daarbij bestaat ook een grote mate van onzekerheid over de prijsontwikkeling, door onder andere spanningen in het Midden-Oosten en onzekerheden rondom het beleid onder de Amerikaanse president Trump. Hiermee kan ook in

⁵ Uit de laatste risico-inventarisatie kwam een totaalbedrag van € 10,5 miljoen aan bedrijfsrisico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen

2026, net als in 2024 en 2025, de daadwerkelijke kostenontwikkeling afwijken van de begrote inflatie in november 2025.

Een belangrijke prijsonzekerheid is dat van de voor het waterschap belangrijke Grond-, Weg- en Waterbouwindex (GWW) geen voorspelling wordt gepubliceerd. En daarom gaan we uit van de consumentenprijsinflatie. Over langere tijd gezien komen deze inflatiecijfers overeen, maar in individuele jaren kan dit fors verschillen.

De kostenschattingen rondom inflatie en loonontwikkeling zijn gebaseerd op voorspellingen van gerenommeerde bureaus zoals het CPB en DNB. De geopolitieke situatie in de wereld is onzeker, dat kan invloed hebben op de macro-economische omstandigheden. Wijzigende macro-economische omstandigheden kunnen leiden tot snelle, omvangrijke wijzigingen. Deze wijzigingen kunnen dan ook direct invloed hebben op de kostenontwikkeling in de komende jaren.

Energieprijzen en kosten netbeheer

Specifiek voor energieprijzen en de kosten van netbeheer, transport en energiebelasting geldt dat die een aanzienlijke impact hebben op de totale kosten. Elektriciteit en gas worden ingekocht tegen een marktconforme kwartierprijs. Deze ligt niet vooraf vast en kan sterk fluctueren. Deze prijsontwikkeling is gebaseerd op de forwardmarkt ten tijde van het opstellen van de begroting. Ook hier kan de daadwerkelijke prijsontwikkeling afwijken (in zowel positieve als negatieve zin).

Netcongestie

Het oplossen van de netcongestie is uitgesteld tot op zijn vroegst 2033 en waarschijnlijk zelfs 2035. Er is op dit moment geen capaciteit te verdelen. Op basis van het prioriteringskader van de ACM staat het waterschap bovenaan de wachtlijst. Mocht er een versnelling plaatsvinden, dan zijn wij wel als eerste aan de beurt. De impact op het uitvoeren van onze kerntaken wordt groter. Vooral in de waterketen zal netcongestie in de loop naar 2035 vaker tot problemen leiden. We verkennen hierbij onder andere of alternatieve contractvormen en sturing van het energieverbruik een oplossing kan geven. We maken gebruik van de afspraken in de netcongestiedeal om ondersteuning te krijgen in het beantwoorden van dit vraagstuk. Ook maken we gebruik van het toegewezen budget van €50.000 om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Het gaat dan concreet om haalbaarheidsstudies voor batterijen voor piekgebruik in de waterketen.

Stikstof

In december 2024 besloot de Raad van State dat intern salderen niet meer mogelijk is zonder natuurvergunning. Bij intern salderen worden de stikstofgevolgen van een nieuw project weggestreept tegen de stikstof die het oude, vergunde project op die locatie al veroorzaakte. Deze wijzigingen beperken de mogelijkheden van waterschappen en kunnen gevolgen hebben voor de voortgang van projecten, zoals de uitvoering van Kaderrichtlijn Water (KRW)-maatregelen. Het is nog onduidelijk of de uitspraak in de Greenpeace-zaak van januari 2025 soortgelijke gevolgen gaat hebben voor de projecten van de waterschappen. Daar waar het voorkomen van stikstofuitstoot niet mogelijk is, kan door middel van een ADC-toets vooralsnog toch een vergunning worden verkregen: voor projecten waarvoor geen alternatieven zijn (A), die van doorslaggevend belang zijn (D) en waar compensatie (C) wordt geregeld voor de beschadigde natuur door aanleg van nieuwe vergelijkbare natuur.

Oninbaarheid belastingen

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een dotatie aan de voorziening oninbare belastingdebiteuren van € 0,4 miljoen. Dit bedrag is gelijk aan de begrote dotatie aan deze voorziening in voorgaande jaren. In het jaar 2025 was de noodzakelijke dotatie aan deze voorziening bijna € 0,4 miljoen en daarmee gelijk aan het begrote bedrag. De noodzakelijke dotatie aan deze voorziening is sterk afhankelijk van eventuele faillissementen bij bedrijven die veel vervuilingseenheden lozen. GBLT probeert dit risico te verkleinen door het opleggen van voorlopige aanslagen ter hoogte van het verwachte aantal vervuilingseenheden bij deze bedrijven.

Landelijk Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2024 hebben de 21 waterschappen tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem afgesproken om voor de periode 2030–2036 gezamenlijk € 1,25 miljard (prijspeil 2023) aanvullend beschikbaar te stellen voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Deze afspraak maakt onderdeel uit van de herijking van het HWBP en is gekoppeld aan een evenredige bijdrage van het Rijk. In het voorjaar van 2025 heeft het Rijk toegezegd € 1

miljard beschikbaar te stellen. De invulling van de resterende € 250 miljoen is afhankelijk gesteld van de verdere uitwerking van de herijking en de voortgang van het landelijke programma.

Binnen de landelijke HWBP-programmering worden op dit moment uitsluitend dijktrajecten met een oordeel D geprogrammeerd. De dijktrajecten met een oordeel D van Waterschap Zuiderzeeland zijn in de programmering opgenomen. Voor dijktrajecten met een oordeel C bestaat het risico dat op termijn een financieel of programmatisch knelpunt ontstaat. Een aantal dijktrajecten van Waterschap Zuiderzeeland heeft een dergelijk oordeel. Binnen het waterschap is hiervoor nadrukkelijk aandacht en worden mogelijke oplossingsrichtingen verkend om dit risico te beheersen.

Het HWBP wordt gefinancierd door het Rijk en de waterschappen. Het Rijk draagt 50% bij aan de projectuitgaven. De overige 50% wordt door de waterschappen opgebracht, bestaande uit een collectieve solidariteitsbijdrage van 40% en een projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) van 10% door het uitvoerende waterschap. In de afgelopen jaren konden de solidariteitsbijdragen afwijken van de begroting, onder meer door bijstellingen in de programmering en verschillen tussen raming en realisatie van projectuitgaven. Binnen de herijking van het HWBP is daarom ingezet op het vergroten van de voorspelbaarheid en stabiliteit van deze bijdragen. Landelijk is een advies uitgewerkt om te komen tot één jaarlijks verrekenmoment, waarbij de eindafrekening van het voorgaande jaar wordt verwerkt in de bijdrageberekening van het lopende jaar. Deze werkwijze is afhankelijk van instemming van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, omdat verrekening tussen begrotingsjaren noodzakelijk is. Totdat hierover definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden, blijft het risico bestaan dat de solidariteitsbijdrage in een begrotingsjaar afwijkt van de raming, wat kan leiden tot bestuurlijke bijsturing, bijvoorbeeld via een begrotingswijziging.

Versterking IJsselmeerdijk

Medio 2025 is de realisatiefase gestart. Bij start van deze fase is een subsidie aangevraagd bij het HWBP. Na het afgeven van de subsidiebeschikking door het HWBP is Zuiderzeeland in principe de risicodragende partij. Om het risico op overschrijdingen te minimaliseren, is in de verkennings- en planuitwerkingsfase veel aandacht geweest voor het identificeren en mitigeren van risico's. Deze aanpak wordt in de realisatiefase doorgezet. Daarnaast wordt een realistische risicoreservering aangehouden (in geld én tijd) om eventuele tegenvallers op te vangen. Hiermee wordt het risicoprofiel beheersbaar en acceptabel geacht. Voor grote onvoorziene tegenvallers kan aanvullend een beroep worden gedaan op de bestaande HWBP-regelingen.

Versterking Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk

Het project Ketelmeerdijk-Vossemeerdijk bevond zich in 2025 in de verkenningsfase. In 2025 is het in de begroting 2025 gerapporteerde financiële risico gereduceerd, doordat inmiddels de planuitwerkingsfase en de realisatiefase in de landelijke HWBP-programmering zijn opgenomen.

Versterking Oostvaardersdijk

Voor de Oostvaardersdijk lag in 2025 het voornaamste risico in de noodzaak om de aard en stabiliteit van de opgave zorgvuldig te duiden, mede gezien de (mogelijke) rol van de voorliggende leidammen en de ruimtelijke ordeningsplannen in de omgeving. Dit vroeg om aanvullende onderzoeken en afstemming binnen het kader van de ingangstoets van het HWBP. Deze onderzoeken werden in 2024 uitgevoerd. Zuiderzeeland beperkte het risico door in 2025 te starten met een gefaseerde voorverkenning en nadere veiligheidsanalyse, ondersteund door specialistengesprekken met externe deskundigen. Besluitvorming over eventuele vervolgstappen is nadrukkelijk afhankelijk gesteld van de uitkomsten van deze analyses.

Slibeindverwerking

Waterschap Zuiderzeeland is deelnemer in de GR Slibverwerking samen met zeven andere waterschappen. De GR Slibverwerking is vervolgens aandeelhouder B in HVC. De aandeelhouder B staat 100% garant voor de geldleningen ten behoeve van de slibverwerkingsinstallaties. De financiering van de bouw van de nieuwe slibdrooginstallatie (SDI) te Alkmaar bereikt einde boekjaar 2025 haar top, en de GR staat per 1 januari 2026 in totaal garant voor ca. € 135 miljoen. De deelnemers staan naar rato garant: voor Zuiderzeeland komt dit neer op een bedrag van ca. € 10,3 miljoen. De komende jaren zal deze financiering weer gaan aflopen door aflossingen, na het gereedkomen van de slibdrooginstallatie (SDI) te Alkmaar. Waterschap Zuiderzeeland heeft als nieuwe aandeelhouder tevens een achtergestelde lening verstrekt als met een waarde van ca. € 1 miljoen ultimo 2025.

Tot en met de oplevering van deze te realiseren SDI van HVC betaalt Waterschap Zuiderzeeland net als de andere aandeelhouders een extra vereveningsbijdrage om de extra kosten als gevolg van de uitloop van de realisatie van de SDI solidair te dragen. Deze extra verhogingen worden gedekt uit de bestemmingsreserve slibverwerking. Bij (verdere) vertraging van de bouw van de SDI is de reserve mogelijk niet meer toereikend om de extra kosten te dekken.

Afschaffing vrijstelling verbranden zuiveringsslib

Het demissionaire kabinet is van plan om de huidige vrijstelling voor het verbranden van zuiveringsslib binnen de afvalstoffenbelasting af te schaffen. De afschaffing maakt mogelijk onderdeel uit van de begrotingskeuzes die het Rijk maakt voor het belastingplan 2026. Het vervallen van de vrijstelling kan voor het waterschap leiden tot hogere kosten, waarvan de exacte impact op dit moment lastig te bepalen is. De Unie van Waterschappen heeft hierover zorgen geuit richting het Rijk. Op het moment van schrijven wordt op aandringen van de Unie alsnog een Uitvoeringstoets Decentrale Overheden uitgevoerd, waarvan de resultaten in Q1 2026 bekend zullen worden. Ook wordt gezocht naar alternatieve dekking voor de tariefsverhoging. Beide sporen richten zich op een besluit dat bij de Voorjaarsbesluitvorming 2026 wordt meegenomen.

Afschaffen BTW-koepelvrijstelling

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in enkele uitspraken bepaald dat de koepelvrijstelling in de BTW beperkter moet worden toegepast dan tot nu toe gebruikelijk was. In afwachting van reparatie via Europese regelgeving is de aangekondigde inperking van de koepelvrijstelling per 1 januari 2019 opgeschort. Het kabinet heeft zich ingespannen voor reparatie via Europese regelgeving. Het is duidelijk geworden dat benodigde unanimiteit van alle lidstaten voor de aanpassing van de Europese regelgeving niet waarschijnlijk is. De koepelvrijstelling wordt vooralsnog gedoogd. Het is onduidelijk hoe dit dossier verder gaat verlopen. Er zijn sinds 2019 geen ontwikkelingen meer merkbaar.

Uitspraak over btw-heffing op pensioenpremies

Op 30 september 2025 heeft het Hof Arnhem-Leeuwarden twee uitspraken gedaan met betrekking tot pensioenuitvoering en BTW. In deze uitspraken heeft het Hof - kort weergegeven - beslist dat de uitvoering van een pensioenregeling een dienst is die niet kwalificeert als een voor de BTW vrijgestelde verzekeringdienst. Bij effectuering van deze uitspraken zou het pensioenfonds recht hebben op aftrek van voorbelasting en de volledige pensioenpremie belast zijn met BTW. Dit zou aanzienlijke financiële gevolgen voor ons waterschap hebben, maximaal ca. € 1,4 miljoen, omdat wij de betreffende BTW niet kunnen aftrekken.

Echter, de staatssecretaris van Financiën heeft op 12 november 2025 in een officiële mededeling kenbaar gemaakt dat hij deze Hof-uitspraken niet overneemt als uitgangspunt voor de belastbaarheid van pensioenpremies, mede omdat deze in tegenstelling zijn aan de uitspraak van het Hof Amsterdam uit 2023 met betrekking tot eenzelfde situatie. Tegen deze laatste uitspraak heeft belanghebbende beroep in cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. Zolang de Hoge Raad in die procedure geen uitspraak heeft gedaan, blijft het uitgangspunt voor de staatssecretaris en de Belastingdienst dat de pensioenuitvoering als één vrijgestelde dienst moet worden aangemerkt, overeenkomstig de uitspraak van Hof Amsterdam. Voor pensioenfondsen die het standpunt van staatssecretaris/Belastingdienst (blijven) toepassen, waaronder het ABP, is er geen verplichting om BTW over de pensioenpremie te berekenen. Gecombineerd met het feit dat de uitspraak van de Hoge Raad in de cassatieprocedure geen terugwerkende kracht heeft, betekent dit dat er op het moment van schrijven geen wijzigingen optreden in de praktijk: het ABP zal vooralsnog geen BTW in rekening brengen en dat ook over 2025 en voorgaande jaren niet doen.

Op het moment van schrijven is de stand van zaken van de cassatieprocedure bij de Hoge Raad dat eerst de Advocaat Generaal een conclusie zal trekken. De verwachting van het ministerie van Financiën is dat dit op zijn vroegst eind maart 2026 het geval zal zijn. Over het moment waarop de Hoge Raad vervolgens uitspraak zal doen, is volgens het ministerie op het moment van schrijven nog niets te zeggen. Mocht de Hoge Raad in 2026 besluiten dat de pensioenuitvoering geen BTW-vrijgestelde dienst is, dan zijn er voor het waterschap alleen over 2026 financiële consequenties. Na overgang op het nieuwe pensioenstelsel, wat het ABP op 1 januari 2027 doet, zijn pensioenfondsen aangemerkt als beleggingsfondsen, waarvan de diensten van BTW zijn vrijgesteld. Na 2026 doet deze BTW-problematiek zich überhaupt dus niet meer voor.

Schadeclaims en procedures

Het waterschap heeft te maken met verschillende schadeclaims. Deze schadeclaims zijn gezien de omvang en aard van onze activiteiten te kwalificeren als normaal. Vanwege de afwikkeling van deze zaken kunnen hierover geen inhoudelijke details per individuele claim worden verstrekt.

Tegen het vonnis van de rechtbank met betrekking tot een claim die betrekking heeft op een (maai)bestek is inmiddels hoger beroep ingesteld. Deze zaak loopt nog. Daarnaast lopen er enkele claims, variërend van claims van aannemers waarmee het waterschap werkt tot een aantal claims van schade opgelopen door medegebruik van onze keringen. Deze claims zijn niet onder de rechter.

In aanloop naar de deadline van de doelstellingen in de Kaderrichtlijn Water (KRW) kan een toename van procedures verwacht worden. Er wordt nu al een toename van Woo-verzoeken, handhavingsverzoeken, bezwaar- en beroepszaken gesignaleerd bij verschillende waterschappen en RWS. Ook bij Zuiderzeeland zijn in dit kader twee bezwaarzaken gestart in 2025. Bezwaarmaker heeft in de eerste zaak geen reden gezien om in beroep te gaan. Omwille van de afwikkeling van lopende zaken kan op dit moment niet in detail op individuele zaken worden ingegaan.

Meerkoetentocht

De PFAS-concentratie in het oppervlaktewater van de Meerkoetentocht in Lelystad is boven de toegestane norm. De bron is een bodem- en grondwaterverontreiniging op een voormalig brandblusoefenterrein in de directe nabijheid van de Meerkoetentocht. In 2025 is een goede samenwerking ontstaan tussen Provincie Flevoland, gemeente Lelystad, de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV) en het waterschap. Partijen werken nauw samen aan een gezamenlijke aanpak voor de PFAS-verontreiniging en komen hiervoor structureel bijeen. Inmiddels is gestart met de voorbereiding van een onderzoek om de verontreiniging en verspreidingsroute van de verontreiniging richting de Meerkoetentocht nader in beeld te brengen. Sanering c.q. aanpak van een PFAS-verontreiniging is echter een complex en langdurig proces. Zolang deze verontreinigde locatie niet is aangepakt, blijft de verontreiniging zich verspreiden naar het watersysteem. Het waterschap zet de waterkwaliteitsmonitoring van de PFAS-verontreiniging in de Meerkoetentocht voorlopig voort.

Fraude(risico's) en beheersing

Het college van Waterschap Zuiderzeeland is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten. Het college stelde een fraudeprotocol vast. Dit protocol beschrijft het frauderisicobeheersingsproces en bevat een frauderesponsplan waarin de stappen zijn opgenomen die doorlopen worden in het geval van een vermoeden van fraude. Het frauderesponsplan is in 2024 geëvalueerd. Het college voert een tweejaarlijkse frauderisicoanalyse uit om inzicht te krijgen in deze risico's en te bepalen of aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn. Begin 2026 zal een nieuwe frauderisicoanalyse worden opgeleverd. De accountantscommissie ontvangt de uitkomst van deze analyse.

Gezien de aard van de activiteiten van Waterschap Zuiderzeeland en de belanghebbenden en organisaties waarmee het waterschap als overheidsorgaan en als private partij in contact staat, onderkent het college ook het risico op fraude of onregelmatigheden door externe partijen, het zogenaamde misbruik en oneigenlijk gebruik. Het beleid op dit gebied betreft kaders voor de beheersing van het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik van de regelingen en de eigendommen van het waterschap. De actualisatie was onder andere nodig als gevolg van het in werking treden van de Omgevingswet. De risicoanalyse op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik wordt in 2026 weer geactualiseerd.

Mede vanwege de oren en ogen in het buitengebied, heeft Zuiderzeeland zich aangesloten bij de Flevolandse norm voor ondermijning, een afspraak tussen de decentrale overheden in Flevoland.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van Waterschap Zuiderzeeland heeft informatieveiligheid een hoge prioriteit vanuit de perspectieven bedrijfscontinuïteit, fraude en privacy en daarmee samenhangende reputatieschade.

Vanuit informatieveiligheid en privacy worden we periodiek extern getoetst op onze naleving van de AVG, BIO en CSIR. De BIO is een specifieke vertaling van de ISO27001 voor alle

overheidslagen. De CSIR is een vertaling van de IEC 62443. Het college laat pentesten en phishing testen uitvoeren en voert ook zelfevaluaties uit op de naleving van de BIO, AVG en CSIR. Geïdentificeerde verbeterpunten worden door toepassing van de PDCA cyclus verwerkt.

Vanuit bedrijfscontinuïteit zet het college diverse instrumenten in voor zowel de proces- als kantoorautomatisering. Deze instrumenten lopen uiteen van back-ups en herstelopties tot extra beveiligde systemen en diensten die helpen bij het opsporen en voorkomen van computerproblemen en aanvallen.

Conclusie fraudebeheersing

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze zijn beheerst.

Kabinetsformatie

De kabinetsformatie kan leiden tot wijzigingen in het landelijke beleid op thema's die relevant zijn voor het waterschap, zoals klimaatadaptatie, stikstofaanpak, woningbouw en de ruimtelijke inrichting. Beleidsmatige vertraging of koerswijziging kunnen invloed hebben op de uitvoering van (meerjarige) opgaven van het waterschap.

AWZI Almere

De verwachting is dat de gerenoveerde en verduurzaamde AWZI Almere in 2027 in gebruik kan worden genomen. Met de ingebruikname veranderen processen op de grootste AWZI en dat leidt tot kostenverschuivingen. Zo wordt er vanaf 2027 onder andere minder slib geproduceerd, stijgt het energieverbruik, produceren we groen gas en CO2 en doseren we poederkool om microverontreinigingen in het afvalwater beter te zuiveren. Hiervoor moeten nieuwe contracten (en prijzen) worden afgesloten. De voorbereidingen hiervoor lopen op dit moment. In deze begroting is rekening gehouden met de kosten en opbrengsten zoals die in kaart zijn gebracht voor de business case bij de besluitvorming. De werkelijke kosteneffecten kunnen afwijkingen van de business case en omdat het om onze grootste AWZI gaat, kan dit ook duidelijke invloed hebben op de op de kostenontwikkeling van de zuiveringstaak in de komende jaren. In Q2 2026 zal conform de termijnagenda het Algemeen Bestuur verder worden geïnformeerd over de herijking van de verwachte kosteneffecten.

6.7. Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Bij de inrichting van de financieringsfunctie staat beheersing van het renterisico centraal.

Rentevisie

Vanaf 2012 daalden de tarieven op de geld- en kapitaalmarkt tot historisch lage niveaus. Sinds 2022 stegen zowel korte als lange rentes fors en snel, wat de voorspelbaarheid van rentetarieven sterk verminderde. De afgelopen drie jaar beweegt de lange rente zich rond de 3,0%. Voor 2025 is bij een nieuwe twintigjarige lening zonder aflossing dan ook gerekend met een rente van 3,0%. In 2025 zijn vier nieuwe leningen van elk € 10 miljoen afgesloten, waarvan drie met uitgestelde storting.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel het waterschap kort mag financieren als percentage van de begroting.

Kasgeldlimiet 2025 (bedragen x € 1.000.000)

	Omschrijving	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
4.	Vlottende schuld minus vlottende middelen	18,1	22,7	- 28,8	- 32,6
5.	Kasgeldlimiet	26,8	26,8	26,8	26,8
6.	Ruimte onder de kasgeldlimiet	8,7	4,1	55,6	59,4
Berekening kasgeldlimiet					
7.	Begrotingstotaal	116,6	116,6	116,6	116,6
8.	Percentage regeling	23%	23%	23%	23%
5.	Kasgeldlimiet (7 x 8)	26,8	26,8	26,8	26,8

Uit vorenstaande tabel blijkt dat in het verslagjaar is voldaan aan de kasgeldlimiet. In geen van de kwartalen is de kasgeldlimiet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzelingen niet meer mogen bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Renterisiconorm 2025 (bedragen x € 1.000.000)

	Renterisiconorm	Jaar 2025
1	Renteherzelingen	-
2	Aflossingen	4,3
3	Renterisico (1 + 2)	4,3
4	Renterisiconorm	35,0
5	Ruimte onder renterisiconorm	30,7
Berekening renterisiconorm		
4a	Bruto begrotingstotaal	116,6
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	35,0

Schatkistbankieren

Eind 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden in het kader waarvan de decentrale overheden hun overtollige middelen, boven een bepaalde drempel, dienen af te storten bij het Ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd vindt plaats op kwartaalbasis.

Berekening drempelbedrag schatkistbankieren 2025 (bedragen x € 1.000)

	Schatkistbankieren	Berekening
1.	Begrotingsomvang ⁶	116.593
2.	Percentage drempel	2,00%
3.	Drempel schatkistbankieren (1 x 2)	2.332

⁶ Zie hoofdstuk 10

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	50.156	44.309	22.347
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	-	551	482	243
Ruimte onder het drempelbedrag	2.332	1.781	1850	2.089
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

6.8. Verbonden partijen

Waterschap Zuiderzeeland heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen waaronder gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen.

De verbonden partij voert beleid voor Zuiderzeeland uit dat het waterschap ook zelf zou kunnen uitvoeren. Om deze reden is het van belang de ontwikkelingen weer te geven in deze paragraaf verbonden partijen. Uiteraard blijft Zuiderzeeland beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen. De paragraaf richt zich op eventuele wijzigingen die zich hebben voorgedaan in het jaar 2025.

Nederlandse Waterschapsbank (NWB) – programma Financiën, organisatie en informatie

Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de NWB bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De NWB Bank is zeer kredietwaardig met ratings AAA/Aaa van S&P/Moody's. Zuiderzeeland is in het bezit van 68 van de 58.989 aandelen, hetgeen neerkomt op 0,11% van het totale aandelenkapitaal. De leningenportefeuille van Zuiderzeeland bestaat voor een zeer groot deel uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten. Jaarlijks wordt heemraad Vereijken gemachtigd om namens Zuiderzeeland deel te nemen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de NWB.

Unie van Waterschappen (UvW) – programma Financiën, organisatie en informatie

De UvW behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen voor een goede waterstaatsverzorging binnen het waterschapsbestel. De UvW treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG). Dijkgraaf H. Klavers heeft zitting in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.

GR Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT) – programma Bestuur en omgeving

De heffing en inning van de waterschapsbelastingen liggen in handen van GBLT. Door op het gebied van de inning van belastingen samen te werken met anderen, worden de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk gehouden. In deze gemeenschappelijke regeling nemen vijf waterschappen en zeven gemeenten deel. Heemraad T. Vereijken is namens Zuiderzeeland lid van het Algemeen Bestuur van GBLT.

GR Aqualysis – programma Voldoende en gezond water

Aqualysis verricht als waterlaboratorium het hydrobiologisch, bacteriologisch en chemisch onderzoekswerk voor vijf waterschappen. Door chemisch, bacteriologisch en biologisch onderzoek te verrichten, is controle op naleving van vergunningen mogelijk, alsmede het beheersen en het beoordelen van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de controle op het zuiveren van afvalwater. Het Bestuur van Aqualysis bestaat uit vijf bestuursleden; elk bestuurslid vertegenwoordigt een deelnemend waterschap. Heemraad J. Caris is, namens Zuiderzeeland, voorzitter van het bestuur.

GR Het Flevolands Archief – programma Financiën, organisatie en informatie

Het Flevolands Archief voert voor de deelnemende organisaties de wettelijke archieftaken uit, waaronder het beheren van historische archieven en toezien op de informatiehuishouding. Het Rijk (ministerie van OCW), de provincie Flevoland, de gemeenten Dronten, Lelystad, Urk, Zeewolde en Waterschap Zuiderzeeland zijn deelnemer aan deze GR. Daarnaast verzamelt het Flevolands ook particuliere archieven en voert diensten uit voor in de provincie gevestigde uitvoeringsorganisaties. Het waterschap voldoet met deze samenwerking aan de archiefverplichting voor overheidsorganisaties. Namens Zuiderzeeland is heemraad J. Ladders lid van het Algemeen Bestuur.

GR Het Waterschapshuis – programma Financiën, organisatie en informatie

De gemeenschappelijke regeling het Waterschapshuis (hWh) is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis bevordert de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Het Waterschapshuis heeft tot taak als

ondersteunende organisatie en aankoopcentrale te fungeren voor de waterschappen en zodoende een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering door de waterschappen. Het Waterschapshuis is landelijk en sector breed en leent zich vooral voor thema's als: standaardisatie, gemeenschappelijke distributie van gegevens (o.a. Europese en landelijke datasets), informatieveiligheid bij de overheid, aansluiting bij landelijke (ICT) overheidsinitiatieven. Namens Zuiderzeeland is heemraad J. Ladders lid van het Algemeen Bestuur van het Waterschapshuis.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer – programma Bestuur en omgeving

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van Zuiderzeeland over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap. Namens Zuiderzeeland is heemraad J. Caris lid van het bestuur van de stichting.

Windpark Hanze B.V. – programma Bestuur en omgeving

Sinds het najaar 2018 is Waterschap Zuiderzeeland aandeelhouder in Windpark Hanze B.V. Windpark Hanze B.V. heeft als doel om een windmolenpark te realiseren en te exploiteren in de gemeente Dronten. De deelname van Zuiderzeeland heeft tot doel om de verduurzamingsdoelstellingen van het waterschap op het gebied van energie te realiseren. Namens Zuiderzeeland is heemraad J. Ladders vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Vereniging Werken voor waterschappen – programma Financiën, organisatie en informatie

De Vereniging Werken voor waterschappen is opgericht eind 2018 en heeft tot doel om te werken aan moderne werknemersvoorwaarden (CAO) voor waterschappen en gelieerde organisaties en neemt daarmee de werkgeverstaken over van de Unie van Waterschappen.

AquaMinerals – programma Schoon, gezuiverd water

Zuiderzeeland wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze teruggewonnen grondstoffen, gerelateerd aan onze kerntaak, rendabel en duurzaam afzetten. Dit vergt specifieke kennis en kunde die wij vanuit onze kerntaak minder goed beheersen. AquaMinerals speelt hierbij een belangrijke rol als grondstoffenmakelaar. Zuiderzeeland bezit 1,7% van de aandelen.

GR Slibverwerking/HVC – programma Schoon, gezuiverd water

De GR Slibverwerking is een regeling tussen de dagelijkse besturen van verschillende waterschappen die hun slib door HVC laten verwerken. De GR Slibverwerking treedt op als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de waterschappen in HVC. Heemraad J. Caris is namens Zuiderzeeland lid van het Algemeen Bestuur van de GR Slibverwerking.

6.9. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo een verplicht onderdeel. De cijfers worden daarnaast verstrekt aan het CBS. Sturing op het EMU-saldo is van groot belang in verband met de Wet HOF. Het maximale EMU-tekort voor Waterschap Zuiderzeeland bedraagt voor het jaar 2025 € 18,3 miljoen.

In bijgevoegde tabel is waar te nemen dat we ruim onder deze norm blijven.

	EMU-saldo	Bedragen x €1.000.000
0	Te verdelen resultaat	3,5
	- betalingen uit reserves	- 1,2
1	EMU-exploitatiesaldo	2,3
2	Invloed investeringen	
	- bruto investeringsuitgaven	- 29,3
	+ investeringssubsidies	+ 7,2
	+ afschrijvingen en desinvesteringen	+ 11,4
3	Invloed voorzieningen	
	+ toevoeging aan voorziening t.l.v. exploitatie	+ 1,3
	- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-
	EMU-saldo	- 7,1

6.10. Topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is op 1 januari 2013 in werking getreden. Het doel is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen met een publieke taak in de (semi)publieke sector. De wet normeert en publiceert daarom de inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen, waaronder de hoogst leidinggevenden en interne toezichthouders.

Topfunctionarissen zijn in hoofdlijnen de leden van het hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan (of de laag daaronder) die verantwoordelijk zijn voor de gehele instelling of rechtspersoon. Bij waterschappen is de functie van secretaris-directeur expliciet als topfunctionaris aangewezen.

Op grond van de WNT mag de bezoldiging van topfunctionarissen maximaal 100% van het ministersalaris bedragen. Voor 2025 komt dit neer op € 246.000 per kalenderjaar (bij fulltime dienstverband), inclusief belaste kostenvergoedingen en de werkgeversbijdrage aan het pensioen. Voor ontslagvergoedingen geldt een maximum van één jaarsalaris, met een absoluut plafond van € 75.000. Variabele beloningen zoals bonussen of winstdelingen zijn niet toegestaan. Voor de specifieke WNT-rapportage verwijzen wij naar de desbetreffende paragraaf in de jaarrekening.

6.11. Openbaarheidsparaagraaf

De Wet open overheid (Woo) verplicht bestuursorganen tot openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de (Woo) moet een bestuursorgaan jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht besteden aan de beleidsvoornemens en de uitvoering van de Woo. De focus van deze openbaarheidsparaagraaf ligt op de beschrijvende en kwalitatieve verantwoording op hoofdlijnen over de activiteiten die in 2025 zijn uitgevoerd. Dit betreft zowel reguliere activiteiten die uit standaardbudgetten worden bekostigd, als activiteiten gefinancierd met middelen die de Rijksoverheid beschikbaar stelt voor de implementatie en uitvoering van de Woo.

1) Actieve openbaarmaking voor de zeventien verplichte categorieën documenten

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die Zuiderzeeland uit eigen beweging onderneemt om informatie openbaar te maken. De Woo benoemt zeventien categorieën die verplicht openbaar gemaakt moeten worden. In 2025 heeft waterschap Zuiderzeeland de Woo-index initieel gevuld met verwijzingen naar de informatiecategorieën die al deels of geheel actief openbaar zijn gemaakt. De eerste vijf informatiecategorieën (tranche 1), die vanaf eind 2024 verplicht openbaar moesten worden gemaakt, zijn geborgd in de Woo-index. Daarnaast zijn processen en systemen verder in kaart gebracht en is gestart met de publicatie van nieuwe categorieën. Een belangrijke mijlpaal in 2025 was de ingebruikname van het nieuwe publicatieplatform Divault, dat rechtstreeks is aangesloten op de Woo-index. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor verdere doorontwikkeling. De agenda's van het dagelijks bestuur worden sinds 2024 structureel openbaar gemaakt. Ook heeft Zuiderzeeland in 2025 opnieuw bijgedragen aan de landelijke ontwikkeling van werkdefinities voor de informatiecategorieën binnen het BZK-programma Open Overheid.

Figuur 38 QR code naar de Woo-index

Nr.	Wetsartikel	Verkorte naam informatiecategorie	Platform
1	3.3 1a	Wetten en algemeen verbindende voorschriften	Landelijke voorziening Decentrale
2	3.3 1b	Overige besluiten van algemene strekking	Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP)
3	3.3 1c	Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	
4	3.3 1d	Organisatie en werkwijze	Website Zuiderzeeland
5	3.3 1e	Bereikbaarheidsgegevens	Bestuursinformatiesysteem (deels)
6	3.3 2a	Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	N.v.t.
7	3.3 2b	Vergaderstukken Staten-Generaal	Bestuursinformatiesysteem
8	3.3 2c	Vergaderstukken decentrale overheden	Website Zuiderzeeland (besluitenlijsten)
9	3.3 2d	Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	-
10	3.3 2e	Adviezen	-
11	3.3 2f	Convenanten	-
12	3.3 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	Website Zuiderzeeland
13	3.3 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	N.v.t.
14	3.3 2i	Woo-verzoeken en -besluiten	Website Zuiderzeeland , publicatieplatform
15	3.3 2j	Onderzoeksrapporten	-
16	3.3 2k	Beschikkingen	Officiële Bekendmakingen (DROP) (deels)
17	3.3 2l	Klachtoordelen	-

2) De inspanningsverplichting tot openbaarmaking

De Woo legt een algemene inspanningsverplichting op voor actieve openbaarmaking van andere documenten dan de verplichte categorieën. In 2025 zijn nog geen structurele publicaties gerealiseerd op basis van deze inspanningsverplichting. Wel is verder gewerkt aan de uitwerking van de ambitie op het gebied van openheid en transparantie. In dat kader is gestart met een pilot voor actieve openbaarmaking van projectdossiers, waarbij ook informatie wordt gepubliceerd die (nog) niet wettelijk verplicht openbaar hoeft te worden gemaakt. Daarnaast geeft het waterschap invulling aan deze inspanningsverplichting door actieve deelname aan het landelijke algoritmeregister, waarin de door het waterschap gebruikte algoritmes openbaar worden gemaakt via de daarvoor ingerichte landelijke voorziening.

3) Passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken)

In 2025 ontving het waterschap 10 verzoeken op basis van de Woo, een toename ten opzichte van het voorgaande jaar. Bij elk verzoek werd nauw contact gezocht met de indiener, wat gericht verzamelen van benodigde informatie mogelijk maakte. Dankzij verbeteringen in de informatiehuishouding en een efficiënt werkproces konden de doorlooptijden van Woo-verzoeken verder worden verkort. Hoewel er vooruitgang is geboekt, vergde de afhandeling van Woo-verzoeken nog steeds een aanzienlijke inspanning, aangezien het vaak complexe vragen betrof. In enkele gevallen kon, door vooraf heldere afspraken te maken, de benodigde informatie direct worden verstrekt, waardoor een formeel Woo-verzoek uiteindelijk niet meer nodig bleek. Ondanks deze inspanningen verwachten we dat het aantal Woo-verzoeken en de benodigde inzet van de organisatie de komende tijd niet zullen afnemen.

4) De informatiehuishouding

Een goede informatiehuishouding is essentieel voor de uitvoering van de Woo. In 2025 hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Verbeteren van duurzame toegankelijkheid. Het nieuwe publicatieplatform Divault is geïmplementeerd. Er zijn maatregelen genomen om digitale informatie beter duurzaam toegankelijk te maken. Informatie uit bestaande processen is veiliggesteld en voorbereidingen zijn getroffen voor migratie naar een nieuw zaakstelsel.
- Systemen en procedures optimaliseren. Om de informatiehuishouding verder op orde te brengen hebben we in 2025 gewerkt aan de optimalisatie van systemen en procedures. Omdat voor het huidige zaakstelsel geen verdere ontwikkeling plaatsvindt, bereiden we de implementatie van een alternatief zaakstelsel voor. De reeds beschreven processen helpen bij deze overgang.
- Uitvoeren van kwaliteitszorg. Er is in 2025 opnieuw een interne Woo-audit uitgevoerd. De uitkomsten geven inzicht in de voortgang en de onderdelen die nog in ontwikkeling zijn. Hiermee borgen we dat de uitvoering in lijn blijft met de landelijke tranches.

5) Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

De Woo-contactpersoon en diens plaatsvervanger vervulden in 2025 opnieuw hun rol. Het Woo-regieteam blijft actief en ondersteunt de contactpersonen met kennisdeling en procesverbetering. Daarnaast zijn er twee redacteuren voor de Woo-index benoemd, zodat continuïteit is geborgd.

6) Andere activiteiten om de Woo te implementeren

Naast de eerder beschreven activiteiten zijn in 2025 verschillende initiatieven uitgevoerd om de veranderopgave te ondersteunen. We hebben geïnvesteerd in bewustwording binnen de organisatie, door het ontwikkelen en aanbieden van een e-learning, gerichte communicatie en begeleiding van medewerkers door middel van kennissessies en toolboxes. Ook is de interne Woo-audit structureel onderdeel geworden van onze kwaliteitszorg. Tot slot blijven we samenwerken met andere waterschappen en decentrale overheden om kennis te delen en gezamenlijk oplossingen te ontwikkelen.

7) Besteding incidentele compensatie en structurele tegemoetkoming uitvoeringskosten Woo

De rijksoverheid heeft middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie en uitvoering van de Woo. Het waterschap ontving in 2025 € 69.608 aan incidentele en € 129.220 aan structurele middelen om de extra implementatie- en uitvoeringskosten van de bovenstaande activiteiten te dekken. In 2025 zijn deze middelen ingezet voor onder meer: de implementatie en doorontwikkeling van het publicatieplatform en opleidingen en bewustwordingsactiviteiten binnen de organisatie.

6.12. Asset management

De paragraaf assetmanagement geeft inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

Beleidskader

Assetmanagement wordt gedefinieerd als de gecoördineerde activiteiten om assets optimaal te beheren, zodanig dat de doelstellingen van het waterschap worden behaald. Binnen het waterschap gaat asset management over de fysieke assets die bijdragen aan het realiseren van de primaire taken van de organisatie. Denk daarbij aan de waterkeringen, watergangen, stuwen, polder- en rioolgemalen, AWZI's, persleidingen, gebouwen et cetera. De praktische vertaling naar beleid voor beheer- en onderhoud is vervat in de in 2023 door het algemeen bestuur vastgestelde geactualiseerde uitgangspunten voor beheer en onderhoud. In de uitgangspunten is gesteld dat de fysieke assets zodanig robuust dienen te zijn dat (afval-)wateroverlast zoveel mogelijk wordt beperkt. Ook wordt er een uitwerking gegeven aan wat deze benodigde mate van robuustheid inhoudt.

De afdelingen binnen het waterschap die zich bezighouden met beheer- en onderhoudsactiviteiten vervullen binnen het asset management een tactische en operationele rol. Tactisch in de zin van het opstellen van meerjarige plannen hiervoor, operationeel wanneer we spreken over de uitvoering daarvan. De vastgestelde beleidskaders vormen het uitgangspunt voor de meerjarige onderhouds- en beheerplannen (MJOBP) voor de verschillende kapitaalgoederen.

Het college van DenH is conform art. 4 lid 6 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bevoegd om het Meerjarenonderhouds- en beheerplan vast te stellen. In de MJOBP's zijn de financiële middelen ten behoeve van het regulier onderhoud, storingsonderhoud, het planmatig (groot)onderhoud alsmede de benodigde vervangingsinvesteringen opgenomen. De kapitaalgoederen worden conform de vastgestelde beheerplannen beheerd. Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat.

Nr.	Kapitaalgoed	Beheerplan	Looptijd	Begrote exploitatielasten 2025
1	Watergangen	MJOBP Waterbeheer	2025-2029	11,7
2	Waterkeringen	MJOBP Waterbeheer	2025-2029	2,2
3	Gemalen	MJOBP ZG	2025-2029	6,0
4	Zuiveringstechnische werken	MJOBP ZG	2025-2029	14,0
5	Automatisering / ICT	MJOBP D&I	2025-2029	8,1
6	Gebouwen en inventaris	MJOBP D&I	2025-2029	2,0

Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen

Het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland is verdeeld in zeven onderhoudsvakken van vergelijkbare omvang. Jaarlijks vindt in één vak groot onderhoud aan watergangen plaats, zodat ieder vak eens in de zeven jaar aan de beurt komt. Op basis van veldinspecties wordt groot en klein onderhoud ingepland. Groot onderhoud omvat met name baggerwerkzaamheden en het vervangen van oeverbeschoeiingen. Onder klein onderhoud valt bijvoorbeeld het repareren van duikers en het herstellen van boothellingen.

Naast dit zevenjaarlijkse onderhoud vindt er jaarlijks cyclisch onderhoud plaats. Dit gaat om het maaien van waterplanten en oeverbegroeiing. In 2025 is in alle stedelijke gebieden

omgevingsbewust maaibeheer toegepast, conform het besluit van het Algemeen Bestuur van 26 april 2022.

Vanaf 2022 zijn de eerste maatregelen die voortvloeiden uit de Klimaataanpak (AB, 15 februari 2022) stapsgewijs in de bestekken opgenomen. In 2025 is het gebruik van HVO brandstof in bestekken is verder uitgebreid en zijn de eerste ervaringen opgedaan met het uitdagen van aannemers om zelf slimme klimaatmaatregelen te nemen. Het beschikbare exploitatiebudget bedroeg in 2025 € 11,7 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

Het beheer en onderhoud van de waterkeringen maken onderdeel uit van het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) Waterbeheer. De waterkeringen moeten voldoen aan de wettelijk vastgestelde normen. Om dit te waarborgen voeren we periodieke inspecties uit en plannen we onderhoud op basis van de bevindingen.

Het cyclisch onderhoud vindt jaarlijks plaats en omvat voornamelijk het maaien van de keringen, het herstellen van grasbekledingen, het zagen van houtopslag in de voorlanden en het doorspuiten van drainages. Groot onderhoud wordt alleen uitgevoerd indien inspecties daartoe aanleiding geven. Dit gaat dan om het aanbrengen van steenbestorting, reparaties aan drainage, het herprofileren van kwel sloten en het herprofileren van onderbeloop van keringen.

Om graafschade aan keringen en taluds te voorkomen vindt al jarenlang bestrijding van muskusratten plaats. Sinds 2019 geldt de landelijke afspraak van de Unie van Waterschappen om muskusratten volledig terug te dringen tot aan de landsgrens. In 2025 zijn in totaal 1.582 muskusratten gevangen. Dit is een afname van 32% ten opzichte van 2024.

Daarnaast worden biodiversiteitsdoelen steeds meer geïntegreerd in het dagelijks beheer. Zo is het aantal kilometer droge taluds dat we biodivers onderhouden in 2025 verder uitgebreid. Het beschikbare exploitatiebudget bedroeg in 2025 € 2,2 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Gemalen en waterkwantiteitskunstwerken

De bemaling draagt bij aan het watersysteem door middel van doelmatig en efficiënt beheer, onderhoud en optimalisatie van de installaties en assets, met als resultaat een hoogwaardig kwantiteitsbeheer van het oppervlaktewater dat voldoet aan zowel de wettelijke als maatschappelijke eisen. Het beheer- en onderhoud van de elektromechanische assets in het watersysteem is centraal belegd. Het gaat daarbij om het onderhoud aan 7 poldergemalen, 10 ondergemalen, 32 opvoerpompen, 123 kunstwerken, 12 hevels, 6 inlaatwerken en de daarbij horende gebouwen. Het beschikbare exploitatiebudget bedroeg in 2025 € 6,0 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Zuiveringstechnische werken

Het zuiveren van afvalwater draagt bij aan het afvalwatersysteem door middel van doelmatig en efficiënt beheer, onderhoud en optimalisatie van de installaties en assets. Hierdoor wordt een aanzienlijke verbetering van de kwaliteit van het afvalwatersysteem gerealiseerd, waarbij zowel aan de wettelijke als maatschappelijke eisen wordt voldaan. Het beheer - onderhoud in de zuiveringstechnische werken omvat 5 afvalwaterzuiveringen, 70 rioolgemalen en daarbij horende gebouwen, en daarnaast 226 km aan persleidingen. Het beschikbare exploitatiebudget bedroeg in 2025 € 14,0 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Automatisering / ICT

Beheer en onderhoud van automatisering en ICT wordt gepland middels het MJOBP D&I. Gevoed vanuit de uitgangspunten in de informatiestrategie wordt het MJOBP opgesteld. Een goede informatiefunctie zorgt ervoor dat de organisatie wordt gefaciliteerd om adequaat, betrouwbaar, efficiënt en effectief te kunnen werken aan de doelen en organisatieontwikkeling van ons waterschap. Een goede informatiefunctie is noodzakelijk om adequaat te faciliteren in het digitaal werken (op een veilige en privacybewuste manier).

In de komende jaren wordt vanuit de al gerealiseerde solide basis, verder gewerkt om digitale dienstverlening, interne dienstverlening, duurzaam digitaal toegankelijke informatie en datagedreven werken verder uit te bouwen. Hier zijn al successen geboekt, maar er zijn tegelijk vervolgcacties nodig om toekomstig adequaat te kunnen blijven werken. Vanaf 2025 is het onderhoud van vergaderzalen (audiovisuele en digitale vergaderapparatuur) nieuw toegevoegd aan het MJOBP. De al aanwezige ICT-middelen (beeldschermen /digitale vergaderapparatuur) in de

vergaderzalen hebben toekomstige vervanging nodig. Tijdens het project voor de herziening en de implementatie van de sourcingstrategie is gekozen voor de strategie die vroeg om een uitbreiding in eigen hardware (opgenomen in de investeringsplanning) waarmee ons eigen rekencentrum is uitgebreid. Door minder in de cloud te plaatsen, maar te investeren in hardware, zijn er minder kosten voor dure cloudoplossingen.

Vanaf 2025 is het MJOBP uitgebreid met procesautomatisering. De onderhoudskosten zijn vanaf 2025 opgenomen in het MJOBP op basis van het uitgangspunt dat er gedaan wordt wat er nodig is. Met de huidige en toekomstige digitale mogelijkheden en eisen (aan informatieveiligheid) is het evident dat de het werk aan procesautomatisering (en daarmee de financiering daarvan) zal groeien.

Het beschikbare exploitatiebudget vanuit de MJOBP bedroeg in 2025 € 8,1 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Gebouwen en inventaris

De kostenontwikkeling wordt met name bepaald door een actualisatie van het onderhoud aan gebouwen, terreinen en installaties van het hoofdkantoor en beide regiokantoren. Op basis van het huisvestingsonderzoek op onze kantooromgeving en objecten, wordt invulling gegeven aan continue verbeteringen in het kantoorconcept. De gebouwen en installaties worden op basis van kwaliteitseisen en conditiescores conform de Bestuurlijke uitgangspunten voor beheer en onderhoud (AB oktober 2023) in de juiste staat gehouden. Het beschikbare exploitatiebudget vanuit de MJOBP bedroeg in 2025 € 2,0 miljoen. Voor de gerealiseerde kosten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Jaarrekening

7. Overzicht van baten en lasten

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat het overzicht van baten en lasten in drie verschillende indelingen wordt gepresenteerd in de jaarrekening, te weten naar kosten- en opbrengstsoorten, naar programma's en naar kostendragers.

7.1. Overzicht van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten

(bedragen x € 1.000)

	Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
	Lasten				
4.1	Rente en afschrijvingen	12.514	12.350	12.766	12.077
4.2	Personeelslasten	43.208	45.367	45.334	39.975
4.3	Goederen en diensten van derden	60.014	59.703	59.064	56.443
4.4	Toevoegingen voorzieningen / onvoorzien	857	1.605	1.662	801
	Subtotaal lasten	116.593	119.026	118.826	109.297
	Baten				
8.1	Financiële baten	513	948	984	822
8.2	Personeelsbaten	-	-	148	180
8.3	Goederen en diensten aan derden	1.941	2.178	4.006	3.443
8.4	Bijdragen van derden	953	1.052	1.912	1.827
8.5	Waterschapsbelastingen	111.512	112.812	114.074	101.682
8.6	Interne verrekeningen	80	-	9	-
	Subtotaal baten	114.999	116.991	121.132	107.955
	Saldo van baten en lasten	-1.594	-2.035	2.306	-1.342
9.1	Inzet tariefegalisatiereserve	1.595	1.595	1.595	2.900
9.2	Inzet bestemmingsreserve	-1	-1	-412	820
9.3	Inzet overige reserves	-	-	-	-
	Gerealiseerd resultaat	-	-441	3.489	2.378

7.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In de nu volgende paragraaf wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. Om niet te veel in herhaling te vervallen zal in het overzicht van baten en lasten naar programma's en naar kostendragers veelal worden verwezen naar eerder gegeven toelichtingen.

7.2.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Belangrijke verschillen tussen de begroting en realisatie zijn nader toegelicht. De hierbij gepresenteerde begroting is, conform het Waterschapsbesluit, de primitieve begroting inclusief alle daarop betrekking hebbende begrotingswijzingen. Een analyse van de afwijkingen tussen de primitieve begroting én de primitieve begroting inclusief alle begrotingswijzingen is te vinden in het hoofdstuk Analyse begroting en resultaat.

Valuta en notatie

Alle bedragen worden weergegeven in duizenden euro's. In de toelichtende teksten worden de bedragen weergegeven in hele euro's.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden genomen zodra deze gerealiseerd zijn. Verliezen worden verwerkt als die zich aftekenen.

7.2.2 Toelichting op de lasten

Rente en afschrijvingen

(bedragen x € 1.000)

Rente en afschrijvingen	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Rente	2.246	2.082	1.820	1.837
Afschrijvingen	10.268	10.268	10.485	10.230
Duurzame waardeverminderingen		-	12	10
Boekresultaat vaste activa		-	449	-
Totaal	12.514	12.350	12.766	12.077

De rentelasten vallen ruim € 260.000 lager uit dan begroot. Dit komt doordat wij medio 2025 een groot voorschot hebben ontvangen vanuit het HWBP. Hierdoor hadden wij gedurende een groot deel van het jaar een positief banksaldo, terwijl in de begroting juist rekening was gehouden met een negatieve stand. Voor een verdere toelichting op de financieringsfunctie verwijzen we naar paragraaf 6.7 Financiering.

De afschrijvingen vallen € 217.000 hoger uit door de afwaardering van de zonnepanelen bij AWZI Almere en door een extra inhaalafschrijving als gevolg van de verkorting van de levensduur van de zonnepanelen van 25 naar 20 jaar.

Personeelslasten

(bedragen x € 1.000)

Personeelslasten	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Salarissen personeel en bestuur	31.973	31.792	28.393	24.887
Sociale premies	8.952	7.973	7.965	6.987
Overige personeelslasten	1.651	3.518	3.123	2.588
Personeel van derden	632	2.085	5.853	5.513
Totaal	43.208	45.367	45.334	39.975

De oorspronkelijk begrote loonsom bedraagt € 43,2 miljoen. In de loop van het jaar zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd op de loonsom. Deze komen voort uit begrotingswijzigingen die zijn goedgekeurd door het Algemeen Bestuur en in mandaat genomen budgetneutrale besluiten.⁷ De bijgestelde begroting bedraagt hierdoor € 45 miljoen.

Goederen en diensten van derden

(bedragen x € 1.000)

Goederen en diensten	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Duurzame gebruiksgoederen	692	1.494	1.339	1.471
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	3.176	2.446	2.851	2.586
Energie en water	8.225	8.022	9.169	9.353
Huren, pachten en rechten	1.235	1.319	1.489	1.339
Verzekeringen	392	362	371	349
Belastingen	56	56	50	73
Onderhoud door derden	17.917	22.494	20.900	18.753
Overige diensten derden	28.321	23.511	22.895	22.518
Totaal	60.014	59.703	59.064	56.443

Duurzame gebruiksgoederen

Gebruiksgoederen die bestemd zijn voor gebruik gedurende één jaar of langer, behoren in beginsel niet in het overzicht van baten en lasten te worden verantwoord, maar te worden geactiveerd. Indien met de stichting of aankoop hiervan slechts een relatief gering bedrag gemoeid is, komt het echter in de praktijk voor dat de betreffende uitgaven niet worden geactiveerd, maar in één keer ten laste van het overzicht van baten en lasten worden gebracht. Deze verantwoording kan op deze kostensoort gebeuren. De kostensoort omvat dan ook de aanschaf van goederen met een economische levensduur van één jaar of langer die in het overzicht van baten en lasten worden verantwoord.

⁷ Het Algemeen Bestuur autoriseert met het vaststellen van de begroting de netto kosten per programma (art. 7 lid 1 Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2018). Deze programmakosten bestaan uit drie onderdelen: de out-of-pocketlasten, kapitaallasten en loonsom. De loonsom is daarmee een dwarsdoorsnede door alle programma's heen. Het verschil tussen primitieve en bijgestelde begroting wordt voor het grootste deel verklaart door budgetneutrale overboekingen van exploitatiebudget naar loonsombudget. Het totaal van de programmalasten stijgt hierdoor niet.

Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen

De kostensoort omvat alle kosten die samenhangen met de aankoop van goederen die bestemd zijn voor gebruik en verbruik binnen de productieprocessen en minder dan een jaar ten dienste van het waterschap staan (en geen brandstoffen zijn). Gebruiksgoederen die bestemd zijn voor gebruik gedurende één jaar of langer en die in het overzicht van baten en lasten worden verantwoord, worden niet tot deze kostensoort gerekend, maar tot de kostensoort 'Duurzame gebruiksgoederen'. Op de kostensoort 'Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen' is € 405.000 meer uitgegeven dan was begroot. Dit komt door extra kosten van chemicaliën en aanschaf klein materiaal op de AWZI's.

Energie en water

Deze kostensoort heeft betrekking op het energieverbruik van het waterschap, alsmede op de aankoop van energiedragers. Op de kostensoort energie en water is € 1.147.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit hangt samen met de Goederen en diensten aan derden, waar een grotere bate is dan begroot, en wordt veroorzaakt door de verkoop van afgenomen elektriciteit van Windpark Hanze die via de programmaverantwoordelijke weer de energiemarkt zijn opgegaan. Deze in- en verkoop passeert de exploitatie van Waterschap Zuiderzeeland, maar maakt geen deel uit van de begroting op programmaniveau.

Huren, pachten en rechten

Deze kostensoort omvat de betaalde huren alsmede de betaalde recognities, precariobelasting, licentie-, auteurs-, repro- en octrooirechten en alle andere betaalde rechten. De huren kunnen betrekking hebben op onroerende goederen zoals gebouwen, (dienst)woningen en opstallen, en roerende goederen zoals vervoermiddelen, rollend en varend materieel, machines, werktuigen, gereedschappen, apparatuur, instrumenten en kantoormachines. Op de kostensoort huren, pachten en rechten is € 170.000 meer uitgegeven dan was begroot, wat hoofdzakelijk is veroorzaakt door meer inzet van lease-auto's.

Verzekeringen

Tot de kostensoort 'verzekeringen' worden gerekend de door het verzekeringswezen verrichte diensten, met uitzondering van de diensten van sociale verzekeringsinstellingen (deze worden tot de kostensoort 'sociale lasten' gerekend). Tot de kostensoort behoren: brand- en eigendommenverzekeringen, verzekering wettelijke aansprakelijkheid waaronder inbegrepen goedwerkgeverschap (ongevallen), bouwverzekering (Construction All Risk), fraude- en berovingsverzekering, reisverzekering, zonnepanelenverzekering (machinebreuk), luchtvaartverzekering t.b.v. de drones en de collectieve rechtsbijstandverzekering.

Belastingen

Tot de 'belastingen' worden gerekend de kostprijsverhogende belastingen die door derden aan het waterschap worden opgelegd. Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, zoals de onroerende-zaakbelasting en rioolbelasting. Tot de kostensoort worden niet gerekend de bij levering van goederen en diensten verschuldigde belastingen zoals omzetbelasting, invoerrechten, accijnzen en assurantiebelasting. Deze laatste belastingen worden gerekend tot de kostensoort waartoe de betreffende levering van goederen of diensten behoort; ook in de gevallen waarin die belastingen afzonderlijk worden betaald.

Onderhoud door derden

'Onderhoud door derden' omvat de door het waterschap aan derden uitbestede werkzaamheden die tot doel hebben een bepaald object in stand te houden. Tot deze kostensoort behoort ook het groot onderhoud, dat nodig is om een verwaarloosd object weer in goede staat te brengen, mits de kosten van dit onderhoud niet worden afgeschreven. Indien in de aan derden te betalen vergoeding ook een bedrag voor verbruikt materiaal is opgenomen, wordt dit ook op deze kostensoort geboekt. Tot het 'Onderhoud door derden' behoren: onderhoud waterkeringen, onderhoud watergangen en kunstwerken, het onderhoud zuiveringsinstallaties, transportsystemen en slibverwerkingsinstallaties, schoonmaakwerkzaamheden, onderhoud kantoorgebouwen en daarbij behorende tuinen, alsmede van de in de gebouwen aanwezige inventaris en de daartoe behorende installaties, onderhoud kantoormachines zoals kopieermachines, computers en randapparatuur, onderhoud van software, onderhoud werkplaatsen, magazijnen en laboratoria, alsmede van de daarin aanwezige inventaris en de daartoe behorende installaties en het onderhoud aan rijdend en varend materieel.

Overige diensten derden

Tot deze kostensoort behoren de door het waterschap aan derden uitbestede werkzaamheden en de door derden geleverde diensten voor zover deze niet behoren tot één van de voorgaande kostensoorten en waarvoor geldt dat er een rechtstreeks verband is tussen de geleverde dienst en de bijbehorende lasten. Tot de 'Overige diensten door derden' worden onder andere gerekend: juridische, financiële, technische en overige adviezen door derden, contributies en bijdragen aan verenigingen en stichtingen die prestaties leveren ten behoeve van het functioneren van het waterschap (Unie van Waterschappen, STOWA, enz.), diensten van taxateurs, notarissen, makelaars en andere tussenpersonen, proces- en gerechtskosten, honoraria van accountants, artsen en anderen met een vrij beroep, controle op geldelijk beheer, boekhouding en jaarrekening, diensten van het bankwezen, advertentie- en reclamekosten, telefoonkosten, portokosten, perceptiekosten bij uitbestede belastingheffing, incassokosten, dienstverleningen computerservicebureaus (externe gegevensverwerking), bewaking en beveiliging, kaartvervaardiging en luchtkartering, vergunningen (inclusief leges), opdrachten aan externe onderzoeksbureaus, bijdragen aan de publicatie van brochures, boeken, enz., aan derden uitbetaalde schadevergoedingen, gegevensverstrekking door derden (onder andere Kadaster en gemeenten), afvoer van afval, vuil en reststoffen (bijvoorbeeld van zuiveringsinstallaties en kantoorgebouwen), gemeentelijk reinigingsrechten, slibverwerking en -afvoer door derden, betalingen aan Rijk, provincies, gemeenten, andere waterschappen en overige publiekrechtelijke organen en particulieren voor door hen uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de exploitatie (een voorbeeld is de aan een ander waterschap betaalde vergoeding voor de zuivering van grensoverschrijdend afvalwater).

Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

(bedragen x € 1.000)

Toevoegingen voorzieningen/ onvoorzien	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Voormalig bestuur en personeel	200	700	1.241	588
Dubieuze belastingdebiteuren	400	400	381	126
Dubieuze debiteuren		-	-	-
Persoonsgebonden basisbudget		-	40	87
Onvoorzien	130	105	-	-
Diversen	127	400	-	-
Totaal	857	1.605	1.662	801

Tot de kostensoort toevoegingen aan voorzieningen behoren bedragen die in het jaar aan de voorzieningen zijn toegevoegd.

De toevoeging aan de voorziening voormalig bestuur en personeel komt voort uit nieuwe actuariële berekeningen van pensioenen, een inschatting van de duur van de wachtgeldregeling voor voormalig bestuursleden en de vastgelegde personeelsregelingen.

De voorziening dubieuze belastingdebiteuren was primitief begroot op € 400.000. Uiteindelijk heeft er een dotatie plaatsgevonden ter hoogte van € 381.037.

Onvoorzien

Tot 'onvoorzien' behoren de op de begroting te ramen lasten die dienen om onvoorziene lasten te kunnen financieren. Op deze kostensoort worden geen bedragen verantwoord. In de primitieve begroting is voor onvoorziene uitgaven een bedrag van € 130.000 opgenomen. Er is € 25.000 uit de post onvoorzien gebruikt ter bekostiging van het project beleidshuis op orde, conform het besluit van het AB van 10 juni 2025.

7.2.3 Toelichting op de baten

Financiële baten

(bedragen x € 1.000)

Financiële baten	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Externe rentebaten (kasgeld)	158	158	329	112
Externe rentebaten (verstrekte lening)	290	726	597	640
Dividend	65	65	58	70
Totaal	513	948	984	822

Deze opbrengstsoort heeft betrekking op de door derden aan het waterschap betaalde vergoedingen in verband met vorderingen en verstrekte leningen en de door bedrijven uitgekeerde opbrengsten uit bedrijfsvoeringen wegens kapitaaldeelname van het waterschap in de vorm van aandelen of anderszins.

De externe rentebaten (versterkte lening) hebben betrekking op de aan Windpark Hanze B.V. en N.V. HVC verstrekte leningen. Sinds het jaar 2019 hebben we weer dividendinkomsten op de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Personeelsbaten

(bedragen x € 1.000)

Personeelsbaten	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Uitkeringen personeel	-	-	148	180
Totaal	0	0	148	180

Tot deze opbrengst behoren de baten van de overige loonkostenvergoedingen die ontvangen zijn van derden, zoals de uitkering van het UWV voor zwangerschaps- en bevallingsverlof.

Goederen en diensten aan derden

(bedragen x € 1.000)

Goederen en diensten aan derden	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	Realisatie
	2025	2025	2025	2024
Retributies	615	790	861	782
Inkomsten bestuursdwang	2	2	14	3
Bijdrage exploitatie overheden	626	685	734	973
Levering warmte & elektriciteit	128	131	1.681	802
Opbrengst uit eigendommen	570	570	649	856
Opbrengst materialen en diensten		-	67	28
Totaal	1.941	2.178	4.006	3.443

Op de opbrengstsoort goederen en diensten aan derden is volgens bovenstaande specificatie € 1.828.000 meer ontvangen dan was begroot. Hoofdoorzaak van deze hogere opbrengst betreffen de baten uit verkoop van een deel van de afgenomen elektriciteit van Windpark Hanze die via de programmaverantwoordelijke weer de energiemarkt zijn opgegaan.

Bijdragen van derden

De bijdragen van derden omvatten vooral bijdragen van derden aan het waterschap waarbij geen rechtstreeks verband is tussen de bijdrage en de door het waterschap verrichte dienst of uitgevoerd werk. Onder deze categorie worden alle subsidieopbrengsten verantwoord. Ook de 'opbrengsten' kostendeling worden op deze post verantwoord.

Waterschapsbelastingen

(bedragen x € 1.000)

Waterschapsbelasting	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie	
	2025	2025	2025	2024
Watersysteemtaak	67.776	68.462	68.686	62.516
Zuiveringstaak	43.736	44.351	45.388	39.166
Totaal	111.512	112.812	114.074	101.682
Watersysteemheffing				
Watersysteemheffing ingezetenen	17.444	17.444	17.432	16.013
Watersysteemheffing gebouwd	35.697	36.382	36.409	33.134
Watersysteemheffing ongebouwd	11.984	11.984	11.983	10.987
Watersysteemheffing wegen	893	893	895	806
Watersysteemheffing natuur	1.468	1.468	1.471	1.282
Verontreinigingsheffing	1.054	1.054	944	874
Watersysteemheffing voorgaande jaren	-	-	266	95
Subtotaal watersysteemheffing	68.540	69.225	69.399	63.190
Zuiveringsheffing				
Zuiveringsheffing huishoudens	33.273	33.273	33.120	29.638
Zuiveringsheffing bedrijven	11.733	11.949	12.418	10.407
Zuiveringsheffing voorgaande jaren	-	400	1.010	223
Subtotaal zuiveringsheffing	45.006	45.622	46.549	40.269
Kwijtschelding				
Kwijtschelding watersysteemheffing	-763	-763	-713	-674
Kwijtschelding zuiveringsheffing	-1.271	-1.271	-1.161	-1.102
Subtotaal kwijtschelding	-2.034	-2.034	-1.875	-1.777
Totaal	111.512	112.812	114.074	101.682

De aanslagoplegging en invordering van de waterschapsbelastingen geschiedt door het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT). De gerealiseerde belastingopbrengsten zijn ontleend aan het jaaroverzicht belastingopbrengsten 2025, dat is opgesteld door GBLT. De controle op de juistheid en volledigheid van de belastingopbrengsten maakt onderdeel uit van het controleprogramma van de accountant van GBLT.

Voor verdere toelichting, zoals een analyse van de gerealiseerde opbrengsten waterschapbelastingen ten opzichte van de begrote opbrengsten, verwijzen wij u naar paragraaf 6.5 Waterschapbelastingen.

Interne verrekeningen

(bedragen x € 1.000)

Interne verrekeningen	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Onttrekking aan voorzieningen	-	-	9	-
Diversen	80	-	-	-
Totaal	80	0	9	-

Inzet reserves

De werkelijke inzet van de tariefegalisatie reserve is gelijk aan de begrote inzet van de tariefegalisatie reserve. De inzet van de bestemmingsreserves is gelijk aan de door het Algemeen Bestuur vastgestelde lasten te dekken uit deze reserves. De lasten die gedekt worden door de inzet van bestemmingsreserves zijn opgenomen in het overzicht van baten en lasten. De lasten zijn veelal niet begroot, omdat vaak niet duidelijk is in welk jaar een bepaalde activiteit wordt uitgevoerd waarvan de lasten worden gedekt door een onttrekking van eenzelfde bedrag aan de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve.

Overzicht vanuit artikel 4.10 lid 3 van het Waterschapsbesluit

Artikel 4.10 lid 3 van het Waterschapsbesluit schrijft een overzicht voor wat bestaat uit a. de belastingopbrengsten, b. de dividenden, c. het saldo van de financieringsfunctie, d. de overige algemene opbrengsten. Dit betreft een andere dwarsdoorsnede van reeds verantwoorde posten elders in de jaarrekening:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2025
Belastingopbrengsten	
a. Watersysteemheffing	67.742
b. Zuiveringsheffing	45.388
c. Verontreinigingsheffing	944
d. Wegenheffing	-
e. Totaal belastingopbrengsten (a t/m d)	114.074
f. Dividenden	58
g. Saldo van de financieringsfunctie	-894
h. Overige algemene opbrengsten	861

De belastingopbrengsten zijn toegelicht in paragraaf 6.5 Belastingen.

Dividenden betreft de dividendinkomsten op de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Het saldo van de financieringsfunctie betref het saldo van verwerven en beheren van financiële middelen. Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen. De rentelasten in 2025 bedragen € 1.820.000 en de rentebaten bedragen € 329.000 (kasgeld) en € 597.000 (rentebate verstrekte leningen Windpark Hanze B.V. en N.V. HVC).

De overige algemene opbrengsten zijn de retributies, omdat, blijkens de toelichting op het Waterschapsbesluit, onder de overige algemene opbrengsten ook de opbrengsten uit leges moet worden verstaan.

7.3. Overzicht van baten en lasten naar programma's

Algemeen

In deze paragraaf is de realisatie van de begroting naar programma's opgenomen. De gerealiseerde bedragen worden per programma in beeld gebracht conform de door het Algemeen Bestuur vastgestelde programma-indeling. In het jaarverslag zal op de realisatie van de beoogde resultaten en de realisatie van de geplande activiteiten worden ingegaan. Voor een goede vergelijkbaarheid van de cijfers zijn zowel de baten als de lasten van de zaken die via de bestemmingsreserves lopen in de overzichten opgenomen.

Systematiek van kostentoerekening

Bij Waterschap Zuiderzeeland wordt het principe van integrale kostentoerekening toegepast. Dit betekent dat zowel directe als indirecte kosten, zoveel mogelijk aan een product worden toegerekend. Hieronder vallen materiële kosten, loonkosten en kapitaallasten. Een samenhangend geheel van producten wordt aangeduid als programma.

Programma Bestuur en omgeving

Het programma Bestuur en omgeving omvat zowel de functionele overheidstaak als de taken op het gebied van omgeving en organisatie, water en ruimte. Vanaf 2025 wordt het begrotingscriterium niet langer alleen toegepast op de netto lasten per programma, maar ook afzonderlijk op de bruto lasten en de baten. Hierdoor wordt de begrotingsrechtmatigheid gedetailleerder beoordeeld. Hieronder worden bruto lasten en baten van het programma bestuur en omgeving weergegeven.

Overzicht programma Bestuur en omgeving (bedragen x € 1.000.000)

Programma Bestuur en omgeving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	17,5	18,0	17,2	15,2
Baten	- 1,3	- 1,4	- 1,7	- 1,7
Netto lasten	16,2	16,6	15,5	13,5

De bijgesteld begrote cijfers wijken af vooral van de primitieve begroting door begrotingswijzigingen voor inflatie en loonontwikkeling. De realisatie van de lasten van het programma Bestuur en omgeving wijkt € 1,1 miljoen af van de bijgesteld begrote cijfers. De grootste afwijkingen zijn een lagere bijdrage aan GBLT, lagere lasten voor het bestuur en een niet benutte post onvoorzien. Daarnaast zijn er niet begrote opbrengsten van rente op uitstaande leningen en extra leges.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er geen overschrijding is geweest bij de bruto lasten en geen onderschrijding van de baten.

Programma Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid omvat de waterkeringen van het waterschap. Om de polders te beschermen tegen het water uit het IJsselmeer, het Markermeer, het IJmeer en de randmeren, onderhoudt en beheert Waterschap Zuiderzeeland ruim tweehonderd kilometer waterkeringen. Vanaf 2025 wordt het begrotingscriterium niet langer alleen toegepast op de netto lasten per programma, maar ook afzonderlijk op de bruto lasten en de baten. Hierdoor wordt de begrotingsrechtmatigheid gedetailleerder beoordeeld. Hieronder worden bruto lasten en baten van het programma waterveiligheid weergegeven.

Overzicht programma Waterveiligheid (bedragen x € 1.000.000)

Programma Waterveiligheid	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	9,3	9,9	9,7	9,2
Baten	- 0,6	- 0,6	- 0,7	- 0,9
Netto lasten	8,7	9,3	9,0	8,3

De bijgesteld begrote cijfers wijken af vooral van de primitieve begroting door begrotingswijzigingen voor inflatie en loonontwikkeling. De realisatie van de lasten van het programma Waterveiligheid wijkt € 0,3 miljoen af van de bijgesteld begrote cijfers. De grootste afwijking zijn de onderbestedingen bij het maaien van de waterkeringen en lagere lasten bij het HWBP programma.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er geen overschrijding is geweest bij de bruto lasten en geen onderschrijding van de baten.

Programma Voldoende en gezond water

In het programma Voldoende en gezond water gaat het om het voorkomen van wateroverlast. Water komt door regenbuien de polder in, maar ook doordat kwelwater vanuit de ondergrond omhoogkomt en door dijken heen sijpelt. Als er in een korte tijd heel veel neerslag valt, is de kans groot dat delen van de polders onder water komen te staan. Het wateroverschot wordt met behulp van zeven hoofdgemalen van het waterschap uit de polders gepompt. Aan de andere kant kan het, als er lange tijd geen neerslag valt, soms ook te droog worden in de polder. Zorgen voor voldoende en gezond water betekent de ene keer water wegpompen en de andere keer juist water binnenlaten. Waterschap Zuiderzeeland werkt aan gezond water in het gehele beheergebied. Gezond water betekent een goed watersysteem. Het watersysteem wordt als goed beoordeeld als het goed is vanuit chemisch oogpunt (niet vervuild), biologisch oogpunt (goede leefomgeving) en vanuit het oogpunt van de gebruikers (belevingswaarde). De belevingswaarde is met name relevant voor het stedelijk waterbeheer. Vanaf 2025 wordt het begrotingscriterium niet langer alleen toegepast op de netto lasten per programma, maar ook afzonderlijk op de bruto lasten en de baten. Hierdoor wordt de begrotingsrechtmatigheid gedetailleerder beoordeeld. Hieronder worden bruto lasten en baten van het programma voldoende en gezond water weergegeven.

Overzicht programma Voldoende en gezond water (bedragen x € 1.000.000)

Programma Voldoende en gezond water	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	34,2	35,2	34,2	32,5
Baten	- 0,0	- 0,0	- 0,6	- 1,2
Netto lasten	34,2	35,2	33,6	31,3

De bijgesteld begrote cijfers wijken af vooral van de primitieve begroting door begrotingswijzigingen voor inflatie en loonontwikkeling. De realisatie van de lasten van het programma Voldoende water is € 1,6 miljoen lager dan de bijgesteld begrote cijfers. De grootste afwijking zijn de lagere energielasten voor het uitmalen van water door het relatief droge najaar, onderbestedingen bij het actieplan bodem en water en onderbestedingen bij het maaien van de watergangen.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er geen overschrijding is geweest bij de bruto lasten en geen onderschrijding van de baten. Het grote verschil tussen de begrote en gerealiseerde baten zijn subsidiebatens opbrengsten uit voor derden uitgevoerde werken.

Programma Schoon, gezuiverd water

Het programma schoon, gezuiverd water omvat de totale taak van zuivering van afvalwater. Waterschap Zuiderzeeland werkt aan schoon water in het gehele beheergebied. Zij zuivert het afvalwater uit de provincie in vijf afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's). Dit afvalwater wordt merendeels aangevoerd via de gemeentelijke riolering. Na zuivering in de AWZI's wordt het afvalwater teruggebracht naar het oppervlaktewater. Waterschap Zuiderzeeland stelt strenge vergunningseisen aan bedrijven die afvalwater willen lozen. Ook worden er maatregelen genomen ten behoeve van het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Vanaf 2025 wordt het begrotingscriterium niet langer alleen toegepast op de netto lasten per programma, maar ook afzonderlijk op de bruto lasten en de baten. Hierdoor wordt de begrotingsrechtmatigheid gedetailleerder beoordeeld. Hieronder worden bruto lasten en baten van het programma schoon, gezuiverd water weergegeven.

Overzicht programma Schoon, gezuiverd water (bedragen x € 1.000.000)

Programma Schoon, gezuiverd water	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	28,8	29,1	29,5	28,3
Baten	- 1,0	- 1,2	- 1,2	- 1,6
Netto lasten	27,8	27,9	28,3	26,7

De bijgesteld begrote cijfers wijken af vooral van de primitieve begroting door begrotingswijzigingen voor inflatie en loonontwikkeling. De realisatie van de lasten van het programma Voldoende water is € 0,4 miljoen lager dan de bijgesteld begrote cijfers. De grootste afwijking is de extra kapitaallasten door de afwaardering van de zonnepanelen bij AWZI Almere en de inhaalafschrijving op de zonnepanelen door de verkorting van de levensduur van 25 naar 20 jaar. Het Algemeen Bestuur is in beide gevallen hierover tijdig geïnformeerd. Formeel wordt dit op grond van de wet als onrechtmatig aangemerkt. Volgens de Commissie BBV (Kadernota rechtmatigheid) kan een begrotingsafwijking echter worden aangemerkt als een geaccepteerde onrechtmatigheid wanneer deze binnen de beleidskaders van het bestuur valt of samenhangt met gerelateerde inkomsten. In dit geval is daarvan sprake.

Programma Financiën, organisatie en informatie

Het programma financiën, organisatie en informatie omvat de totale ondersteuning van de primaire taken. Waterschap Zuiderzeeland zorgt voor een optimale inzet van mensen en middelen om de gestelde doelen te realiseren. Hierbij is het van belang om een financieel gezonde positie te behouden. Dit doet het waterschap vanuit een transparant en maatschappelijk aanvaardbaar financieel beleid. Het waterschap, als moderne werkgever, investeert in zijn medewerkers zodat hun talent optimaal benut wordt. Vanaf 2025 wordt het begrotingscriterium niet langer alleen toegepast op de netto lasten per programma, maar ook afzonderlijk op de bruto lasten en de baten. Hierdoor wordt de begrotingsrechtmatigheid gedetailleerder beoordeeld. Hieronder worden bruto lasten en baten van het programma financiën, organisatie en informatie weergegeven.

Overzicht programma Financiën, organisatie en informatie (bedragen x € 1.000.000)

Programma Financiën, organisatie en informatie	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Bruto lasten	26,7	26,4	26,1	22,7

Baten	- 0,5	- 0,5	- 0,3	- 0,3
Netto lasten	26,2	25,9	25,8	22,4

De realisatie van de netto lasten van het programma Financiën, organisatie en informatie wijkt € 0,1 miljoen af van de bijgesteld begrote cijfers. De grootste afwijkingen zijn de lagere lasten van ICT en de hogere loonsom (personele voorzieningen). Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er geen overschrijding van de bruto lasten heeft plaatsgevonden, maar wel een onderschrijding van de baten van € 0,2 miljoen. In de begroting was een kostenverdeling voor Waterkracht opgenomen, waarbij ons waterschap als penvoerder optrad. In de realisatie zijn echter geen uitgaven gedaan die onder deze kostenverdeling vielen. Hierdoor zijn ook geen bijbehorende inkomsten gerealiseerd, wat heeft geleid tot een onderschrijding van de baten. Formeel wordt dit op grond van de wet als onrechtmatig aangemerkt. Volgens de Commissie BBV (Kadernota rechtmatigheid) kan een begrotingsafwijking echter worden aangemerkt als een geaccepteerde onrechtmatigheid wanneer deze binnen de beleidskaders van het bestuur valt of samenhangt met gerelateerde inkomsten. In dit geval is daarvan sprake.

Algemene dekkingsmiddelen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft de omslagen en de zuiveringsheffing. De omslagen zijn ter financiering van de watersysteemtaak, de zuiveringsheffing is ter financiering van de zuiveringstaak.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Netto programmalasten				
Programma Bestuur en omgeving	16,2	16,6	15,5	13,5
Programma Waterveiligheid	8,7	9,3	9,0	8,3
Programma Voldoende water	34,2	35,2	33,6	31,3
Programma Schoon water	27,8	27,9	28,3	26,7
Programma Financiën, organisatie en informatie	26,2	25,9	25,8	22,4
Totaal programmalasten	113,1	114,8	112,2	102,2
Dekkingsmiddelen				
Belastingopbrengsten ⁸	111,5	112,8	114,1	101,7
Inzet tarief egalisatiereserve	1,6	1,6	1,6	2,9
Totaal dekkingsmiddelen	113,1	114,4	115,7	104,6

⁸ De belastingopbrengsten zijn opgenomen inclusief de kwijtschelding

Gerealiseerd resultaat	-	- 0,4	3,5	2,4

Het totaal van de gerealiseerde programmalasten is € 2,6 miljoen lager dan de bijgesteld begrote lasten. De gerealiseerde belastingopbrengst is € 1,3 miljoen hoger dan de bijgestelde begrote belastingopbrengst. In paragraaf Waterschapsbelastingen wordt uitgebreid ingegaan op de belangrijkste oorzaken van dit verschil.

In het jaar 2025 zijn de volgende toevoegingen en onttrekkingen geweest aan de bestemmingsreserves onderverdeeld naar programma's. Deze toevoegingen en onttrekkingen zijn gedaan conform door het Algemeen Bestuur vastgesteld beleid en leiden niet tot een technische begrotingswijziging.

7.4. Overzicht van baten en lasten naar kostendragers

Algemeen

In deze paragraaf is de realisatie van de begroting naar de wettelijke kostendragers opgenomen. Voor een analyse van het resultaat wordt verwezen naar de voorgaande paragrafen. Voor wat betreft de systematiek van kostentoekening wordt verwezen naar de vorige paragraaf.

Watersysteemtaak

De watersysteemtaak omvat de taken van het waterschap op het gebied van het waterkeringsbeheer, het waterkwantiteitsbeheer en het kwaliteitsbeheer van oppervlaktewateren, voor zover die activiteiten niet vallen onder het transporteren en/of behandelen van afvalwater.

Overzicht kostendrager watersysteem (bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Lasten watersysteemtaak				
Netto lasten	69,4	71,1	68,4	61,8
Kwijtschelding	0,8	0,8	0,7	0,7
Oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,1
Totaal lasten watersysteemtaak	70,4	72,1	69,3	62,6
Dekkingsmiddelen watersysteemtaak				
Belastingopbrengsten	68,5	69,2	69,4	63,2
Mutatie tariefegalisatie reserve	1,9	1,9	1,9	1,4
Totaal dekkingsmiddelen watersysteemtaak	70,4	71,1	71,3	64,6
Gerealiseerd resultaat watersysteemtaak	-	- 1,0	2,0	2,0

Ten opzichte van het bijgestelde begroot resultaat is de realisatie € 3,0 miljoen hoger. Dit komt vooral door lagere lasten. Een uitgebreide analyse van het resultaat op de lasten wordt gegeven in de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Zuiveringstaak

De zuiveringstaak omvat het transporteren en/of behandelen van afvalwater.

Overzicht kostendrager zuiveren (bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Lasten zuiveringstaak				
Netto lasten	43,3	43,3	43,5	40,2
Kwijtschelding	0,8	0,8	0,7	0,7
Oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,0
Totaal lasten zuiveringstaak	44,2	44,2	44,3	40,9
Dekkingsmiddelen zuiveringstaak				
Belastingopbrengsten	44,5	45,1	46,1	39,8
Mutatie tariefegalisatie reserve	- 0,3	- 0,3	- 0,3	1,5
Totaal dekkingsmiddelen	44,2	44,8	45,8	41,3
Gerealiseerd resultaat zuiveringstaak	-	0,6	1,5	0,4

Ten opzichte van het bijgestelde begroot resultaat is de realisatie € 0,9 miljoen hoger. Dit komt in hoofdzaak door hogere belastingopbrengsten. Een uitgebreide analyse van het resultaat op de lasten wordt gegeven in de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

7.5. Melding in het kader van de WNT

De WNT is van toepassing op Waterschap Zuiderzeeland. Het Waterschap Zuiderzeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Bezoldiging topfunctionarissen

Naam	W. Slob
Functiegegevens	
Functie	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 tot en met 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 170.121
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.246
Subtotaal	€ 193.367
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging 2025	€ 193.367
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2024	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 tot en met 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 162.014
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.282
Subtotaal	€ 185.296
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000
Totale bezoldiging 2024	€ 185.296

Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

8. Overzicht van gerealiseerde investeringen

8.1. Overzicht van gerealiseerde investeringen per 31 december

(bedragen x € 1.000)

Programma	Status	In gebruik genomen	Stand per 1-1	Uitgaven in boekjaar	Stand per 31-12
Bestuur en omgeving	Lopend	Ja			0
		Nee	17.391	-17.391	0
	Nieuw	Ja			0
		Nee			
Waterveiligheid	Lopend	Ja	1.158.925	-452.885	0
		Nee	555.035	-320.411	234.624
	Nieuw	Ja		497.159	0
		Nee		389.254	389.254
Voldoende en gezond water	Lopend	Ja	889.517	260.212	0
		Nee	618.445	853.693	1.472.138
	Nieuw	Ja		343.066	0
		Nee		46.323	46.323
Schoon, gezuiverd water	Lopend	Ja	2.836.477	1.986.360	0
		Nee	2.806.837	14.506.024	17.312.860
	Nieuw	Ja		1.214.742	0
		Nee		131.332	131.332
Financiën, organisatie en informatie	Lopend	Ja	389.260	954.054	0
		Nee			0
	Nieuw	Ja		620.920	0
		Nee		264.337	264.337
Subtotaal			9.271.886	21.276.788	19.850.869
Totaal			9.271.886	21.276.788	19.850.869

8.2. Toelichting op het overzicht van gerealiseerde investeringen per 31 december

8.2.1 Overzicht gerealiseerde investeringen gedurende boekjaar

Artikel 4.31 lid 2 van het Waterschapsbesluit schrijft voor dat in de toelichting op het overzicht van gerealiseerde investeringen een totaaloverzicht wordt gegeven van alle werken die aan het begin van het boekjaar onderhanden waren en die in de loop van het jaar zijn gestart. Dit is in de onderstaande tabel weergegeven.

Status per 1-1	Project	Uitgaven in boekjaar
Lopend	Aanleg 5 vispassages, Waterschap Zuiderzeeland	7.814
	Aanpassingen kantoor Larserbos	948.313
	AWZI Almere Fit For the Future	13.808.363
	AWZI Dronten: vervangen dakbedekkingen	58.143
	AWZI Lelystad renovatie nabezinktanks	105.828
	AWZI Lelystad vervangen/renovatie beluchtingssysteem	49.096
	AWZI Tollebeek upgrade compressoren (bestaande HV-turbo t.b.v. beluchting)	105.394
	AWZI Tollebeek vervangen afdekking VBT	139.479
	AWZI Zeewolde Capaciteitsuitbreiding Cellulose-afbraak dmv Fijnzeef	335.588
	AWZI Zeewolde:electrot. onderdelen	10.762
	Centraal besturingssysteem Waterpeilbeheer	683.276
	Draineren dijken	-27.000
	Ephyra 2.0	100.527
	Grondaankoop duurzame oevers 2024-2027 (VBOC)	2.620
	IJsselmeerdijk 8.3 planuitwerking	-456.186
	Inlaatwerk Lemmer	3.633
	Nieuwe natuur Schokland	20.541
	Outsourcing infrastructuur	5.740
	P&ID's op orde	14.484
	PLC hardware/software bemaling	20.289
	Pompinstallatie Zuider-d-tocht	52.234
	Realisatie PL280 (voorbereiding)	217.554
	Reconstructie/verleggen PL 680, Ronde Biddingringweg - Elburgerweg	150.343
	Renovatie AWZI Dronten	948.106
	Renovatie gemaal Smeenge	47.148
	Renovatie Marknessersluis spui	99.091
	Renovatie pompgemalen Stedelijk Water Emmeloord	70.639
Renovatie RG 175 Sportlaan	16.393	
Renovatie RG-425 De Gondel	70.052	

	Renovatie RG445, Griend	29.789
	Renovatie rioolgemaal 174 Slingerweg	1.205
	RG Maurice Garinpad (260)	5.136
	Stuw Steenwijkertocht 1 (ST4817) vervangen	122
	Uitfasering 2G vervangen PLC hardware	24.060
	Verlegging Persleiding PL-880	162.458
	Versterking Ketelmeerdijk - Vossemeerdijk verkenning	-320.411
	Versterking kunstwerken NOP	30.301
	Vervangen installatie gemaal Wortman	82.440
	Vervanging PL-220 Markerkant	163.686
	Zonnepanelen IJsselmeerdijk (zon A6)	-17.391
Nieuw	AWZI Lelystad, asfaltherstel	205.381
	Benutten buitenruimte WSH	6.050
	Draineren dijken 2025 en 2026	192.781
	Duiker Wrakkenweg	3.751
	IJsselmeerdijk 8.3 Realisatiefase	37.769
	Oostvaardersdijk - Voorverkenning	127.527
	Renovatie RG 950 Marknesse	490.223
	Renovatie RG860 Tollebeek	193.831
	Renovatie serverruimte	366.126
	Revisie Harkroosters AWZI Tollebeek	134.245
	RG195 Veco/ RG197 Noordcluster en RG198 Horsterparc	39.040
	Stuw Venetocht ST4829	1.549
	Uitvoering PL280	81.411
	Variante loods AWZI Zeewolde	120.964
	Vervangen 2 eindduikers DU16037 en DU17440 Priempad	90.688
	Vervangen Bruggen NOP-Schotertocht & Zuidermeertocht	7.402
	Vervangen damwand w.s.v. Zuiderzee	497.159
	Vervangen damwanden NOP Riet Vollenhove en Loswal Ramspol	31.177
	Vervangen Lava steen 2 lava torens AWZI Zeewolde	70.099
	Vervangen pompen Expansie	33.621
	Vervangen toegangspoort	21.596
	Vervangen werkplekken Lindelaan	236.691
	Vervanging AV-middelen AB-zaal	101.454
	Vervanging klimaatinstallaties kantoor Emmeloord	153.340
	Vervanging PL210 deel 1	10.882
	W19 Vislift Expansie	252.378
Totaal		21.276.788

8.2.2 Specificatie onderhanden werken ultimo boekjaar

Artikel 4.31 lid 2 van het Waterschapsbesluit schrijft voor dat in de toelichting op het overzicht van gerealiseerde investeringen een totaaloverzicht wordt gegeven van alle onderhanden werken die aan het eind van het boekjaar een restkrediet hebben, waarbij de verwachtingen worden gegeven over het vervolg van deze werken. Dit is in de onderstaande tabel weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

Project	Uitgaven ultimo boekjaar	Verwachting ingebruikname
Nieuwe natuur Schokland	129	2e helft 2026
Vervangen installatie gemaal Wortman	122	2e helft 2026
PLC hardware/software bemaling	199	2e helft 2027
Renovatie gemaal Smeenge	205	2e helft 2027
Deelvervanging PL-220 Markerkant	229	2e helft 2026
P&ID's op orde	277	2e helft 2028
AWZI Almere Fit For the Future	16.153	2e helft 2026
Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)	15	2e helft 2026
Startfase versterking Ketelmeerdijk – Vossemeerdijk	219	2e helft 2027
Verlegging PL 880 – Singel/Schelpenhoek – Waaierhoek	206	2e helft 2026
Realisatie PL280 (voorbereiding)	295	2e helft 2026
AWZI Tollebeek vervangen afdekking VBT	153	2e helft 2026
Centraal besturingssysteem Waterpeilbeheer	818	2e helft 2026
Rioolgemaal Harderhaven	0	2e helft 2026
Ijsselmeerdijk 8.3 Realisatiefase	38	1e helft 2030
Uitvoering PL280	81	2e helft 2026

RG195 Veco/RG197 Noordcluster en RG 198 Horsterparc	39	2e helft 2026
Stuw Venetocht ST4829	2	2e helft 2026
Draineren dijken 2025 en 2026	193	2e helft 2026
Vervangen toegangspoort	22	1e helft 2026
Vervangen pompen Expansie	34	2e helft 2026
Vervanging PL210 deel 1	11	2e helft 2027
Vervangen damwanden NOP Riet Vollenhove en Loswal Ramspol	31	2e helft 2027
Duiker Wrakkenweg	4	2e helft 2028
Vervangen Bruggen NOP	7	2e helft 2027
Oostvaardersdijk - Voorverkenning	128	2e helft 2029
Benutten buitenruimte WSH	6	2e helft 2026
Vervangen werkplekken Lindelaan	237	1e helft 2026
Saldo onderhanden werken	19.851	

9. Balans

9.1. Balans per 31 december

Debet	Ultimo 2025	Ultimo 2024	Credit	Ultimo 2025	Ultimo 2024
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	309	392	<i>Eigen vermogen, bestaande uit</i>		
Materiële vaste activa	119.949	109.524	<i>Reserves</i>	29.700	28.505
Financiële vaste activa	7.875	8.534	<i>Gerealiseerd resultaat</i>	3.489	2.378
			Eigen vermogen	33.189	30.883
			Voorzieningen	3.956	2.991
			Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer	77.266	80.553
	128.133	118.450		114.411	114.426
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden	271	242	Netto vlottende schulden met een looptijd van korter dan een jaar	8.578	18.303
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	28.201	13	Overlopende passiva	61.110	10.382
Kortlopende vorderingen	17.925	15.313			
Overlopende activa	9.495	9.094			
Liquide middelen	74				
	55.966	24.662		69.688	28.685
Balanstotaal	184.099	143.111		184.099	143.111

9.2. Toelichting op de balans

9.2.1 Waarderingsgrondslagen

Valuta en notatie

Alle bedragen worden weergegeven in duizenden euro's. In de toelichtende teksten worden de bedragen weergegeven in hele euro's.

Vergelijkende cijfers

Voor een verbeterd inzicht zijn de vergelijkende cijfers gehergroepeerd. Dit heeft geen invloed op het vermogen en/of resultaat.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van de historische kostprijs minus de lineaire afschrijvingen op basis van de verwachte levensduur.

De overige activa zijn opgenomen tegen nominale waarde.

De afschrijving wordt zo berekend dat bij in gebruik name van het kapitaalwerk:

- vóór 1 juli een volledige jaarafschrijving plaatsvindt;
- ná 1 juli geen afschrijving plaatsvindt.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

(Im)materiële vaste activa		Termijn
Algemeen		
Grond		geen afschrijving
Bedrijfsmiddelen		5 - 10 jaar
Hardware/software		5 - 8 jaar
Kantoren en centrale werkplaatsen	Civiel	40 jaar
	Mechanisch/elektrisch	15 jaar
	Inrichting	10 jaar
Zonnepanelen		20 jaar
Omvormer		12 jaar
Waterkeringen		
Waterkeringen		30 jaar
Gemalen, kunstwerken en watergangen		
Watergangen		30 jaar
Gemalen	Civiel	40 jaar
	Mechanisch/elektrisch	20 jaar
Overige kunstwerken		20 - 40 jaar

Zuiveringstechnische werken		
Afvalwaterzuiveringsinstallaties	Civiel	30 jaar
	Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Rioolgemalen	Civiel	30 jaar
	Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Persleidingen		30 jaar
Verbeteringswerken		30 jaar

Gronden die zijn verkregen voor de aanleg van duurzame oevers worden afgewaardeerd met 80%. Dit percentage komt overeen met het genoemde percentage voor natuurterreinen in het Waterschapsbesluit. In het verleden werden gronden van duurzame oevers afgewaardeerd met 50%.

Binnen investeringsprojecten worden interne uren geactiveerd als in de projectraming meer dan 1.500 uur is opgenomen (op basis van de voorcalculatie). Deze drempel geldt per investering waarvoor een afzonderlijk investeringskrediet is verstrekt. Bij dijkversterkingsprojecten wordt deze norm toegepast per fase.

Financiële vaste activa

Bij de financiële vaste activa worden aandelen opgenomen tegen de nominale waarde.

Voorraden

De voorraad gasolie wordt gewaardeerd op basis van de gewogen gemiddelde inkoopprijs. De voorraad worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Voor wat betreft debiteuren worden zo nodig individuele voorzieningen getroffen.

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als een algemeen weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.

Bestemmingsreserves

Deze reserves worden tegen de nominale waarde opgenomen. De dotaties aan de bestemmingsreserves vinden plaats bij de bepaling van het jaarresultaat. De onttrekkingen gebeuren, conform de besluitvorming van het bestuur, ten gunste van het resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten mede zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Personele voorzieningen

De personele voorzieningen, betrekking hebbende op pensioen- en wachtgeldverplichtingen, worden gewaardeerd op basis van de contante waarde. De overige personele voorzieningen worden gewaardeerd op basis van nominale waarde.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde.

Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer

De vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, opgenomen tegen de nominale waarde.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

9.2.2 Toelichting op de activa

Immateriële vaste activa

Software is opgenomen onder de overige immateriële vaste activa. Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Immateriële vaste activa	Jaar 2025
Boekwaarde begin boekjaar	392
In gebruik genomen investeringen	-79
Investeringen	-
Subtotaal	313
Af: afschrijvingen	-89
Boekwaarde ultimo boekjaar	224
Onderhanden werk	85
Totaal immateriële vaste activa	309
Toegerekende rente	4
Totaal kapitaallasten	93

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa	Boekwaarde begin boekjaar	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	In gebruik genomen	Boekwaarde einde boekjaar	Toegerekende rente	Totaal kapitaallasten
Gronden en terreinen	3.111	-	-	3	3.114	45	45
Bedrijfsgebouwen	5.311	-	-737	2.169	6.743	76	813
Waterbouwkundige werken	34.710	-	-2.856	2.693	34.548	506	3.362
Zuiveringstechnische werken	56.724	-449	-6.675	5.725	55.325	851	7.526
Overige materiële vaste activa	476	-	-129	107	454	8	137
Subtotaal	100.331	-449	-10.397	10.698	100.184	1.486	11.883
Onderhanden werk	9.193	21.271	-	-10.698	19.766	-	-
Totaal materiële vaste activa	109.524	20.822	-10.397	-	119.950	1.486	11.883

Uitgaven aan investeringen die nog niet in gebruik genomen zijn worden verantwoord onder de categorie onderhanden werk. Bij in gebruik name van de investering wordt het totaal van de uitgaven van de investering overgeboekt van de onderhanden werk naar een van de categorieën werken in exploitatie.

In 2025 heeft een buitengebruikstelling plaatsgevonden van de zonnepanelen en de bijbehorende omvormer van AWZI Almere van circa € 449.000. Met ingang van 2025 is naar aanleiding van het aangepaste activabeleid de geschatte levensduur van de zonnepanelen aangepast van 25 naar 20 jaar. Het effect van circa € 157.000 is verwerkt in de waardering en afschrijving van de betreffende activa. Per jaar wordt als gevolg hiervan € 28.000 aanvullend afgeschreven.

Een nadere specificatie van de onderhanden werken ultimo 2025 is te vinden in het onderdeel 'specificatie onderhanden werken ultimo boekjaar'.

Financiële vaste activa

De opgenomen financiële vaste activa vallen deels in de categorie kapitaalverstrekking aan bedrijven en bestaat uit de volgende onderdelen:

- De aanschafwaarde van 42 aandelen A en 26 aandelen B van de NV Nederlandse Waterschapsbank te 's-Gravenhage (€ 9.870). De geschatte nettovermogenswaarde per 31 december 2025 bedraagt € 2.439.000.
- De aanschafwaarde van 1.150 aandelen Windpark Hanze BV te Dronten (€ 1.150).
- De aanschafwaarde van 257 aandelen AquaMinerals B.V. te Nieuwegein (€ 27.489).

Het andere deel van de opgenomen financiële vaste activa valt in de categorie leningen aan bedrijven. Deze categorie bestaat uit twee onderdelen:

- Een achtergestelde lening die is verstrekt aan Windpark Hanze BV ter waarde van totaal € 7.494.015. Deze lening maakt deel uit van een totale lening die in delen verstrekt zal worden en waarvan de grootte maximaal € 10,0 miljoen bedraagt.
- Een achtergestelde lening die is verstrekt aan N.V. HVC ter waarde van € 1.253.012. Vanaf 2023 wordt er jaarlijks € 83.534 afgelost op de lening. Per einde boekjaar bedraagt de stand van de lening € 1.002.410, waarvan € 918.875 het langlopende deel betreft.

Vorraden

De opgenomen voorraden vallen onder de categorie grond- en hulpstoffen voor eigen gebruik. Het betreft in totaal 165.944 liter dieselolie, welke gebruikt wordt in de gemalen, met een voorraadwaarde van € 271.218 (gewogen gemiddelde inkoopprijs). Er zijn geen indicaties voor een lagere marktwaarde.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

(bedragen x € 1.000)

Overige uitzettingen	Jaar 2025
Schatkistbankieren	28.201
Totaal	28.201

Schatkistbankieren

(bedragen x € 1.000)

Drempelbedrag begrotingsjaar	2.332
Ruimte onder het drempelbedrag	
1 ^e kwartaal	2.332
2 ^e kwartaal	1.781
3 ^e kwartaal	1.850
4 ^e kwartaal	2.089

Een berekening van het drempelbedrag en de ruimte onder het drempelbedrag per kwartaal is te vinden in paragraaf 5.8. Financiering.

Kortlopende vorderingen

(bedragen x € 1.000)

Kortlopende vorderingen	Stand ultimo
Belastingdebiteuren GBLT	17.298
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-772
Subtotaal belastingdebiteuren	16.526
DAW Subsidies	330
Subtotaal subsidies en bijdragen	330
Rioolbeheer Zeewolde	10
Afrekening Het Waterschapshuis	97
Kinderopvangtoeslagaffaire (KOTA)	254
Subtotaal openbare lichamen	361
Overige vorderingen	720
Af: voorziening overige vorderingen	-11
Subtotaal Overige vorderingen	708
Totaal	17.925

De voorziening dubieuze (handels)debiteuren betreft een inschatting van de verwachte oninbaarheid van de vorderingen. De voorziening dubieuze belastingdebiteuren bedroeg begin 2025 € 834.570. In het jaar 2025 is € 443.706 onttrokken aan deze post. Aan de hand van een inschatting van de openstaande posten ultimo 2025 is de voorziening dubieuze belastingdebiteuren bepaald op € 771.901. Voor een verdere toelichting op belastingen verwijzen naar paragraaf 6.5 Waterschapsbelastingen.

Kinderopvangtoeslagaffaire (KOTA)

De waterschappen hebben aan het begin van 2021 besloten in te gaan op het verzoek van voormalig staatsecretaris van Financiën Van Huffelen om hun bijdrage te leveren aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. De waterschappen hebben hieraan onder andere de voorwaarde verbonden dat de verschuldigde belastingen van gedupeerden die zij kwijtschelden volledig vergoed moeten worden en dat er ook compensatie verstrekt moet worden voor de uitvoeringskosten die in het kader van deze operatie door hen worden gemaakt. Het kabinet heeft dit toegezegd. De vergoeding bestaat uit het kwijtscholden bedrag van de belastingen die gedupeerde ouders en hun toeslagpartner aan het waterschap verschuldigd zijn, de ophogingskosten en een vergoeding voor de uitvoeringskosten.

De volgende vergoedingen vinden door het Rijk plaats:

KOTA 2025

Aantal gedupeerden in waterschapsgebied: 353

Omschrijving	Bedrag in €
Kwijtgescholden bedragen	58.707
Ophogingskosten	11.224
Forfaitaire vergoeding uitvoeringskosten 353 * € 100	35.300
Totaal te ontvangen over het boekjaar van het Rijk	105.231
Af te dragen aan GBLT	-26.475
Totaal te ontvangen over het boekjaar	78.756

Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)

Onder deze post worden de nog te ontvangen bedragen, de vooruitbetaalde bedragen en nog te verrekenen bedragen opgenomen. Het saldo ultimo 2025 bedraagt € 9.494.584. De samenstelling is als volgt:

Overlopende activa	Stand ultimo
Nog op te leggen door GBLT	455
Belastingopbrengsten GBLT	98
Afrekening GBLT	342
Subtotaal Voorschotbedragen specifieke uitkeringen overheidslichamen	895
Teruglevering elektriciteit	1.681
Blue Deal	191
Kortlopend deel leningen u/g	660
Vooruitbetalingen	4.364
Vooruitontvangen facturen	321
Overig	1.383
Subtotaal overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	8.600
Totaal	9.495

Specificatie subsidiegelden

(bedragen x € 1.000)

Subsidiegelden	Stand	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Stand ultimo
Blue Deal	73		-73	0
RVO	51		-51	0
DAW impulsregeling	184	146		330
Subsidie Vispassages (EU)	431		-431	0
Saldo subsidiegelden	739	146	-555	330

9.2.3 Toelichting op de passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is in de loop van de jaren opgebouwd via de bestemming van (een deel van) het positieve resultaat. Zij dient als reserve voor het opvangen van onvoorziene kosten en als financieringsmiddel.

De samenstelling van het eigen vermogen voor resultaatverdeling is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Reserve	Stand primo	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Mutaties boekjaar	Stand ultimo
Algemene reserve	18.938	1.441	1.465	21.844
Tariefegalisatiereserve	6.230	497	-1.596	5.131
Bestemmingsreserves	3.337	440	-1.052	2.725
Totaal reserves	28.505	2.378	-1.183	29.700
Gerealiseerd resultaat	2.378	-2.378	3.489	3.489
Totaal eigen vermogen	30.883	-0	2.306	33.189

Algemene reserve

Deze reserve dient ervoor om te zorgen dat het totaal van de reserves van een minimale omvang is. Een aanzienlijk deel van de algemene reserve is in het kader van het herziene reservebeleid toegewezen aan de risicoreserve en de tariefegalisatiereserve. De herkomst van de reserves, zijnde het resultaat van de watersysteemtaak dan wel de zuiveringstaak, blijft hierbij administratief te volgen. Er vinden hierbij geen verschuivingen plaats tussen reserves die zijn opgebouwd door de watersysteemtaak en reserves die zijn opgebouwd door de zuiveringstaak.

De samenstelling van de algemene reserve is door het bovenstaande als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Algemene reserve	Stand primo	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Mutaties boekjaar	Stand ultimo
Watersysteemtaak	10.138	1.441	851	12.430
Zuiveringstaak	8.800		614	9.414
Totaal algemene reserve	18.938	1.441	1.465	21.844

Tariefegalisatiereserve

Het Algemeen Bestuur heeft bij de vaststelling van de Meerjarenbegroting 2025–2029 besloten om in 2025 per saldo € 1.595.000 aan deze reserve te onttrekken. Dit bedrag bestaat uit een onttrekking van € 1.870.000 aan de tariefegalisatiereserve van de watersysteemtaak en een toevoeging van € 275.000 aan de tariefegalisatiereserve van de zuiveringstaak. Daarnaast heeft een toevoeging van € 500.000 aan de tariefegalisatiereserve plaatsgevonden vanuit de bestemmingsreserve duurzame oevers en is de resultaatbestemming 2024 verwerkt in de tariefegalisatiereserve. Over deze mutaties heeft het Algemeen Bestuur besloten in de vergadering van 10 juni 2025.

De samenstelling van de tariefegalisatiereserve is door het bovenstaande als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Tariefegalisatie- reserve	Stand primo	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Mutaties boekjaar	Stand ultimo
Watersysteemtaak	2.913	500	-1.871	1.542
Zuiveringstaak	3.317	-3	275	3.589
Totaal tariefegalisatie- reserve	6.230	497	-1.596	5.131

Bestemmingsreserves

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserve	Stand primo	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Mutaties boekjaar	Stand ultimo
Windpark Hanze	1.169	417	-1.480	106
Baggeren	1.845	-500	745	2.090
Geschiedschrijving	100			100
Slibeindverwerking	40	180	-220	-
Vervanging creosoot	63		-63	-
HWBP projecten	120			120
Collegeplan	0	159	-34	125
Inpulsregeling DAW	0	184		184
Totaal bestemmingsreserve	3.337	440	-1.052	2.725

In het jaar 2025 hebben de volgende mutaties op de bestemmingsreserves plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve windpark Hanze

In het Algemeen Bestuur van 27 maart 2018 is besloten een bestemmingsreserve in te stellen met als doel het budgetneutraal inrekenen van de opbrengsten uit het windpark in de meerjarenbegroting door het jaarlijks doteren van de netto-opbrengsten uit het windpark.

In het Algemeen Bestuur van 23 november 2023 is besloten om de reserve Windpark Hanze en de participatie-inkomsten in 2024 uit het windpark beschikbaar te stellen om gedurende een periode van 2 jaar de kansen te benutten voor o.a. versnelling van maatregelen gericht op een optimale sturing van het energieverbruik. In 2025 is hiertoe een bedrag van € 14.000 onttrokken.

In september 2025 is besloten om een bedrag van € 55.500 te benutten ter dekking van kosten in 2026 voor het project flexibel en data gedreven malen. In oktober 2025 is bij de evaluatie van Windpark Hanze via een amendement besloten om een bedrag van € 50.000 vrij te geven uit de reserve ten behoeve van onderzoek naar de mogelijkheden om netcongestieproblemen te beperken of te voorkomen. Bij de evaluatie is tevens besloten om het restant van de bestemmingsreserve Windpark Hanze over te boeken naar de algemene reserves. Dit gaat om een totaalbedrag van € 1.465.000.

Per 31 december resteert er een bedrag van € 105.500 in de Bestemmingsreserve Windpark Hanze.

Bestemmingsreserve baggeren

In 2006 is er een integrale gebiedsdekkende baggervisie opgesteld op basis waarvan de keuze is gemaakt om voor de komende decennia tot een effectief uitvoeringsprogramma te komen en de bagger-achterstanden weg te werken. Het plan is de afgelopen jaren steeds geactualiseerd. In het verleden is door het Algemeen Bestuur besloten om schommelingen in de uitvoering op te vangen door middel van een voorziening. Op 15 december 2020 is door het Algemeen Bestuur besloten om deze voorziening om te vormen naar een bestemmingsreserve. Het totale saldo inclusief de in het jaar 2020 niet-bestede baggergelden zijn ingezet ter dekking van de nieuw te vormen bestemmingsreserve baggeren.

Bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 is besloten om € 500.000 over te boeken naar de tariefegalisatiereserve (watersysteemheffing) om te voorkomen dat de bestemmingsreserve eind 2030 een saldo heeft boven de 0,5 miljoen. Doordat de hoeveelheden in 2025 lager zijn uitgevallen dan begroot en een deel van de werkzaamheden is doorgeschoven, bedroeg de toevoeging €744.902. Het saldo van de bestemmingsreserve komt daarmee per ultimo 2025 uit op €2.090.152.

Bestemmingsreserve Geschiedschrijving

In 2019 is er voor de toen komende bestuursperiode een bestuursprogramma en collegeplan opgesteld. Mede door de Coronacrisis is de uitvoering achtergebleven bij de planning en zijn de bijbehorende middelen niet volledig uitgegeven. Daarom heeft het Algemeen Bestuur in 2020 besloten om de niet-bestede bedragen van het Bestuursprogramma apart te laten zetten in een bestemmingsreserve. Het bedrag is bestemd voor waterbewustzijn en geschiedschrijving van het waterschap, mede ook vanwege het 25 jarig jubileum verleden jaar. In juni 2024 heeft het Algemeen Bestuur daarom besloten om de naam van deze bestemmingsreserve aan te passen van "Bestuursprogramma" in "Geschiedschrijving".

Bestemmingsreserve slibeindverwerking

In juli 2020 is door het Algemeen Bestuur besloten om het zuiveringsslib op termijn te laten verwerken door HVC. Om dit te doen moet HVC aanvullende slibverwerkingscapaciteit realiseren middels de bouw van een slibdrooginstallatie. Deze is niet gereed op het moment dat het huidige slibverwerkingscontract eindigt. Voor de tussenliggende periode is een tijdelijke oplossing nodig die in de huidige marktomstandigheden aanvullende kosten met zich meebrengt. Op 25 november 2020 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het voorstel om een deel van de algemene reserve van de zuiveringstaak over te boeken naar een reserve van de zuiveringstaak met als doel het opvangen van deze financiële effecten van slibeindverwerking in deze tussenliggende periode. Op basis van de overeenkomst met HVC is besloten om hiervoor een bedrag over te boeken van € 1,6 miljoen. Op 25 oktober 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten om een aanvullend bedrag van € 1,8 miljoen over te hevelen vanuit de algemene reserve van de zuiveringstaak naar de bestemmingsreserve slibeindverwerking. In 2025 is € 220.792 onttrokken aan de reserve op basis van verbruik, waarmee ultimo boekjaar een gering saldo resteert. De verwachting is dat de bouw van deze installatie medio 2026 gereed is. Daarmee is het doel waarvoor de reserve gevormd is, ten einde gekomen. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om de bestemmingsreserve slibeindverwerking op te heffen.

Bestemmingsreserve vervanging creosoot

Op 23 november 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten de gecreosoteerde oeverbeschoeiing in de Noordoostpolder te vervangen en hiervoor een bedrag van € 150.000 uit de bestemmingsreserve duurzame oevers over te hevelen naar een nieuw te vormen bestemmingsreserve vervanging gecreosoteerde oeverbeschoeiing. In 2024 is € 150.000 onttrokken aan de reserve ter dekking van de exploitatie. Daarnaast is € 63.259 aan de reserve gedoteerd in verband met uitgestelde werkzaamheden aan de Baarlose D-tocht. Deze werkzaamheden zijn in 2025 alsnog uitgevoerd, waardoor het saldo van de reserve per ultimo boekjaar nihil bedraagt.

Bestemmingsreserve HWBP projecten

De beleidslijn voor de projectgebonden eigen bijdrage, zoals opgenomen onder de Niet uit de balans blijvende verplichtingen, bepaalt dat een bestemmingsreserve wordt gevormd wanneer de uitgaven in een fase van een HWBP-project lager zijn dan het ontvangen subsidiebedrag. In dat geval blijft er subsidie over. Dit was het geval bij de verkenningsfase van de IJsselmeerdijk. Conform de landelijke afspraken wordt dit overschot toegevoegd aan een bestemmingsreserve en ingezet voor toekomstige HWBP-projecten.

Onder de paragraaf 9.2.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de projectgebonden eigen bijdrage van HWBP-projecten.

Bestemmingsreserve Collegeplan

In juni 2024 heeft het AB ingestemd met de extra financiële middelen om de ambities uit het collegeplan te kunnen realiseren. Omdat € 159.000 van deze middelen niet was benut is bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 besloten om hiervoor een bestemmingsreserve in te stellen. In 2025 is 34.852 aan deze voorziening onttrokken waardoor het saldo van de reserve per ultimo boekjaar 124.148 bedraagt.

Bestemmingsreserve Impulsregeling DAW

In 2024 heeft het waterschap een subsidieaanvraag ingediend in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 is besloten om hiervoor een bestemmingsreserve in te stellen en 184.070 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve. In juni 2025 heeft het Algemeen Bestuur besloten de middelen in deze bestemmingsreserve beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Zoetwaterbeschikbaarheid.

Voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Stand primo	Vermeer-deringen	Verminderingen	Stand ultimo
Arbeidsgerelateerde verplichtingen				
Pensioenen bestuurders	2.074	471		2.545
Wachtgelden bestuurders	11		-9	2
Personele reorganisatie	508	770	-307	971
PBB vitaliteit	398	40		438
Totaal voorzieningen	2.991	1.281	-316	3.956

De voorzieningen zijn bestemd voor de volgende zaken:

Pensioenen bestuurders

Deze voorziening heeft tot doel de pensioenverplichtingen van het waterschap naar (voormalige) bestuurders zichtbaar te maken. Aan het begin van 2025 was deze voorziening € 2.073.894 groot. Op basis van een actuariële berekening voor de toekomstige pensioenopgaven van de huidige en voormalige bestuurders is er in het boekjaar 2025 € 471.425 toegevoegd aan de voorziening. De voorziening bedraagt ultimo boekjaar € 2.545.319.

Wachtgelden bestuurders

Deze voorziening heeft tot doel de wachtgeldverplichtingen van het waterschap naar voormalige bestuurders zichtbaar te maken. Aan het begin van 2025 was deze voorziening € 11.077. Op basis van een berekening van de toekomstig verwachte wachtgeldbetalingen van de voormalige bestuurders heeft er in 2025 een onttrekking van € 8.609 aan de voorziening plaatsgevonden. De voorziening bedraagt ultimo boekjaar € 2.467.

Personele voorziening

Deze voorziening heeft tot doel de verplichtingen van het waterschap naar voormalig personeel zichtbaar te maken. Aan het begin van boekjaar 2025 was deze voorziening € 507.418 groot. In 2025 is € 770.159 aan de voorziening toegevoegd. Op basis van personele mutaties heeft er in het boekjaar 2025 een onttrekking van € 307.077 plaatsgevonden, waardoor de voorziening ultimo boekjaar nu € 970.500 bedraagt.

PBB vitaliteit

In 2021 heeft een CAO wijziging plaatsgevonden die medewerkers van 58 jaar en ouder in staat stelt een vitaliteitsvoorziening op te bouwen. Dit betekent dat deze groep medewerkers voor een bedrag van € 6.000 per 5 jaar een voorziening kan opbouwen om die voorafgaand aan hun pensioen om te zetten in extra vrije dagen. De voorziening bedraagt ultimo boekjaar € 438.000.

Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer

De opgenomen vaste schulden vallen in de categorie onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen. Het zijn langlopende geldleningen met een looptijd langer dan één jaar ter financiering van de investeringen.

Het verloopoverzicht is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

	Lening o/g van openbare lichamen	Lening o/g overigen	Totaal
Stand begin boekjaar	-	76.257	76.257
Nieuw aangegane geldleningen	10.000		10.000
Af: aflossingen		-4.295	-4.295
Saldo geldleningen	10.000	71.962	81.962
Af: Kortlopend deel	-400	-4.296	-4.696
Saldo langlopende geldleningen	9.600	67.666	77.266

De rentelast over het boekjaar 2025 bedroeg € 1.509.277.

Voor een verdere toelichting op de financieringsfunctie verwijzen we naar paragraaf 6.7 Financiering.

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar

(bedragen x € 1.000)

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar	Boekjaar
Schulden aan leveranciers	8.578
Saldo Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar	8.578

De netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar van het waterschap zijn op basis van nominale waarde gewaardeerd.

Overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)

Overlopende passiva	Boekjaar
Rente langlopende schulden	911
Aflossingsverplichting langlopende schulden	4.696
Overige nog te betalen bedragen	6.841
Vooruitontvangen bedragen	61
Vooruit ontvangen subsidiegelden	44.501
Terug te betalen subsidiegelden	28
Reservering vakantietoeslag	23
Reservering verlofrechten	1.041
Loonheffing en sociale lasten	3.007
Saldo overlopende passiva	61.110

Specificatie subsidiegelden

(bedragen x € 1.000)

	Stand primo	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Stand ultimo
Vooruit ontvangen subsidiegelden	4.805	47.437	-7.741	44.501
HWBP	4.409	44.845	-7.647	41.607
Provincie Flevoland	-	2.300	-	2.300
Natuurwaardering-methodiek	-	228	-18	210
Dexfilter	-	29	-	29
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	59	-	-	59
Gemeente Almere	120	-	-	120
Ministerie van Economische Zaken	209	-	-33	176
Restauratiefonds	8	35	-43	-
Terug te betalen subsidiegelden	436	-	-408	28
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	188	-	-188	-
Samenwerkingsverband Klimaatadaptatie Flevoland (KAF)	28	-	-	28
Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)	220	-	-220	-

Bij de opstelling van de jaarrekening 2025 is gebleken dat in de jaarrekening 2024 opgenomen beginstand voor Rijkswaterstaat (ad 2.885) betrekking had op het HWBP. De beginstand is hiervoor gecorrigeerd.

Volgens het Waterschapsbesluit worden onder de overlopende passiva de nog te betalen lasten opgenomen, waarvan in het boekjaar geen factuur is ontvangen, maar die wel conform het stelsel van baten en lasten ten laste van het boekjaar moeten worden gebracht. Ook de vooruitontvangen opbrengsten worden in deze post opgenomen.

Door de invoering van het IKB (Individueel Keuze Budget) voor werknemers vallend onder de SAW Waterschappen (Sectorale Arbeidsvoorwaardenregelingen Waterschaps personeel), wordt er alleen nog vakantiegeld gereserveerd voor de leden van het college van Dijkgraaf en Heemraden. Zij vallen namelijk niet onder de SAW Waterschappen, maar onder de sector Rijk.

9.2.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De toekomstige verplichtingen aangaan door contracten zijn als volgt ingedeeld:

2026	€ 24.931.241
2027 – 2030	€ 9.083.629
2031 en verder	€ 1.401.913
Totale verplichting vanaf 2026 en verder	€ 35.416.783

Leaseverplichting wagenpark

Het wagenpark van het waterschap wordt geleased. Het totaal aan verplichtingen ingevolge de totale looptijd van de overeenkomsten met de leasemaatschappijen bedraagt op de balansdatum € 3.746.067. Voor het jaar 2026 bedraagt de verplichting € 970.668. De leaseverplichting is onderdeel van de toekomstige verplichtingen.

Huurverplichting print- en kopieermachines

De print- en kopieermachines van het waterschap worden gehuurd. Het totaal aan verplichtingen ingevolge de looptijd van de overeenkomst met de verhuurder bedraagt op de balansdatum ca. € 7.500. Voor het jaar 2026 bedraagt de verplichting ca. € 6.500. De huurverplichting is onderdeel van de toekomstige verplichtingen.

AWZI Almere Fit for the Future

Voor de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Almere is in 2024 gestart met een grootschalig renovatie- en verduurzamingsproject "Fit for the Future". Hier zijn diverse contracten voor afgesloten waarbij de verplichtingen lopen tot 1 maart 2027. Voor het jaar 2026 bedraagt de verplichting € 18.282.276.

Juridische claims

Het waterschap wordt met enige regelmaat geconfronteerd met juridische claims. Het gaat dan om geschillen betreffende uitvoering van contracten of schade als gevolg van bijvoorbeeld wateroverlast. Geschillen worden, als het waterschap aansprakelijk blijkt, zoveel als mogelijk minnelijk opgelost. Schade ten gevolge van bijvoorbeeld wateroverlast, waarvoor het waterschap aansprakelijk blijkt, is veelal verzekerd op de aansprakelijkheidsverzekering.

Bankgarantie

Waterschap Zuiderzeeland heeft een lopende bankgarantie voor een bedrag van € 147.216 ten gunste van de Unie van Waterschappen. Het totaal geborgde bedrag van de fixed geldlening van de Unie van Waterschappen is € 3.848.491, het aandeel van ons waterschap is 3,83%. Genoemd percentage is bepaald door het aandeel van ons waterschap in de totale contributie aan de Unie van Waterschappen.

Garantstelling HVC

Op 7 juli 2020 heeft het Algemeen Bestuur besloten het zuiveringsslib te laten verwerken via de beoogde slibdrooginstallatie van en bij HVC. Tevens is besloten het gedroogde slib in beheer van HVC te verwerken en in te stemmen om als aandeelhouder B toe te treden tot HVC en met het oog daarop toe te treden tot de ballotageovereenkomst aandeelhouders B van HVC en de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking.

Binnen HVC staan de aandeelhouders B (waterschappen) garant voor geldleningen die zijn aangetrokken voor investeringen in slibverwerking, via de GR Slibverwerking. Ieder waterschap doet dat naar rato van de slibhoeveelheid. De deelnemende waterschappen staan, na de bouw van de slibdrooginstallatie, samen garant voor ca. € 135 miljoen aan uitstaande leningen. Voor Zuiderzeeland gaat het om 7,6%, zijnde ca. € 10,3 miljoen.

Met de aandelenaankoop is tevens een achtergestelde lening verstrekt aan HVC. De waarde hiervan bedraagt € 1.002.410 ultimo 2025.

Betalingsverplichtingen van uitgestelde leningen

In 2025 zijn leningen aangegaan ten bedrage van € 37 miljoen waarvan de hoofdsommen per balansdatum nog niet zijn ontvangen. Uit deze leningsovereenkomsten vloeien echter wel rente- en aflossingsverplichtingen voort, welke onderstaand in kaart zijn gebracht:

2026	€ 0
2027 – 2030	€ 10.418.813
2031 en verder	€ 37.126.888
Totale verplichting vanaf 2026 en verder	€ 47.545.701

Projectgebonden eigen bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma

Aanleiding

Het waterschap kent projecten voor de versterking van de primaire waterkeringen. Projectfasen van deze dijkversterkingsprojecten worden op voorcalculatiebasis voor 90% gefinancierd uit HWBP-subsidie (waarvan 50% van het rijk en 40% door de waterschappen via de solidariteitsbijdrage) en (gemiddeld) 10% door het waterschap zelf die het project uitvoert. Deze 10% is de 'projectgebonden eigen bijdrage' (PGEB).

De subsidie wordt op voorcalculatiebasis toegekend. Uitgangspunt in de subsidieregeling is dat waterschappen voor hun HWBP-projecten hun 10% projectgebonden eigen bijdrage realiseren. Uit een landelijk onderzoek bleek echter in 2022 dat waterschappen in de werkelijkheid circa 1% van de projectgebonden bijdrage realiseerden. Vanuit de Unie van Waterschappen (Uvw) is als vervolg op deze bevinding op 17 januari 2024 een ledenbrief verschenen met het verzoek om openbaar te verantwoorden over de gerealiseerde projectgebonden bijdragen in de periode 2014 t/m 2023 en dit vanaf dat moment ook *jaarlijks* openbaar te verantwoorden.

Ook is vanuit de UvW gevraagd om de algemene besturen te laten besluiten om de bedragen te oormerken voor toekomstige inzet voor het HWBP. Op 4 juni 2024 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het jaarlijks verantwoorden van de gerealiseerde projectgebonden bijdragen HWBP via een toelichting in de jaarstukken en het bestuurlijk oormerken van overschotten voor toekomstige inzet voor het HWBP.

Wanneer de uitgaven lager zijn dan de verleende subsidie wordt het verschil gereserveerd in een bestemmingsreserve voor toekomstige HWBP-projecten.

Op deze manier kunnen overschotten worden verrekend met de subsidietoekenning voor volgende HWBP-projectfasen. Binnen de waterschappen zijn in 2025 aanvullende afspraken gemaakt, namelijk dat waterschappen op termijn gemiddeld een bijdrage leveren die aansluit bij de

afgesproken systematiek (10%). Deze afspraken zijn bestendig in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van december 2025.

Aanpak Zuiderzeeland

Het waterschap vindt het solidariteitsprincipe, één van principes van ons gezamenlijke Hoogwaterbeschermingsprogramma, belangrijk. Daarom geven we invulling aan deze landelijke afspraken. Dat doen we door:

- Hierbij in deze jaarstukken te verantwoorden over eventuele overschotten;
- Aanvullend bij een lagere uitgave dan de 90% subsidie, dit te reserveren in een bestemmingsreserve.
- In het najaar van 2026 een werkwijze (financieel kader) voor te stellen aan het Algemeen Bestuur voor de toekomstige verrekening van overschotten.

Deze aanpak is conform de Ledenbrief van de Unie van Waterschappen van januari 2024 en het besluit van het Algemeen Bestuur van waterschap Zuiderzeeland van juni 2024, en de bestuurlijke afspraken van december 2025.

Verantwoording overschotten Zuiderzeeland

Realisatie projectgebonden bijdrage	100% vaststelling	Werkelijke projectkosten	Verwachte bijdrage 10%	Werkelijke eigen bijdrage	Verschil
Randmeerdijk Flevopolder	29.849	29.849	2.985	2.985	-
Randmeerdijk Noordoostpolder	186.990	205.326	18.699	37.035	-18.336
Verkenningfase IJsselmeerdijk	6.628.075	5.844.916	662.808	-120.352	783.159
Planuitwerkingsfase IJsselmeerdijk	13.545.533	13.037.109	1.354.553	846.129	508.424
Totaal	20.390.447	19.117.200	2.039.045	765.797	1.273.247

Van het verschil van € 1.273.247 is € 120.351 gereserveerd in een bestemmingsreserve.

9. Overige gegevens

9.1. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen te melden na balansdatum die van invloed kunnen zijn op het vermogen van Waterschap Zuiderzeeland dan wel het resultaat over het boekjaar.

9.2. Rechtmatigheidsverantwoording 2025

Verantwoordelijkheid college van Dijkgraaf en Heemraden.

Met ingang van boekjaar 2025 is voor waterschappen de verplichting ingevoerd om door het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen als onderdeel van de jaarrekening. Hiermee legt college in de jaarrekening zelf verantwoording af over de mate waarin zij in het boekjaar rechtmatig heeft gehandeld. Het college baseert zich hierbij op de voorgeschreven teksten van de Commissie BBV zoals opgenomen in bijlage 1 van de Kadernota Rechtmatigheid 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Dijkgraaf en Heemraden toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 28 oktober 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2025 betreft het een bedrag van € 2,3 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 15,8 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2,3 miljoen. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Rechtmatigheidsverantwoording Zuiderzeeland		Bedrag € 1.000
A. Begrotingscriterium		
1. overschrijdingen exploitatiebudgetten programma's begroot vs. werkelijk		388
2. overschrijdingen investeringskredieten programma		
3. niet geautoriseerde reserve mutaties		
4. overschrijdingen van baten en/of overschrijding van lasten en baten die niet tijdig door een begrotingswijziging hebben geleid respectievelijk zijn gemeld.		204
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (bruto)		592
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.		388
Totaal niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden		204
B. Voorwaardencriterium		
1. inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		15.242
C. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium		
		0
D. Totaal rechtmatigheidsfouten = A + B + C		15.834
Waarvan acceptabel		388
Waarvan niet acceptabel		15.446
E. Verantwoordingsgrens		
Verantwoordingsgrens vastgesteld door het Algemeen Bestuur		2%
Totaal lasten exclusief toevoegingen aan reserves		115.736
Verantwoordingsgrens in euro		2.315

De vastgestelde fouten van € 15,8 miljoen in 2025 betreffen voor € 15,2 miljoen fouten in Europese aanbestedingen en voor € 0,6 miljoen fouten met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid

In de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening is op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur en de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV aanvullende informatie opgenomen over de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden). Afwijkingen groter dan de rapportagegrens € 0,2 miljoen zijn nader toegelicht. Van deze begrotingsonrechtmatigheid is € 0,4 mln. acceptabel, omdat deze valt onder de 'Ruimte bij uitvoering begroting (acceptabele afwijkingen)' die het Algemeen Bestuur aan het college heeft gegeven met lid 1 van artikel 8 van Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Zuiderzeeland 2025. De overige onrechtmatigheden zijn niet acceptabel.

9.3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Analyse begroting en resultaat en bestemming resultaat

10. Begrotingswijzigingen, financiële prognoses en gerealiseerd resultaat

10.1. Begrotingswijzigingen

De presentatie van de begroting en de verantwoording hierover vindt volgens de Waterschapswet plaats op basis van de primitieve begroting, inclusief alle daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen. In het onderstaande overzicht zijn de begrotingswijzigingen weergegeven, die gedurende het jaar 2025 door het Algemeen Bestuur zijn vastgesteld.

**In alle overzichten in dit hoofdstuk worden:
lagere lasten/hogere opbrengsten gepresenteerd zonder teken. Hogere lasten/lagere opbrengsten worden gepresenteerd met een minteken.**

(bedragen x € 1.000.000)

Begrotingswijziging	Jaar 2025
Verhoging begroting 2025 Het Waterschapshuis	- 0,0
Verhoging bijdrage Aqualysis 2025	- 0,1
Verlaging bijdrage GBLT 2025	0,0
Extra lasten nieuwe CAO Waterschappen 2025-2026	- 0,3
Hogere solidariteitsbijdrage aan het HWBP	- 0,2
Hogere dotatie aan de voorziening APPA	- 0,5
loonsom voor de vervanging bij ziekte, opleidingskosten, werving en selectie en arbo	- 1,0
Afwaardering van de zonnepanelen bij AWZI Almere	- 0,2
Rentevoordelen op de kapitaallasten	0,6
Totaal begrotingswijzigingen (lasten)	- 1,7
Begrotingswijziging belastingopbrengsten	1,3
Totaal begrotingswijzigingen	- 0,4

10.2. Financiële prognoses versus gerealiseerd resultaat

Het Algemeen Bestuur heeft een werkwijze vastgesteld waarin zowel financiële prognoses als begrotingswijzigingen bij het Algemeen Bestuur worden neergelegd. Deze rapportages bieden inzicht in het verwachte jaarresultaat, waardoor het Algemeen Bestuur de voortgang kan volgen, de gevolgen ervan kan beoordelen en deze ook kan meenemen in het begrotingsproces voor het komende jaar.

In 2025 is tweemaal een prognose gegeven van het verwachte jaarresultaat. Hierbij zijn de baten en lasten onderverdeeld programma's en belastinginkomsten. De primitieve begroting gaat uit van een negatief saldo van baten en lasten van € 1,6 miljoen. Door de inzet van middelen van de tariefegaliseringsreserve en bestemmingsreserves bedraagt het totaalresultaat in de primitieve begroting nihil.

In het onderstaande schema is de laatste bestuurlijke prognoses weergegeven. In oktober 2025 is een jaarresultaat geprognosticeerd van positief € 1,0 miljoen.

Prognose jaarresultaat 2025 (bedragen x € 1.000.000)

Prognose jaarresultaat 2025	In beeld in oktober 2025
Programma bestuur en omgeving	0,8
Programma waterveiligheid	- 0,1
Programma voldoende, gezond water	0,2
Programma schoon en gezuiverd water	-
Programma financiën, organisatie en informatie	- 1,4
Subtotaal lasten	- 0,5
Belastinginkomsten	1,5
Exploitatieresultaat	1,0

In hoofdstuk 7 (overzicht van baten en lasten) van deze verantwoordingsrapportage is een aantal dwarsdoorsneden te vinden van het gerealiseerde resultaat ten opzichte van het begrote resultaat. Iedere dwarsdoorsnede geeft inzicht in de gerealiseerde afwijkingen. In de onderstaande tabel wordt een opstelling gegeven van de afwijking van het jaarresultaat ten opzichte van de primitieve begroting, waarbij het jaarresultaat wordt vergeleken met de laatste bestuurlijke prognose. De insteek hierbij is de oorzaken van het gerealiseerde resultaat zo goed mogelijk weer te geven, waarbij het beste inzicht van alle dwarsdoorsneden samen gebruikt wordt.

Gerealiseerd resultaat op afwijkingen (bedragen x € 1.000.000)

Resultaat	Laatste prognose	Jaarresultaat 2025
Exploitatielasten	0,7	2,7
Loonsom	- 1,4	- 1,9
Kapitaallasten	0,2	0,1
Subtotaal lasten	- 0,5	0,9
Belastinginkomsten	1,5	2,6
Exploitatieresultaat	1,0	3,5

In de primitieve begroting is uitgegaan van een geplande onttrekking aan de tariefegalisatie reserve van € 1,6 miljoen. Deze bijdrage is in het bovenstaande overzicht niet meegenomen.

Het Algemeen Bestuur is in 2025 tweemaal geïnformeerd over de verwachting van het jaarresultaat. In de laatste verwachting is een financieel jaarresultaat van positief € 1,0 miljoen afgegeven. De realisatie wijkt hiervan € 2,5 miljoen in positieve zin vanaf. Deze positieve afwijking komt door lagere exploitatielasten en hogere belastingopbrengsten.

11. Bestemming resultaat

In 2025 of in eerdere jaren heeft het Algemeen Bestuur geen voorgenomen besluit genomen over de bestemming van het resultaat over 2025. Het resultaat kan daarom door het Algemeen Bestuur vrij worden bestemd.

Door het Algemeen Bestuur besloten resultaatbestemmingen

Geen

Door het Algemeen Bestuur voorgenomen resultaatbestemmingen

Geen

Vrij te bestemmen resultaat

Tariefegalisatiereserve

Het jaarresultaat van € 3,5 miljoen wordt allereerst ingezet om de tariefegalisatiereserve voor de watersysteemtaak op het minimale referentieniveau te brengen. De tariefegalisatiereserve is bedoeld om schommelingen in de lastenontwikkeling op te vangen en daarmee een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingtarieven te ondersteunen. Volgens het vastgestelde schulden- en reservebeleid wordt hiervoor een minimale omvang per taak gehanteerd, met als referentiewaarde minimaal 3% van de begrote netto lasten van de taak aan het einde van de planperiode. Door het jaarresultaat eerst hiervoor te benutten wordt invulling gegeven aan deze beleidskeuze.

Algemene reserve

Het resterende deel van het jaarresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Hiermee wordt bijgedragen aan de verdere opbouw van de totale reservepositie van het waterschap. In het schulden- en reservebeleid is vastgelegd dat de totale reserveomvang zich aan het einde van de planperiode dient te bevinden binnen een bandbreedte van 25% tot 40% van de netto begrotingsomvang, waarbij bestuurlijk wordt gestreefd naar het midden van de bandbreedte, ten behoeve van een financieel toekomstbestendige positie van het waterschap. Door een deel van het resultaat aan de algemene reserve toe te voegen wordt gewerkt aan de noodzakelijke versteviging van de totale reserveomvang.

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld het jaarresultaat 2025 te bestemmen conform de onderstaande tabellen.

Resultaatbestemming vrij te bestemmen resultaat (bedragen x € 1.000)

Vrij te bestemmen resultaat	Water-systeemtaak	Zuiverings-taak	Totaal
Tariefegalisatiereserve	1.982	-	1.982
Algemene reserve	-	1.507	1.507
Totaal vrij te bestemmen resultaat	1.982	1.507	3.489

Totaal resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)

Totaal resultaatbestemming	Water-systeemtaak	Zuiverings-taak	Totaal
Door het AB besloten bestemmingen	-	-	-
Door het AB voorgenomen bestemmingen	-	-	-
Vrij te bestemmen resultaat	1.982	1.507	1.619
Totaal resultaatbestemming	1.982	1.507	3.489

Reserves na bestemming jaarresultaat

De reserves van Waterschap Zuiderzeeland zien er na de bestemming van het jaarresultaat 2025 als volgt uit:

Reserves na bestemming jaarresultaat (bedragen x € 1.000.000)

Algemene reserve	
Watersysteemtaak	12,5
Zuiveringstaak	10,9
Totaal algemene reserve per taak	23,4
Tariefegalisatiereserve	
Watersysteemtaak	3,5
Zuiveringstaak	3,6
Totaal tariefegalisatie reserve per taak	7,1
Bestemmingsreserves	
Bestemmingsreserve baggeren	2,1
Bestemmingsreserve geschiedschrijving	0,1
Bestemmingsreserve Windpark Hanze	0,1
Bestemmingsreserve HWBP-projecten	0,1
Bestemmingsreserve collegeplan	0,1
Bestemmingsreserve DAW impuls	0,2
Totaal bestemmingsreserves	2,7
Totaal reserves	33,2